

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MEDYA VE İLETİŞİM ÇALIŞMALARI YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ANAHABER BÜLTENİ İÇERİKLERİNDE KADIN TEMSİL BİÇİMLERİ

SELEM KAPLAN

**LEFKOŞA
2016**

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MEDYA VE İLETİŞİM ÇALIŞMLARI YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ANAHABER BÜLTENİ İÇERİKLERİNDE KADIN TEMSİL BİÇİMLERİ

**HAZIRLAYAN
SELEM KAPLAN
20145187**

**DANIŞMAN
YARD. DOÇ. İBRAHİM ÖZEJDER**

**LEFKOŞA
2016**

ABSTRACT**FORMS OF REPRESENTATION OF WOMEN IN THE CONTENT OF MAIN NEWS BULLETINS****SELEM KAPLAN****Master Thesis, Department of Media and Communication Studies****Supervisor: İbrahim ÖZEJDER****June 2016, 121 Pages**

Women are the weak link as regards gender inequality in the cultural, economic or ideological structures. Research on how and in what ways the discourses on women have been communicated throughout cultural history is important for understanding the causes of sexual discrimination against women. In this work, the relationship between sexual discrimination and patriarchal ideologies and the function of the mass media which are closely related with these ideologies in this respect are analyzed. How the roles regarding the representation of women are formed and presented and how the meanings regarding the class identity and social rights based on sex are constructed are laid down. In this work, the news bulletins of two different television channels between March 7-12, 2016 taken as cultural texts are scanned and analyzed from the feminist perspective within the context of revealing the gender discrimination in the media. The discourse analyses of the forms of representation of women in the contents of the main news bulletins and news texts of the CNN Turk and ATV channels are carried out using the method of Critical Discourse Analysis of Van Dijk, proceeding from the claim that social reality is reproduced by the mass media. In this research, the forms of representation of women in the contents of news bulletins, the news texts constructed through a masculine language, the form of addressing the news, the news titles, the introduction of the news are examined in detail. On that basis, it has been established that gender discrimination is reproduced through the media within the framework of the representations displaying the news value of women and the roles attributed to women (woman as victim, woman made to suffer, woman as spouse-mother-devoted person, woman as object of magazine, woman as object of sexual pleasure).

Key Words: Women, representation, mass media, discourse, gender

ÖZ

ANAHABER BÜLTENİ İÇERİKLERİNDE KADIN TEMSİL BİÇİMLERİ

SELEM KAPLAN

Yüksek Lisans, Medya ve İletişim Çalışmaları Ana Bilim Dalı

Danışman: İbrahim ÖZEJDER

Haziran 2016, 121 Sayfa

Kültürel, ekonomik ya da ideolojik yapılar içinde kadınlar, toplumsal cinsiyet eşitsizliğindeki zayıf halkayı oluşturmaktadırlar. Kültür tarihi boyunca kadına yönelik söylemlerin nasıl ve hangi yollarla iletildiğinin araştırılması cinsiyete yönelik ayrımcılığın nedenlerini görebilmek bakımından önemlidir.

Bu çalışmada, toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığın ataerkil ideolojilerle ilişkisi ve onunla yakından ilişkili medyanın bu açıdan işlevi incelenmiştir. Kadın temsiline ilişkin rollerin Anahaber Bülteni içeriklerinde nasıl oluşturulduğu, sunulduğu, cinsiyete dayalı sınıf kimliğine ve toplumsal haklara ilişkin anlamların nasıl kurulduğu ortaya konulmuştur.

Bu araştırma dahilinde medyada toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığı göstermesi bağlamında kültürel metin özelliği taşıyan iki farklı televizyon kanalının haber bültenleri 7 Mart-12 Mart 2016 tarihleri aralığında feminist perspektifle incelenerek taranmıştır. CNN Türk ve Atv kanallarının Anahaber Bülteni içeriklerinde kadın temsil biçimlerinin ve haber metinlerinin söylem analizleri, sosyal gerçekliğin medya yoluyla yeniden üretildiği iddiasından hareketle, Van Dijk'in Eleştirel Söylem Analizi yöntemi ile birlikte ele alınmıştır.

Araştırmada, haber bülteni içeriklerinde kadın temsil biçimleri, eril bir dil yoluyla oluşturulan haber metinleri, haberlerin ele alınma biçimi, haber başlıkları, haber girişleri ayrıntılarıyla irdelenmiş, kadının haber değerini ortaya koyan temsiller, kadına atfedilen (kurban kadın, mağdur kadın, eş-anne-fedakar kadın, magazin nesnesi olarak kadın, cinsel haz nesnesi olarak kadın) rolleri çerçevesinde, toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığın medya yoluyla yeniden üretildiği saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Kadın, temsil, medya, söylem, toplumsal cinsiyet

ÖNSÖZ

Bu çalışmada, görüşleri ile katkıda bulunan ve emeklerini esirgemeyen çok değerli Tez Danışmanım Yrd. Doç. Dr. İbrahim Özejder hocama ve jüride emeği geçmiş Doç. Dr. Fevzi Kasap ve Yrd. Doç. Dr. Yetin Arslan hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca henüz lisans döneminde kendisinden ders alabilme şansına erişebildiğim, bir akademik alan olarak Feminist Medya Çalışmaları bağlamında Toplumsal Cinsiyet dersleriyle birlikte, bu alana ilişkin farkındalığımı arttıran Prof. Dr. Eser Köker'e teşekkürlerimi sunmak isterim. Çalışmanın her safhasında sonsuz desteklerini esirgemeyen sevgili anne ve babama, manevi desteğini hayatın her alanında güvenle hissettiğim Psikolog Deniz Dursun'a her koşulda yanımda olduklarını hissettirdikleri için teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ABSTRACT.....	Sayfa
ÖZ.....	i
ÖNSÖZ.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv

BÖLÜM I

1.1.Giriş.....	1
1.2.Yöntem.....	4

BÖLÜM II

2.1. TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTSİZLİĞİ.....	9
2.1.1.Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Kavramı.....	9
2.1.2.Toplumsal Cinsiyet İlişkileri ve Cinsiyete Dayalı İş Bölümü	12
2.1.3. Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık	16
2.2.KADIN HAREKETLERİNE TARİHSEL BİR BAKIŞ	18
2.2.1.Kadın Hareketlerinin Doğuşu	19
2.2.2.Birinci Dalga Feminist Hareketler.....	21
2.2.3.İkinci Dalga Feminist Hareketler.....	24
2.2.4.Üçüncü Dalga Feminist Hareketler	25

BÖLÜM III

3.1. FEMİNİST TEORİ VE FEMİNİST MEDYA ÇALIŞMALARI	27
3.1.1.Feminist Teorilerin Medya Çalışmaları Alanına Uyarlanması.....	27
3.1.2.Feminist Eleştiri Açısından Türkiye’de Kadının Medyada Temsili.....	31
3.2. MEDYADA TOPLUMSAL CİNSİYETE DAYALI AYRIMCILIK	35
3.3 ANAHABER BÜLTENLERİNDE KADIN TEMSİL BİÇİMLERİ	38
3.3.1.Eril Haber Dilinin Egemenliği.....	38
3.3.2.Kadınların Medyada Eksik ve Yanlış Temsil Edilmesi	39
3.3.3.Anahaber Bülteni İçeriklerinde Kadına Yönelik Şiddet.....	40

BÖLÜM IV

4.ANALİZLER.....	42
4.1. ATV Anahaber Bülteni İçeriklerinde Kadın Temsili	42
4.2. CNN Türk Anahaber Bülteni İçeriklerinde Kadın Temsili.....	67

BÖLÜM V

5.SONUÇ.....	103
--------------	-----

KAYNAKÇA.....

ÖZGEÇMİŞ

BÖLÜM I

1.1. GİRİŞ

Kadınların günlük hayatta devamlı olarak yüzleşmek zorunda kaldıkları ayrımcılık ve ötekileştirme, eşitsizliklerin başında gelmektedir. “Kadının medyada temsili” tartışmasını başlatan feminist medya çalışmaları, medyadaki kadın temsillerinin iyileştirilmesine etkilerde bulunmuştur. Yapılan çalışmalar medyada kadın temsiline ilişkin problemi feminizm kapsamında ele alır. En genel çerçevesiyle; “Kadınların medya dolayısıyla nasıl, neden baskı altında tutulduğunu anlamaya çalışan bir analiz olmakla kalmaz, kadınların özgürleştiği ve cinsiyet rollerine ilişkin streotiplerin ortadan kalktığı bir toplum tahayyülünün oluşmasına ve kadının baskılanmasını toplumun temel çelişkisi olarak kavrayan bir dünya görüşü olarak kadının eşitsiz konumunu tartışmasına katkı sağlar” (Dunosi, 1971’den aktaran: Çelenk, 2010).

Medyada kadın temsili 1970’li yıllarda feminist medya çalışmaları aracılığıyla incelenmiş, kadını eşitsiz konuma iten toplumsal değişim ve dönüşümlerin medyadaki kadın temsilleri ile doğru orantılı olarak ilişkilendirildiğine dikkat çekilmiştir. Bu dönemde iletişim çalışmaları, medya temsili “inşacı” olduğunu, “toplumsal”ı yansıtmaktan çok, aslında inşa ettiği fikrini ortaya çıkarmıştır. Feminist medya çalışmaları, kadın temsillerini, kadınların toplum hayatındaki eşitsiz konumunu sağlamlaştıran ve yeniden üreten bir inşa meselesi olarak yorumlamıştır.

Toplumsal cinsiyetin inşasında medyanın üstlendiği rol, ekonomik yapılar içindeki konumuna (örneğin, ticari medya ya da kamusal medya), özelliklerine (örneğin, yazılı basın ya da televizyon), program türlerine (örneğin, haber ya da pembe dizi), hedeflediği izleyici kitlesine ve izleyicilerin günlük hayatlarında tekabül ettiği yere bağlıdır. Ne var ki, “tüm medyalar, anlam üzerine girilen mücadelenin yürütüldüğü merkezi konumlar arasındadırlar” (Van Zoonen, 1991: 496).

“Kodlanmış anlam yapıları olarak medya metinlerinin üretiminde kadın ve erkek arasında eşitliğin olmayışı, feminist medya çalışmalarının gündemine geri dönüşsüz biçimde girdi. Dizilerden filmlere, haberlerden reklamlara kadar çeşitli medya metinleri, eşitsizliğin görüldüğü ve üretildiği alanlar olarak çözümlenirken, sonraki adımda kadınların özgürlük alanları yaratmasına sınırlar koyan hakim yaşam koşullarına medya

metinleri dolayısıyla nasıl yanıtlar oluşturdıklarının incelendiği izleyici/okuyucu araştırmaları karşımıza çıktı” (Dursun, 2010: 604).

Feminist medya araştırmaları, medya ürünleri arasında gerçekliğe en yakın kabul edilen, politik ve ideolojik yeniden üretimde en ön sırada bulunan haber ve habercilik çalışmalarıyla birlikte, kadınların toplumsal cinsiyetinin hangi kodlar kapsamında anlamlandırıldığına, temsil edildiğine yönelmiş, haber izleyici/okur olarak anlam üretim ve meslek pratiklerine odaklanmıştır. Çiler Dursun’un ifadesiyle, “Haberin, dünyaya ve insana dair bir anlam ortaklığı vardır. İnsanların birbirleriyle ilişkilerinde ortaklık sağlayan haber metinleri, insanın yeryüzünde varolma tarzını da belirler ve pratik hayatta ilişkilerini nasıl düzenleyeceğine dair ortak bir bilgi, bilinç sağlar. Haber, bu dünyaya dair zihnimizde oluşturduğumuz tasarımları şekillendirmektedir. Yani, tasarımlara dair bir tasarım, ikinci dereceden bir tasarımdır” (Dursun, 2010: 609). Buradan hareketle; haberlerin kadınların erkekler karşısındaki konumunu ve toplumdaki ataerkil yapılanmaları ürettiği ve zihinlerimizde “ikinci dereceden bir tasarım” yarattığını çıkarabiliriz. Feminist haber yaklaşımlarına ilişkin çalışmalar incelendiğinde, haberin eril bir anlatı olarak kurulmasından dolayı cinsiyetçi bir doğası olduğu, kadınların haberlerde gelenekselleşmiş rolleriyle temsil edildiği, kadın hareketlerinin marjinal ve dışlayıcı bir göz ve genel hatları itibarıyla belirli bir çerçevede yansıtıldığı ve söylem süzgecinden geçirildiği, bunun yanında ise haber kaynağı olarak kadınlara çok az başvurulduğu gibi sorunlar en başat saptamalar olarak karşımıza çıkıyor.

“1990’larda medyada, gazete haberlerinde kadın figürleri kendine sorun eden çalışmalar, iki tema üzerinden gerçekleştirilmiştir; bir yandan “kadın ve medya”, “medya ve cinsiyetçilik” kapsamında, diğer yandan da basında yer alan kadın imajlarına yönelik soru ve cevaplarla, kadınların haberlerde yer alma biçimleri ele alınmaya başlanmıştır. Örneğin, “Ulusal Gazetelerde Kadın İmajı” (1990) makalesinde, gazetelerin okuyucularına kadını nasıl aktardığı, onu ne şekilde etiketlendirdiği ve ona ne tür roller yüklediği dört ulusal popüler gazetenin sadece haberleri analiz edilerek irdelenmiş; araştırma yöntemi olarak ise, içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmada, haberlerin biçimsel nitelikleri belirlenmiş; ardından magazin, sanat, ekonomi, spor, siyaset vb. haber türlerinde kadınların hangi konularla bağlantılı olarak ve hangi özellikleri öne çıkartılarak sunulduğu ele alınmıştır. Araştırma sonucunda ise, kadınlarla ilgili konuların en fazla magazin haberlerinde kendine yer bulabildiği, daha çok biçimsel özellikleriyle vurgulandığı ve ancak toplumsal kalıpların dışına çıktığında flaş

haberlere konu edildiği bulgularına ulaşılmıştır” (Yaktıl, Güçhan vd. 1990’dan aktaran: Dursun, 2010: 613).

Nadire Mater ve İpek Çalışlar’ın “Kadın Odaklı Habercilik” kitabında yer alan “Medyadaki Durumu Tersine Çevirmek” adlı araştırmalarında, kadınların hak ihlallerine ilişkin haber örneklerinden yola çıkılarak, şiddet, taciz, cinayet, tecavüz temalı haberlerde kullanılan dile yönelik davranışlar yansıtılırken eleştirilmektedir. Araştırma, “kadınlar ne zaman haber olur?” sorusuna yanıt ararken, örneklerle habercilik anlamında ne tür meyillere sahip olduğu ortaya konmaktadır. Bu çalışmalara göre medya içeriklerinde kadınlar, mağdur ya da kurban olunca haberleştirilmekte, haber değeri görmektedir. Araştırma sonuçları, henüz haberin dili oluşturulurken kullanılan söylem analiz edildiğinde erkek egemen dünyayı yeniden kuran eril bir dil benimsendiğini gösteriyor. Öylesine tercih edilmeyen, kurulmayan bu dil özünde ideolojik bir nitelik barındırıyor. Çalışmada incelenen haber örneklerinde ise, aile içi şiddet, dolayısıyla erkeklerin kadınlara karşı güç kullanımı gözler önüne serilirken, erkeklerin kadınları öldürmesi normalleştiriliyor, meşrulaştırılıyor. Araştırmaya göre, gazetecilerle yapılan atölye çalışmalarında “töre ve namus cinayetleri” haberlerinde de benzer anlatım uygulamalarının tercih edildiği görülüyor.

“Kadınların medyada temsil edilme biçimleri, medyanın sadece kadınlara değil dünyaya nasıl baktığını ele verir, bu bakışı meşru kılar ve toplumun kadınları o şekilde algılaması yönünde bir biçimlendirme işlevi görür” (Tanrıöver, 2012: 155).

1990’larda haber metinleri üzerine gerçekleştirilen feminist ya da kadın odaklı makalelerden bir diğeri, Eser Köker’in “Feminist Alternatif Medya” adlı yazısıdır. Feminist medya çalışmaları alanında çok önemli araştırma ve çalışmaları bulunan, ayrıca bu alanda toplumsal cinsiyet temalı dersler veren Prof. Dr. Eser Köker’in, feminist medya eleştirisinin dayanaklarını inceleyerek başlayan yazısında, kadın hareketinin medyayla ilişkilendirilmesinde yazılı basına ağırlık veren bir yönelimi takip ettiği görülmüştür. Haberi, toplumun yansıtıldığı bir gerçeklik olarak değil, gerçekliği inşa eden metinler olarak tanımlayan ve eleştirel haber anlayışı çerçevesinde yürütülen çalışmada Köker, Gaye Tuchman’ın görüşlerine yer vererek, gazetelerdeki çalışma uygulamalarının “yapılanmışlığının” haber metninde kadınların temsilini sorunlu kıldığının altını çizmektedir (1995, s.30-31’den aktaran Dursun, 2010: 616). “Türkiye’deki feminist alternatif medyanın, özellikle feministlerin kamusal kimliğinin

kurulması açısından yaygın ulusal medyanın yarattığı sorunlara karşı bir dengeleyici güç olabileceği düşüncesi, yazıda geliştirilmektedir. Alternatif kadın dergilerinin Ankara, İstanbul ve İzmir gibi büyük kentlerde yayımlanabilmesine karşın yerelleşememesi, feminist hareketin ve düşüncenin güçlenmesi açısından en temel sorunlardan biri olarak görülmektedir. Bununla birlikte Köker, “eşitlik isteyen kadınlar” olarak feministlerin, toplumsal hak talepleri ve bu talepleri dile getirmek için gerçekleştirdikleri eylem türleri nedeniyle, haberlerde garip ve tuhaf figürler olarak sunulmaktan yavaş yavaş çıkmakta olduğuna da dikkat çekmektedir” (1995: 41-42’den aktaran; Dursun, 2010: 616).

Feminist medya çalışmalarını incelediğimizde sonuç olarak haberin gerçek değil, bir gerçeklik kurgusu olduğunu görüyoruz. Oluşum aşamalarında neyin haber neyin haber olmadığına karar veren mekanizmalar tarafından sunulan metin yapıları hegemonik bir erkek anlatısı olarak karşımıza çıkıyor. Peki eril bir tür olan bu anlatı yapısında haber değeri taşıyan unsurlar nelerdir? Neler haber dışı bırakılıyor? Kadını ötekileştiren ve ötekini de kadın gibi kuran, aşağılayıcı bir dil kullanılarak oluşturulan haber yapılarının feminist bir etik üzerinden değerlendirilmesi, kadınların haber metinleri içeriklerinde hangi kalıplarla temsil edildikleri bu araştırmada irdelenecektir. Medyada kadın temsil biçimlerinin feminist perspektif üzerinden gerçekleştirilen çalışmalarda yer alması, ataerkiyi yeniden üretmekten alıkoyan bir adım olması bakımından önem taşıyor.

1.2. YÖNTEM

Araştırmada, medyada toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığı göstermesi bağlamında kültürel bir metin özelliği taşıyan iki farklı televizyon kanalının anahaber bültenleri incelenecektir. Yukarıda açıklanan ana temalar çerçevesinde, CNN Türk, ATV kanallarının ana haber bültenleri 1 hafta süresince incelenerek taranacaktır. Araştırmada belirlediğim kanalların anahaber bülteni içeriklerinde metin ve söylem analizi 8 Mart Dünya Kadınlar Gününü de kapsayan 1 hafta esas alınarak gerçekleştirilecektir.

Medya anahaber bültenlerinin kadına yönelik şiddet söylemini, iletişim çalışmalarını konu eden eleştirel medya kuramları ve feminist perspektifle ele alacak

olan bu çalışmada, sosyal gerçekliğin medya yoluyla yeniden üretildiği iddiasından hareketle haberin ele alınma biçimi, dili, kullandığı görseller ile analiz edilecektir.

Araştırmada gerçekleştirilecek olan söylem analizi feminist kuram temel alınarak yapılacaktır. “Feminist eleştiri toplumdaki eşitsizlikleri ve kadına yönelik cinsiyetçi ayrımları, ataerkil yapıları ve bunların inşa edilme yollarını çözümlemeye çalışmaktadır” (Özden, 2000: 164). Feminist kuram ataerkil düzenin kadına ve erkeğe yüklediği rollerin doğalmış gibi algılanmasına karşı çıkarak bu söylemin kadınları toplumda eşitsiz kıldığını, ezdiğini ortaya koymuştur.

Anahaber bülteni içerikleri incelemelerinde kullanılacak temel yöntem söylem analizi olduğundan, söyleme ilişkin tanımlara işaret etmek gerekmektedir. Söylem, dünyayı algılamamanın, betimlemenin, tasvir etmenin bir şeklidir ve hayatın nasıl yaşandığına ilişkin deneyimlerin oluşturulma, inşa edilme biçimidir.

Kavram, “Fransız filozof Michel Foucault tarafından geliştirilmiştir. Söylem, günlük dilsel davranışın bir parçası olabilen, ama kurumsal kürede de görülebilen konuşma, iletişim biçimleri olarak anlaşılmalıdır” (Brunner, Graefen ,1993:7-8 akt. Ruth Wodak:5).

Bir başka söylem kuramcısı Fairclough, “sözlü ve yazılı dil” ; “dil kullanımının durumsal ortamı”, “konuşma diyalogları örneklerinin yazılı metinlerle kıyaslanması” , “okuyucu, yazar ve metin ilişkisi”, “cinsiyet kavramı” (örneğin gazete söylemi gibi)tanımlamıştır (Fairclough, 1992: 3).

Araştırma, anahaber bülteni içeriklerindeki söylemler ve toplumsal cinsiyete ilişkin güç ilişkilerini anlamlandırmak için eleştirel söylem analizi yöntemine başvurmuştur.

Fairclough ve Wodak’a göre, söylem analizi, söylemi “toplumsal bir uygulama” olarak ifade etmekte ve ayrıca söylemlerin, içinde bulunduğu kurum ve sosyal yapı ile ilişkisinin olduğuna dikkat çekerken, söylemsel olayları şekillendirmektedir. Söylem, toplumsal olarak oluşturulmuştur. İnsan ilişkileri, kimlikler, kurumla ve nesneler arasındaki ilişkilerle bağıntılıdır. Öyleyse, toplumsallığın yeniden üretiminde, geleneksel kalıpyargıların, temsillerin, rollerin söylemlerle güçlü bir şekilde bağlantılı olduğu söylenebilmektedir. Wodak’ın belirttiği gibi, eleştirel söylem analizinde amaç, güç ve iktidar yapıları ile “söylem bozukluklarının” ortaya konmasıdır.

Araştırma, anahaber bülteni içeriklerindeki toplumsal cinsiyet inşasında tercih edilen söylemlerin nasıl oluşturulduğunu incelemeyi hedeflemektedir. Foucault'ya göre söylem ve söylemsel pratikler bilgiyi üretirler. Araştırma bağlamında söylemler, kadının konumuna ve medyada temsil ediliş biçimlerine ilişkin anlamlar kurmakta ve üretmektedir. Beauvoir, kadın olmayı toplumsal çevreden temsiller, imgeler ve söylemler aracılığıyla öğrendiğimizi ifade etmektedir. Araştırma, kadın temsil biçimlerini algılamada ve anlamlandırmada söylemlerin rolü üzerinde durmaktadır.

Bu araştırmada, anahaber bültenlerinde kadın temsil biçimlerine ilişkin haberler, Teun ve Van Dijk'in eleştirel söylem analizi modeli kapsamında çözümlenmeye çalışılmıştır. Van Dijk'e göre, "Eleştirel Söylem Çözümlemesi, söylemin kendisinden kaynaklanan ya da sonuçlanan eşitsizlik, haksızlık, güç ve iktidarın kötüye kullanılmasının söylemsel boyutlarıyla ilgilenmelidir. İdeolojik söylem çözümlemesinde, metnin bir parçasıyla ima edilen anlamları ortaya çıkartmak, eleştirel incelemenin güçlü bir aracı olarak kullanılabilir" (Özer, 2001: 54).

Söylemin izlediği yolları, yapı ve zamansal gösterimleriyle birlikte ideolojinin yeniden üretiminde oynadığı role ilişkin net bir çözümlemeye ihtiyaç duyduğunu belirten Van Dijk, ortaya koyduğu bu modelle, bir boşluğu doldurmaktadır.

Teun A. Van Dijk, haber anlatısını sentaktik ve semantik olmak üzere iki dilsel çözümleme türünden ele almaktadır. "Sentaktik çözümlemede, analiz birimi olarak haber metninde kullanılan cümlelerin gramatik yapılarına odaklanırken, semantik çözümlemede ise sözcüklerin, cümlelerin, kısaca bütün söylemin anlamı üzerinde durulması öngörülmektedir. Van Dijk'in eleştirel söylem çözümlemesi, modeli makro yapının ve mikro yapının ayrı ayrı çözümlendiği iki ana bölümden oluşmaktadır. Makro yapı incelemesi haber anlatısında işlenen temayı yansıtan, haber üretiminde kullanılan şemanın incelenmesidir. Haber üretimi profesyonel rutinler altında sürekli yapılmakta ve bu üretim bir şema tarafından organize edilmektedir" (Van Dijk, 1988: 15). "Başlıklar, haber girişleri, ana olay, haber kaynakları, ardaan ve bağlam bilgisi, olayın taraf makro yapılarının yorumları/ değerlendirmeleri gibi unsurlarla makro yapı içerisinde ele alınmaktadır" (Özer, 2001: 83).

Van Dijk'in modelinde çözümlemenin yapıldığı bir diğer bölüm mikro yapıdır. Mikro yapı çözümlemesinde; sentaktik çözümleme, bölgesel uyum, sözcük seçimleri ve retorik çözümlemelerine başvurulmaktadır.

Haber metninde kullanılan sözcükler, ideolojik yapılanmanın anlaşılır kılınması bakımından önem teşkil etmektedir. Sözcük seçimlerine ve tercihlerine bakılarak, sosyal aktörler hakkındaki temel inanç ve ideolojiler ortaya konmaktadır. Toplumsal cinsiyet ve söylemle ilgili feminist kuramcıların görüşlerine göre ise, toplumsal cinsiyetin, buna bağlı olarak kadınların toplumsal temsilinin söylemsel bir inşa meselesi olduğu yani tasarlandığıdır.

Söylemler, geleneksel ataerkil değerleri meşru kılabilir ve yeniden üretebilir bir güce sahiptir. Toplumsal cinsiyet ve kadının temsil şekilleri, söylemlerin kültürel bir ögesi olarak sayılabilmektedirler.

Bu noktadan hareketle, tez çalışmasında, medyada kadın temsilleri konusuna temel teşkil edecek belli başlı kavramlar ele alınmıştır. Bu çerçevede ilk olarak toplumsal cinsiyet, toplumsal cinsiyet ilişkileri ve cinsiyete dayalı işbölümü kavramları üzerinde durulmuş; ardından cinsiyete dayalı ayrımcılık konusuna yer verilmiştir.

Çalışma, tarihsel olarak kadın hareketlerine yer verilirken, kadın hareketlerinin doğuşu, birinci dalga feminist hareketler, ikinci dalga feminist hareketler ve üçüncü dalga feminist hareketler işlenmiştir.

Çalışmanın ilerleyen bölümlerinde ise, feminist teorilerin medya çalışmaları alanına uyarlanması irdelenirken, feminist eleştiri açısından kadının medyada temsili incelenmiştir.

Çalışmada ayrıca, toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığın medyadaki rolü irdelenmiştir.

Çalışmada, medyada eril haber dilinin egemenliği, kadınların medyada eksik ve yanlış temsil edilmesi, anahaber bülteni içeriklerinde kadına yönelik şiddet, anahaber bülteni içeriklerinde kadına atfedilen roller incelenirken, CNN Türk ve ATV kanallarının anahaber bülteni içeriklerinde kadın temsillerine yer verilmiştir.

Çalışmanın sonuç bölümü, yukarıda açıklanan ana temalar çerçevesinde, CNN Türk, ATV kanallarının anahaber bülteni içeriklerini, metin ve söylem analizinden hareketle ele alıp incelemiş, anahaber bültenlerinde kadına yönelik şiddet söylemi;

1. Haberin ele alınma biçimi
2. Haberin dili
3. Haber başlıkları

4. Kadına atfedilen roller, (kurban kadın, mağdur kadın, eş-anne-fedakar kadın, cinsel nesne-haz nesnesi olarak kadın, magazin nesnesi olarak kadın)
5. Olumlu-olumsuz haber olarak kadın
6. Haber değeri olarak kadın, haber içeriklerinde görseller eşliğinde analiz edilerek yorumlanmıştır.

BÖLÜM II

2.1.TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTSİZLİĞİ

2.1.1.Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Kavramları

Cinsiyet; “sex” kelimesi olarak bilinen, kişinin kadın ya da erkek olmasından kaynaklı, gösterdiği genetik fizyolojik ve biyolojik farklılıkları içeren özelliklerdir. Doğanın belirlediği biyolojik kavram olarak cinsiyet, kadın ve erkek cinsleri arasındaki fiziksel farklılıkları nitelemektedir (Cherry, 2005: 157). Bu fizyolojik farklılıklar, belli bir cinsel organa sahip olmaya ya da olmamaya göre tanımlanmaktadır. Bu tanım, toplumda bireye verilen konumu işaret eder. Toplumda temel bir konumu işaret eden cinsiyet kavramı, aynı zamanda toplumsal olarak sosyal bir anlam ifade eder (Sullivan, 2003: 224).

Marshall (1999: 98) Toplumsal cinsiyetin (gender); kadınlar ile erkekler arasında bulunan farklılıkların toplumsal düzeyde belirlenen özelliklerine göre anlamlandırılarak, kurulduğuna dikkati çeker (Marshall, 1999: 98). Toplumsal cinsiyet, iki cins arasında toplumsal düzeyde oluşturulmuş, toplumun kadınlara ve erkeklere yüklemiş olduğu özellikler, rollerdir. Öyleyse diyebiliriz ki; toplumsal cinsiyet, kadın ve erkeğin sosyal olarak belirlenen rol ve görevleridir. Biyolojik farklılıklar bir yana, toplumsal cinsiyet, kadın ve erkek olarak toplumun bizi nasıl konumlandığı, nasıl anlamlandığı ve ne sıfatla adlandırdığı, nasıl düşündüğü ve nasıl davranmamızı istediği ile ilgili bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

Cinsiyet doğal, biyolojiktir. Cinsel organdaki farklılıklara ve buna bağlı olarak üremeye ilgili farklılıklara işaret etmektedir. Bu özellikler kadın ve erkek arasında bir eşitsizlik değil, sadece bir cinsiyet farkı yaratmaktadır. Toplumsal cinsiyet ise, insan tarafından adlandırılmış, sosyokültürel, eril ve dişi rolleri ifade etmektedir, yapaydır. Toplumsal cinsiyet, biyolojik cinsiyetten farklı olarak sonradan öğrenilmiştir.

Bu terimlerin ayırımını daha iyi kavrayabilmek için, bunların farklılıklarına göz atmak gerekmektedir. Kadının ve erkeğin kromozom farklılıkları ve buna bağlı olarak cinsiyet organlarındaki farklılıklar, hormonal farklılıklar, üreme fonksiyonlarındaki farklılıklar cinsiyete bağlı gerçek farklılıklardır (Dökmen, 2006).

Toplumsallaşma sürecinde erkek ve kız çocuklarının öğrendikleri, kültürün cinsiyetlerine “uygun” bulduğu duygu, tutum, davranış, roller arasındaki farklılıklar ise toplumsal cinsiyet farklılıklarıdır ve gerçek olmayan farklılıklardır (Dökmen, 2006).

Toplumsal Cinsiyet (gender), ilk kez 1950’lerde psikoloji alanında kişilik patolojilerinin tedavisinde kullanılan bir kavram olarak karşımıza çıkmıştır. Bu çerçevede toplumsal cinsiyet, “kimlik” algısı olarak tanımlanarak, “toplumsal cinsiyet kimliği” kavramını ortaya çıkarmıştır. “Toplumsal cinsiyet kimliği” bir kişinin kadın ya da erkek olduğunu niteleyen bir tanımlama olarak kullanılmıştır (Marshall, 2000).

Freud’un toplumsal cinsiyetin oluşmasına ilişkin kuramı, libido kavramlaştırmasına dayanmaktadır. Libido, biyolojik ve toplumsal cinsiyeti organize eden, biyolojik temeli olan cinsel enerjidir. Freud, libidoyu erkek cinsel organını merkeze alarak (phallocentric) açıklamaktadır. Psikanalitik Kuram, toplumsal cinsiyet kazanımına ilişkin olarak üç dönem olduğunu dile getirmektedir: (Fast, 1993) İlk dönem, çocukların cinsiyetler arasındaki farklılıkların farkında olmadıkları dönemdir. İkinci dönem, farklılıkları anlamaya başladıkları dönem; üçüncü dönem ise, ödipal dönemdir. Bu önemleri en genel hatlarıyla anlamaya çalışırsak; birinci dönemde erkek ve kız çocuklarının her ikisinin de cinsiyeleri erkektir ve toplumsal cinsiyetleri erkeksidir. İkinci dönemde, erkeklik merkezdedir. Çünkü çocukların anlayışına göre, cinsiyet farkı penise sahip olup olmama sorununa dayanır. Üçüncü dönemde yani ödipal dönemde ise, erkek ve kız çocukları anne ve babalarını rol model olarak özdeşlik oluştururlar (Fast, 1993; Freud, 1965/ 1969; Golombok ve Fivush, 1996; aktaran Dökmen, 2006).

Feminizm tarihine baktığımız zaman ise, 1950’lerde ABD’de II. Dalga Feminist Hareketler’in sorgulamalarıyla “aile” kavramı üzerinde durulmuş, kadına atfedilen rollerin “Anne” rolü ile sınırlandırıldığı vurgulanarak, bu alanda çalışmalar ve araştırmalar gerçekleştirilmiştir. Kadının aile içindeki rolü sorgulanırken, 1980’lerde ise yine ABD’de Feminist Kuramın kendisinde bazı değişiklikler olmuş ve Cinsiyet ile Toplumsal Cinsiyet kavramları ortaya çıkmıştır.

Feminist Kurama göre toplumsal cinsiyet, biyolojik cinsiyetten farklı olarak, toplum tarafından inşa edilen, tarihi ve kültürel olarak değişen, sosyal ve politik faaliyetlerle bilinçli bir şekilde yinelenerek üretilen bir kavramdır. Buna göre toplumsal cinsiyet farklılıkları, biyolojik zorunluluklar olmaktan daha fazla aslında toplum

tarafından inşa edilen toplumsal cinsiyet eşitsizlikleridir (Marshall, 2000). Bu kapsamda, cinsiyet ile toplumsal cinsiyet arasında yapılan ayırım feministler tarafından tercih edilmiş, kadınlar ve erkekler arasında gösterilen pek çok farkın aslında toplum tarafından üretildiğini dolayısıyla da bunun değiştirilebileceği düşünülmüştür. Feministlerin bu görüşü, kadınlara dair söylemleriyle çığır açan Simone de Beauvoir'ın “ Kadın doğulmaz, olunur.” sözü ile de desteklenirken, cinsler arasındaki farklılıkların biyolojik koşullardan çok, kültürel koşullardan etkilendiği ortaya konulmuştur (Marshall, 2000).

Toplumsal Cinsiyet rolleri, zaman içerisinde kültürden kültüre değişim gösterebilirken, aileden aileye bile değişebilmektedir. Toplumsal cinsiyet sürecinde, cinsiyetin öğrenilmesi diye bir süreç vardır. Bu öyle bir süreçtir ki; bir bebeğin dünyaya gelme serüveninin daha en başında bebeğin cinsiyetinin öğrenilmesiyle birlikte başlamaktadır. Eğer bir kız bebek dünyaya gelecekse eşyaları, kıyafetleri pembe seçilirken, doğacak olan bir erkek bebek ise, bebeğin eşyaları ve kıyafeti mavi renk seçilmektedir. Bebek doğduktan sonra çıkarılan kimliği bile toplumsal cinsiyet adına hemen bir sınıflandırma gerçekleştirmektedir; mavi veya pembe kimlik. Öyle ki; erkeğe özgü ve kadınlara özgü sıfatlarla henüz hayatının başlangıcında olan bir bebek bile cinsiyet rollerinin içine yerleştirilir ve bu süreç bizi hayatımız boyunca takip eder.

Toplum, çevre, aile, okul, ders kitapları, din, ahlak, gelenek ve görenekler, kültür, medya toplumsal insanın araçlarıdır. Toplumda yer alan bireylerin nasıl kadınlar ve nasıl erkekler olmaları gerektiğini öğretmektedirler. İşte bu öğretiler, kadın ve erkeklerin yapabileceği ve yapması gerekenleri, gidebileceği mekanları, seçeceği kıyafetleri hatta ses tonunu bile belirlemektedir. O zaman diyebiliriz ki; aslında toplumsal cinsiyet sunidir ve sonradan tasarlandığı için sosyal ayırımlar üretmektedir. Bu durum farklı cinsiyete sahip olmalarından dolayı kadın ve erkeklerin toplum içerisindeki tutum ve davranışlarını etkilemektedir. Onların toplumsal yaşama katılma düzeyleri bakımından da farklılıklar göstermektedir.

Kadın cinsi daha çok ev ve özel alan içinde yer alırken, erkek cinsi dışarıda, her türlü kamusal alanda kendini göstermektedir. Çalışma yaşamından siyasete, sivil toplum örgütlenmesinden eğitime kadar her türlü kamusal alanda iki cins temelindeki bu görünüm, işte bu toplumsal cinsiyet ayırımıdır.

2.1.2 Toplumsal Cinsiyet İlişkileri ve Cinsiyete Dayalı İşbölümü

Toplumsal cinsiyet ilişkilerine küresel düzeyde baktığımız zaman belirli kavramlar, kabuller ve güç ilişkilerinin öncelikle insan zihninde nasıl şekillendiği üzerinde düşünmek gerekmektedir. Toplumsal cinsiyet çalışmaları ve kadın hak haberciliği alanında sayısız araştırma ve eserlere sahip Prof. Dr. Sevdâ Alankuş’un çalışmalarında söz ettiği üzere, insan zihni kavramları karşıtlıklardan yararlanarak öğrenmeye eğilimlidir. Buna ikili karşıtlıklar sistemi denmektedir. Örneğin;

“İkili Karşıtlıklar Sistemi

ERKEK	KADIN
Kültür	Doğa
Medeni	Barbar/Vahşi
Akılcı/ Rasyonel	Duygusal
Beyaz	Siyah
Batı	Doğu
Us/ Akıl	Beden
Nesne/ Kamusal	Öznel” (Alankuş, 1995).

Feminist eleştiri çerçevesinden baktığımızda, yukarıda verilen eşleşmeler, zıt kutupları işaret ederken, aynı zamanda bir hiyerarşi olduğunu göstermektedir. Alankuş’a göre; hegemonik nitelik taşıyan Batılı zihniyet dünyası ikili karşıtlıklar üzerinden dünyayı algılayan/açıklayan bir kavrama çerçevesi sunmaktadır. Aklın bedenden daha üstün olduğu, kültürün doğa karşısında bir ilerleme sayıldığı ve doğadan daha üstün olduğu varsayılmaktadır. Mantıklı, nesnel ve kamusal olan erkekler; duygusal ve öznel olan kadınlardan daha fazla değer görmektedirler. Buna göre; bedeni temsil eden kadınlar tıpkı doğa gibi üremektedir. Erkekler ise, doğaya hükmetmektedir. Bu yüzden de erkekler doğaya baskın ve üstün kabul edilirken, dolayısıyla istediklerini yapabilme hakkına sahip olmaktadır. Bu ikilikler sistemi, gündelik hayatı anlamaya çalışırken, çoğunlukla kullandığımız kavram çiftleri ve kadınlar ile erkeklere ataerkil sistem tarafından öğretilen karşıtlıklardır. Bir tarafa “Batı”yı, diğer tarafa “Doğu”yu, bir tarafa “gelişmiş/uygar” ı diğer tarafa “ilkel/barbar”ı, bir tarafa “akıl” ı, diğer tarafa

“beden”i, bir tarafa “kültürlü” olanı diğer tarafa “yabani” olanı yerleştirirken oluşturulmaya çalışılan bir anlam inşası ortaya çıkmaktadır. Oluşturulmaya çalışılan bu anlam inşası sorunlu bir çabadır çünkü bütün bu ikili karşıtlıkların temellendiği nokta kadın erkek karşıtlığından hareketle karşımıza çıkmaktadır. Anlam oluşturmak için bütün bu ikili karşıtlıkların pozitif/olumlu anlamlarının ilki erkeğe atfedilenler üzerinden tanımlanırken, negatif/olumsuz anlamların ikincisi kadınlara atfedilenler üzerinden tanımlanmaktadır. Örneğin, çoğunlukla doğa kadına atfedilen metaforlarla açıklanmaktadır. Doğa yabani olandır, yani evcil olmayan, tekinsiz olan, bütün onu akılla/bilimle anlama açıklama çabalarını boşa çıkaracak gizemler taşıyan, dolayısıyla evcilleştirilmesi, denetlenmesi, hükmedilmesi, keşfedilmesi gerektirir (Alankuş, 1995).

“Kadın ve erkek karşıtlığı temelinden hareket eden bu ayrımcı yaklaşım, sırasıyla yoksul ile zengin, Müslüman ile Hristiyan, doğulu ile batılı, 1.Dünya ve 3. Dünya ayrımları arasında kurulan ilişkilerde de söz konusu olmaktadır. Örneğin, 3. Dünya, doğulu, Müslüman ve doğayken; 1. Dünya Kültür olarak kabul edilmektedir. 3. Dünya, duygusal ve mantıksızken, 1. Dünya mantıklı, bilimsel, teknolojiye hakim ve modern olarak kabul edilmektedir. İkili karşıtlıklar sisteminin Batı metafiziği denen düşünce sisteminin içinde şekillenip, hegemonik bir biçimde insanın zihin dünyasının bir parçası haline gelen bu karşıtlıklar, aslında toplumsal cinsiyet ile sınıf, ırk, 1. Dünya ve 3. Dünya arasındaki güç ilişkilerinin anlaşılması ve bu ayrımlardan doğan yeni ayrımlara dikkat çekmesi bakımından önem taşımaktadır. Güç sahiplerinin, erkeklerin, Batı ülkelerinin 1. Dünya’nın değer sistemine karar verdikleri ve kendi güçlerini ellerinde tutabilmek için de diğerlerini ötekileştirdikleri, onları güçsüz kılmaya çalıştıkları daha en baştan insanların zihin dünyasına dair inşa ettikleri anlamlar ve kodlamalarla gün yüzüne çıkmaktadır” (Alankuş, 1995).

Toplumsal Cinsiyet, toplumsal cinsiyet düzeni ve toplumsal cinsiyet ilişkileri içerisinde gelişmektedir. Connell (2003)’a göre, toplumsal cinsiyet kavramının anlaşılabilmesi için bu kavramın doğasına inmek, bir başka deyişle toplumsal cinsiyet düzeni ile bu düzen içerisinde şekillenen toplumsal cinsiyet ilişkilerinin özelliklerini ortaya koymak gerekmektedir.

Toplumsal cinsiyet düzeni, insanlar veya insan grupları arasındaki benzerlikler ve farklılıkları içinde barındıran, interaktif ilişkilerden kurulu bir düzendir. Toplumsal

cinsiyet ilişkileri, kurumsal yapıların, kültürel yaşam ve yasal düzenlemelerin içerisinde oluşturulmuş iş ve özel yaşam alanlarının içinde derin bir şekilde örgütlenmiştir. Dolayısıyla, toplumsal cinsiyet ilişkileri; iktidar düzeni, ekonomik düzenlemeler, iletişim sistemleri ve duygusal ilişkilerin iç içe geçtiği çok boyutlu ilişkilerdir. Toplumsal cinsiyet ilişkileri çok boyutlu, çeşitli ve değişkendir; farklı kültürel anlayışlardan türeyerek değişime uğramaktadırlar, bu değişim ve dönüşüm sürekli bir biçimde devam etmektedir (Connell, 2002).

Toplumsal cinsiyet düzeni ve toplumsal cinsiyet ilişkileri, sosyo-kültürel yaşamın her alanında ortaya konulurken, kadınlara ve erkeklere atfedilen değer yargıları içerisinde inşa edilmektedir. Buna göre, ekonomik, siyasi, kültürel yapılanmalar, yasal düzenlemeler ve gelenek göreneklerle birlikte kurumsallaştırılan, ve yerleştirilen bir sistem, kadınlar ve erkekler için kalıpyargılar oluşturmakta ve toplumsal cinsiyet düzenini sağlamaktadır.

Toplumsal cinsiyet kavramı, cinsiyete dayalı işbölümü ve biyolojik cinsiyetler arasındaki toplumsal ilişkileri vurgulamaktadır ve yalnızca kadının konumunu değil, erkeğin de konumunu işaret etmektedir (Savcı, 1999: 130). Cinsiyete dayalı işbölümü ise, kadın ve erkek arasındaki işbölümünün toplumsal, kültürel ve cinsel yapısını ortaya koymaktadır (Taborga ve Leach, 2000). Yapılan bu işbölümü kadına ev işleri, çocuk bakımı gibi ev ortamının getirdiği yükümlülükler verirken, erkeğe ise, kamusal alanda, ekonomik güç ile ilgili yükümlülükler sağlamaktadır.

Feminist kuram, cinsiyete dayalı bu işbölümünü sadece teknik bir işbölümü ayrımı olarak nitelendirmez (Molyneux, 1992: 119). Bu ayrım, erkekler ve kadınlar arasında bir hiyerarşi yaratmakta ve günlük yaşam pratikleri içerisinde ekonomik olarak kadınları erkeklere bağımlı kılmaktadır. Çalışma yaşamı içinde yer alan erkeğin gerek ekonomik gerek fiziksel kuvvet anlamında kadına üstün sayılmasını teşvik etmektedir. Bunun yanı sıra, kadının herhangi bir işte çalışması halinde dahi, ev içi sorumluluklar dayatılarak iş hayatının önündeki ilk engelle karşılaşmaktadır. Kadınların daha düşük vasıflarla, daha düşük ücretler karşılığı çalıştırılmaları, belirli mesleklere yönlendirilmelerinin yanı sıra doğum izni, çocuk bakımı gibi işverenler açısından tercih edilmeyecek bir çalışan profili oluşturulduğu gerekçesiyle de iş hayatında bir yer edinmelerinden çok, salt eş olarak bir hayat sürdürmeleri, doğrudan olmasa da günlük hayatta karşılaşılan zorluklar dolayısıyla teşvik edilmektedir.

Feminist kuramsal yaklaşım, kadınların çalışma yaşamına az sayıda katılımlarını ve eşitsiz konumlarını analiz ederken, toplumsal cinsiyet kavramının yanı sıra ataerkillik kavramını da incelemektedir. Hartmann (2006), ataerkilliği, erkeklerin kadınlar üzerinde maddi bir temele dayanarak tahakküm kurmalarını sağlayan hiyerarşik ilişkiler ve toplumsal yaşamda erkek egemen bir düzenin işleyişinin kabul görmesi olarak tanımlamaktadır. Ataerki sistem, toplum içinde gelişen sosyal ilişkiler çerçevesinde, erkeğe üstünlük ve kolaylıklar tanırken; kadını eşitsiz bir konuma iterek denetim altında tutmaya çalışmaktadır (Walby, 1990; Hartman, 2006).

Ataerki, kadınlara ve erkeklere farklı görev ve sorumluluklar yükleyerek, erkeklerin egemenliklerini sürdürmesini ve kadınları denetim altına tutmasını sağlamaktadır (Yaman, 2012: 15).

Ataerki sistemde erkeği güçlendiren bu düşünce Marksist literatürde ise, özellikle Engels'in yazılarında, anaerki sistemde yer alan "analık hukuku" nun devrilmesinin kadın cinsinin büyük tarihsel yenilgisi olarak kabul edilmektedir. Erkeğin, miras bırakılacak mülkü değil, babalığını güvence altına almak istediği için; maddi temele dayanan değişim sebebiyle evdeki yönetimi de ele alarak kadını aşağıladığını ve hizmet eder konuma indirgediğini, erkeğin tahakkümü altında basit bir çocuk doğurma aracına dönüşen kadını metalaştırdığı görülmektedir. Bu şekilde tarihteki ilk sınıf mücadelesinin, ailenin, erkek egemen tekeşli bir çekirdek birime dönüşmesiyle başlamış olduğu ve eril cinsin dişi cins üzerinde kurduğu baskı ile ataerki sistemin yerleştiği ortaya çıkmaktadır. Engels'in, "Erkeğin burjuvazi ve karısının ise proletaryayı temsil ettiği" benzetmesinde olduğu gibi, daha güçlü maddi temele sahip olmak ataerki sistemde tahakküm altına almayı sağlamaktadır (Donovan, 2001: 145'den Aktaran: Gündeşlioğlu, 2011: 5).

Tarihte yönetici, düşünür, bilimci ya da sanatla uğraşan kimselerin büyük çoğunluğunun erkek olmasının da geçmişten bugüne kadar süregelen bir sistemin yüklediği kurallar bütünü olduğu anlaşılmaktadır. Örneğin Antik Yunan'da, özgür erkek yurttaşlar, politika, felsefe veya demokrasi tartışmak amaçlı kamusal alanda yer alırken ve sanat yapabilmeye vakit bulurken eşleri, kızları, anneleri ve köleleri yaşamsal ihtiyaçların gerektirdiği üretimi gerçekleştiriyor, çocuklara bakıyor ve ev işleriyle uğraşıyorlardı. Kadınlar politik yaşamdan dışlanmış ve oikos (hane) yönetimiyle sınırlı işlerle meşgul olmuşlardır. Aristoteles'in köleliği de kadınların görevlerini de doğal

karşılması bu yüzdendir. Görülüyor ki, böylesi bir toplumda cinsler arasındaki işbölümü kadınlarla erkeklerin üreme edimindeki görevlerinin farklılaşmasıyla sınırlı kalmayacaktır (Yaman, 2012: 15).

Feminist kuram, cinsiyete dayalı işbölümünü analiz ederken, toplumsal cinsiyetin hiyerarşik bir düzen ve ataerkilliğin de bu düzen içerisinde hiyerarşik ilişkilere biçim veren sosyal bir sistem olarak görülmesi gerektiğini belirtir (Folbre, 1994). Toplumsal cinsiyete dayalı işbölümü, ataerki sistemin kuralları gereğince belirlenir ve uygulanır. Örneğin, kadınlara iş yaşamlarında daha düşük maaşlar ödenir, belirli mesleklere asla kabul edilmedikleri gibi kabul gördükleri meslek gruplarında da kadınların yönetici pozisyonuna getirilmeleri güçleşir, tercih edilmez. Yükselme imkanları verilmez. Ekonomik kriz dönemlerinde ilk gözden çıkarılanlar yine kadınlar olduğu gibi, birçok eğitim ve iş fırsatından da yararlanamazlar (Mackintosh, 1981; Thomsen, 2008: 199). Buradan hareketle denilebilir ki, cinsiyete dayalı işbölümü erkek egemenliğini koşullar, bu bakımdan cinsiyetçidir.

2.1.3. Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık

Cinsiyete dayalı ayrımcılık, kavramsal olarak hem kadına hem de erkeğe gönderme yapmaktadır. Gerek günlük yaşam pratiklerinde gerekse yasal haklar çerçevesinde kadınların eşit hak ve özgürlüklerden yararlanamamaları kadınların eşitsiz konumunu pekiştirmektedir. “Ekonomi ya da istihdam ile ilgili istatistiklerde ve başlıca disipliner kavramlarda ev içi emeği başta olmak üzere kadınların görünmez kılınması aslında toplumsal bir anlam ve önem vermenin reddidir. Kadınlar ve yaptıkları işler ya görülmemekte ya da değersiz görülmektedir” (Alkan, 2005: 45).

Toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılık ise, cinsiyet rollerinin biyolojik, doğal ve değiştirilemez olduğunu varsaymaktadır. Aslında cinsiyet rolleri, kültürden kültüre değiştiği gibi aynı kültür içinde yer alan aileden aileye bile değişiklik göstermektedir. Doğal yollarla edinilmiş cinsiyet farklılıkları, her iki cinse atfedilen roller çerçevesinde yeniden üretilmektedir. Ayrımcılık, kadınlık ve erkekliğe ait stereotiplerin yeniden üretiminin en önemli araçlarından biridir. Salt cinsiyetler baz alınarak, yalnızca kadınlara kadın olduğu için gösterilen mahrumiyet ve kısıtlayıcılık, toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığı işaret etmektedir. Kadınların çoğunlukla erkeklere göre eşitsiz bir

konumda yer alması, toplumsal cinsiyet temellidir (Bhasin, 2003:4). Ataerkil sistem, toplumun tüm yapılanmalarında sorgusuz bir kabul gibi işlemekte, böylelikle de politik sistem ve yapılar erkek egemenliği üzerinden yeniden üretilmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, tarihsel bir yeniden üretime dayanarak, toplumun kendi eliyle de inşa ettiği normlar olarak varlığını sürdürmektedir.

Toplum, tarihsel süreç boyunca, değişik kaynaklardan aktarıla aktarıla belirli normlar üretmiş, kanaatler ve inançları doğrultusunda cinsiyete dayalı önyargıyı stereotipleştirmiştir. Marshall, (1999: 559) önyargının, gerçeklik karşısında deneyimlenmemiş fakat kişinin duygu ve tutumlarının oluşturmuş olduğu kalıpyargıların inançlarla karakterize edilerek tanımlandığını ifade etmiştir. Önyargı, özü itibarıyla, subjektif deneyimler, kanaatler ve söylentiye dayalı haberlerdir. Örneğin atasözlerinden, “Erkek adam ağlamaz” örneğinde, veya deyimlerden “Hanım hanımcık oturmak” örneğinde olduğu gibi geçmişten günümüze genelleşmiş önyargılar temel alınmıştır. Cinsiyet önyargıları, cinsler arası farklılıkların yerleşmiş kalıplar aracılığıyla ne tür roller çerçevesinde davranmaları gerektiğine ilişkin inançları sergilemektedir.

2.2. KADIN HAREKETLERİNE TARİHSEL BİR BAKIŞ

Michel (1984); “Kadınların tarihi herşeyden önce baskı altına alınışlarının ve bunun gizlenişinin tarihidir. Zaten gizleme de baskının bir parçasıdır. Kadınların tarihiyle ilgili sessizlik, ABD, İngiltere, ve kıta Avrupası’nda feministlerin bu sessizliği kırmak ve her öğrendiğimizle şaşırtan bir geçmişi araştırmak konusundaki çabalarıyla bozulmaya başladı. Ama kadınların tarihi yalnızca baskı altına alınışlarının değil, bugüne değin gün ışığına yeterince çıkarılamayan, baskı altına alınma ve eve kapatılmaya direnişlerinin de tarihidir” ifade etmiştir.

Latince kadın anlamına gelen “femina” sözcüğünden türetilen “feminizm” Fransızcaya 1837’den sonra girmiştir. İngilizce’de kullanıldığı biçimiyle ise womanism (kadıncılık) terimi 1890’lara denk gelmektedir. Kadınların toplum içindeki rolünü ve haklarını geliştirmeyi öngören bir doktrin olan kavram genel olarak kadın-erkek ayrımcılığına karşı çıkarak, cinsler arasında siyasal, ekonomik ve toplumsal eşitliği savunan görüş olarak tanımlanmaktadır (İmançer, 2002, 151).

Biyolojik olarak kadın veya erkek olmak ile toplumsal olarak kadın ya da erkek olmak arasındaki uçurum feminizmin ortaya çıkışının öz sebebidir (Eliuz Ülkü, 2011).

Feminizmin temel hedefi, kadının erkekten daha az değerde görülmesinden, aşağılanmasıyla kurtularak öz saygısını kazanması, öz benliğinin farkına varmasıdır. Kadın hareketleri ise, toplumsal cinsiyetçi ve cinsiyet ayrımıyla kutuplaşmış toplumlarda, biyolojik ayrımların toplum anlayışındaki etkilerinden kurtulması, kadının özgürleşmesi ve eşitsiz konumlarının iyileştirilmesi yönünde atılmış olan adımlardır.

Tarihte 19. yüzyıl “Belle E’poque” (güzel yüzyıl) olarak anılırken, 20.yüzyıl için “modern yüzyıl” denmiştir. “Modern” kavramı, 19.yüzyılın son on yılını içine alan, 20. Yüzyılın ilk üç on yılını kapsayan dönemdir. Bu dönem, bir yüzyıldan diğerine geçiş, atılım, yenilik ve dönüşüm kavramlarıyla anılmaktadır. Küresel olarak bakıldığında, 1890’lardan 1925’lere dek her alanda çok büyük değişiklikler olmuş; endüstriyel devrim, kentleşme, bürokratlaşma, demokratik sistemin işlerlik kazanması bu süreç içerisinde gerçekleşmiştir. Bu yenilikler çağı ve modern yaşama giriş sürecinde dolayısıyla kadınlar da yeni yaşam koşulları altında değişime uğramışlardır (Kadioğlu, 2015:9).

Kadının değişen ve dönüşen toplum içinde meslek alanlarında olması gerektiği yeri bulmasına yardım eden birçok gelişme yaşanmıştır. Kuzey Amerika'nın teknolojik gelişimi ve 20. yüzyılın 1920'leri içine alan zaman içerisinde ABD'de sürdürülen feminist hareketleri, modern kadının bugün ki resminin genel hatlarıyla çizilmesini sağlamış, cinsler arasındaki ilişkilerin değişime uğramasında büyük rol oynamıştır (Kadioğlu, 2015:10).

2.2.1. Kadın Hareketlerinin Doğuşu

Tarih boyunca kadınlar, tüm toplumlarda eve kapatılarak toplumsal yaşamdan dışlanmak istenmiştir. Salt reme aracı görülerek birçok hak ve özgürlükten yoksun bırakılmıştır. Kadınların eşitsiz konumlarına başkaldırmaları, belli bir bilinç çerçevesinde ortaya çıkmıştır.

Batı'da Rönesans'ın ortaya çıkışına kadar kadınlar toplumsal yaşamdan dışlanıyorlardı. Rönesans'ın ortaya çıkışıyla birlikte, kadın hakları ve kadın hareketleri gündeme gelmeye başlamıştır (Michel, 1993: 37-38).

Kadınların örgütlenerek başkaldırmaları, kadın hareketleri ve feminizm akımlarının gelişimine zemin hazırlamıştır. Kadınların toplumsal olarak biçilen geleneksel rolleri üzerine yeniden düşünmeleri sağlanmış, kadın hareketleriyle birlikte toplumsal rol kalıplarına karşı başkaldırı ve protestolar ortaya çıkmıştır. Toplum yapısındaki bu değişim ve dönüşümler o toplumun demokrasi, hak, özgürlük, eşitlik gibi değerlerinin sorgulanmasında en başat etkenler olarak görülmektedir. Toplumların gelişmişlik düzeyi, toplum değerlerinin ne ölçüde sağlandığıyla doğru orantılıdır (akır, 1994: 18).

Kadın hareketleri, ilk kez Aydınlanma ağı'nda başlayan sivil özgürleşme hareketleriyle aynı anda başlamıştır. z itibariyle, bütün insanların eşitliğinin ilan edildiği "Fransız Devrimi" nden esinlenmiştir. 1789'daki "İnsan Hakları ve Sivil Haklar Bildirisi'nin ardından 1791 tarihinde "Kadın ve Kadın Yurttaş Hakları Bildirgesi" ile kadınlar için haklar talep edilmiştir.

İnsan ve sivil hakları o zamana dek yalnızca erkekleri kapsamaktaydı (Maggie, 1992).

Cinsiyetler arası farklılıkların vurgulandığı bir anlayıştan ziyade, aydınlanma'nın temel görüşüne dayanan eşitlikçi yaklaşım, bütün insanların “doğa önünde eşit” oldukları fikrinden yola çıkarak toplumun her alanında cinsiyetleri bakımından da eşitlenme talebini ortaya çıkarmıştır.

Kadınların ilk kitlesel eylemleri Fransa'da ortaya çıkmıştır. 1789 Fransız Devrimi, birçok tarihsel toplumsal dönüşüme yol açtığı gibi kadın haklarının, dolayısıyla da kadın hareketlerinin de gündeme gelmesini sağlamış, kadınların önemli işlevler üstlenmesine olanak tanımıştır. Fransız Devrimi'yle birlikte yaygınlaşan eşitlik, özgürlük kavramları hakların kazanımı için zemin oluşturmuş, tüm dünyaya örnek oluşturmuştur. Bu yeni ortamda kadınların kazandığı bilinçle birlikte ise, kadın haklarına dair taleplerde bulunulmuştur. Fakat bu talepler, yerine getirilmediği gibi, “Kadınların birarada bulunarak faaliyette bulunmaları yasaklanmış, bu tarz kurumlar kapatılmıştır” (Çakır, 1994: 21).Eşitlik, özgürlük gibi Fransız Devrimi'nin getirdiği bu kavramların dahi kadınları içermediği görülmüştür. Ne var ki, Fransız Devrimi sadece erkek yurttaşların değil, kadın yurttaşların da etkin olarak rol aldığı bir mücadele olmuştur. Kadınların girişimleri ve talepleri başarısızlıkla sonuçlanınca, Fransız kadınları örgütlenmeleri gerektiğinin bilincine varmışlardır.

“İnsanlar Arasındaki Eşitsizliğin Kökeni ve Temelleri”, “Toplumsal Sözleşme” gibi eserlerin yazarı ünlü düşünür Jean Jacques Rousseau; “Eşitsizlik aklın gereğidir. Bağımlılık kadınlar için doğal olan bir durumdur” belirtmiştir (Caporal, 1999: 21).

“İlk feminist olarak bilinen Mary Wolstonecraft, ilk kez 18. yüzyılda kadın-erkek eşitliği üzerine yazmaya başladı. Fransız İhtilalinden etkilenen ve ilham alan Wolstonecraft, 1792'de yazdığı Kadın Hakları Savunucusu (Vindication of the Rights of Women) ile hem Rousseau'nun doktrinine karşı tezler üretti hem de taleplerde bulundu. Kitapta yazar kızlarla erkeklerin eşit eğitim görme olanaklarını engelleyen Fransız Devrimcileri başta olmak üzere tüm burjuvalara karşı yazmıştı. Ona göre kadınların süs bebekliğine ve ev işine mahkum edilmesi, Rousseau'nun dediği gibi kadın doğasının gereği değildi. Wolstonecraft'ın o yıllarda bahsettiği fikirlerin yeniden gündeme gelmesi, bir buçuk yüzyıl sonra gerçekleşti. Wolstonecraft hala tüm feministlerin benimsediği şu sözleri de telaffuz etti: “Artık kadınların yaşam şekillerinde bir devrim gerçekleştirilmesinin zamanı geldi. Kadınlara yitirdikleri onurlarını yeniden vermek ve insan soyunun bir parçası olarak dünyanın

dönüştürülmesine katkıda bulunmalarını sağlamak için geç bile kalındı. Kadın ve erkek arasında, cinsel arzulama dışında hiçbir fark kalmayıncaya kadar mücadele!..” Wolstonecraft, daha sonra da hem kadın hakları, hem de diğer muhalif hareketler içinde yer aldı” (Maggie, 1992).

2.2.2.Birinci Dalga Feminist Hareketler

Fransız Devrimiyle birlikte her yanı saran eşitlik ve özgürlük kavramları, kadınların ayırım gözetmeksizin erkelerle eşit haklara sahip olma isteminden doğmuştur. Bu nedenle eşitlik, ilk dönem feministlerinin hareket noktası olmuş, 19. yüzyılın ikinci yarısından başlamak üzere, Birinci Dalga Feministler dernekler kurarak, örgütlenerek haklarını aramışlardır. Kadın erkek eşitliğinin sağlanması, yasaların düzenlenmesi şekliyle parlamentodan geçiyordu. Bu nedenle kadın erkek eşitliği ilk olarak oy hakkı ekseninde etrafında gelişmiştir. Bununla birlikte, kadınların toplumsal yaşam içinde daha önce ulaşılamaz olan uğraş alanlarında yer edinmeleri 1. Dünya Savaşı döneminde olmuştur. Bu dönem, kadınlara daha önceleri görülmemiş bir özgürlük ortamı sağlamıştır. Savaş, bu dönemde birçok itibarlı mesleğin kapısını kadınlara açmıştır (Thebaud, 2005: 46).

I. Dünya Savaşı sonrasına gelindiğinde ise artık birçok ülkede kadınlar oy hakkını elde etmeye başlamıştır. Bu süreç, feminist tarihte Birinci Dalga Feminizm olarak adlandırılmaktadır. Eşitlik bayrağıyla yola çıkan ilk dönem feministleri, siyasal haklar ve kadınların eğitimi konusunda önemli ilerlemeler kaydetmiştir.

İlk dalga feminizm, kuramsal olarak “liberal feminizm” başlığı altında toplanan ve oy hakkı, eğitim ve mülkiyet hak taleplerini kapsayan dönemdir. Liberal feminizm ataerkil yapıyı kadına hak ve özgürlüklerin hukuki çerçevede verilmediği bir sistem olarak görür. Liberal feminist yazarlardan Wollstonecraft’a göre, kadınla erkek arasında hiçbir fark olmamasına rağmen, varolan ataerkil yapıya neden olan eşitsizliğin temeli, eğitimde fırsat eşitsizliğidir. Bu nedenle kadınla erkeğe eşit fırsatlar sunulmalı ve eşit düzeyde rekabet edebilecekleri yasal çerçeve sağlanmalıdır (Thebaud, 2005: 46).

“Kadınlar için oy hakkı meselesi 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başlarında dünyanın çeşitli yerlerinde değişik biçimlerde varlığını sürdürmüştür. Avrupa’da mülk sahibi olanlar dışında kadınlar için oy hakkı yoktu. Kimi yerlerde evli olmak, kimi

yerlerde hem evli hem de kocanın mülk sahibi olması, ırk farkları, aristokrasi gibi hiyerarşilerle kadınlar oy kullanabiliyordu. Fakat çoğunlukla kadınların oy hakkından söz edilemiyordu. Kimi yerlerde evli olmak, kimi yerlerde hem evli hem de kocanın mülk sahibi olması, ırk farkları, aristokrasi gibi hiyerarşilerle kadınlar oy kullanabiliyordu ama çoğunlukla kadınların oy hakkı yoktu. Amerika’da ise, sadece siyahların ve kadınların oy kullanması yasaktı, ancak bu durum daha sonra değişerek siyah erkeklere oy hakkı tanındı. Kadınların Parlamento’ya girme şansı ise neredeyse yok gibiydi. Oy hakkı için mücadele Amerika’da, siyah kadınların beyaz kadınlarla mücadele etmesi ile başladı. 19. yüzyılın sonu, 20. yüzyılın başlarında mücadele eden kadınlar, önce sadece siyahlar ve siyahların kölelik karşıtı hareketine destek veren kadınlardan oluşuyordu. Siyah kadınlar, kölelik karşıtı harekette tanıştıkları kendilerine destek olan beyaz kadınlar ile aynı kaderi paylaştıklarını anlamışlardı. Siyah kadınlar ilk kez oy hakkı için mücadele etme fikrinden siyah erkeklere bahsettikleri zaman, istedikleri desteği alamadılar. Zaten oy hakkı kazanmış olan siyah erkekler, kölelik karşıtı mücadelede yanlarında görmeyi sevdikleri ama asıl yerlerinin evleri olduğunu düşündükleri kadınların kendi hakları için mücadele etmesi gerektiğine inanmıyordu. Böylece Amerika’da kadın hakları için mücadele eden kadınlar bağımsızlaştı ve hem siyah hem beyaz kadınların desteğiyle hareket ettiler” (Şimşek, 2013).

Fransa’da ise, oy hakkı için mücadele eden kadınlara “süfrajeterler” deniyordu. 19.yüzyıl boyunca “eşit işe eşit ücret” hakkı başta olmak üzere, evlilik ve ailede eşit haklar ve kadınların çalışma hakkı için mücadele eden kadınlar vardı. Süfrajeterler 1881 yılında “Kadın Yurttaş” (la Citoyenne) adlı dergiyi çıkartmışlardır. Feminist hareketler içinde en çok baskı gören ve aşağılanan grup süfrajeterler olmuştur. Fransa’daki diğer feminist hareketler ise kadınların oy hakkına kavuşması halinde rahipler tarafından yönlendirileceklerine inanıyorlardı. Bu sebeple de 1904’e kadar oy hakkı mücadelesine uzak durdular (Şimşek, 2013)

1904 yılında ABD ve İngiltere ortak bir örgütlenme içine girdi: Uluslararası Kadın Oy Hakkı Birliği (The International Woman Suffrage Alliance – IAW). Bu örgüt kadınlara oy hakkı verilmesine karşı çıkan komitelerle mücadele ediyordu. Birliğin çeşitli batı ülkelerinde şubeleri kurulmuştur. Oy hakkı için İngiltere’de Emmeline Pankhurst ve kızları Christabel ile Sylvia Pankhurst tarafından kurulan Kadınların Sosyal ve Siyasal Birliği (Women’s Social and Political Union) çok daha radikal eylemlilikler gerçekleştirmiştir (Maggie, 1992).

Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla kadınların çalışma yaşamına katılmaları kolaylaşmıştır. Kadınların erkeklerden boşalan yerlerde ücretli emeklerini kullanabilmek için, fabrikalarda kreşler açılmaya başlanmıştır. Feministler, 1918'de Versailles Antlaşması ve Milletler Cemiyeti'ne "eşit işe eşit ücret" maddesini koydurmayı başarmışlardır. Kadın çalışanların grevleri bu dönemde sıklaşmış, kadın işçilerin ücretlerinde artış sağlanmıştır. İlk dalga döneminde mücadelelerin sonucu olarak Birinci Dünya Savaşı sona erdiğinde aralarında ABD, İngiltere, Almanya ve Rusya'nın da olduğu 21 ülkede kadınlara oy hakkı koşulsuz verilmiştir. Fransa'daki feministler ise, kızların eğitimi, ücret eşitliği ve kadınların devlet memurluğuna girmesi için verdikleri mücadelede büyük zaferler elde etmişlerdir. Türkiye Cumhuriyeti'nde ise, kadınlara seçme ve seçilme hakkı 1930 yılında yerel düzeyde, 1934 tarihinde ise, genel düzeyde verilmiştir (Çaha, 1996: 113).

İlk örgütlü yapılanma, 18. yüzyılda İngiltere'de görülmüştür. İngiliz feministler kadın haklarının genişletilmesi gerekçesiyle cinsler arasındaki eşitliğin sağlanması için çalışmışlardır (Marshall, 1999: 240). Feminist örgütlenmenin asıl canlandığı süreç 19. yüzyıldır. Bu yüzyılın başında William Thompson İngiltere'de kadın hakları için ilk feminist manifestoyu ilan etmiştir. Yüzyılın ortasında kadın haklarını savunan John Stuart Mill'in meclise girmesini sağlamak amacıyla kadın dernekleri kurulmuştur. Bu yüzyılda feminist hareketin en büyük başarısı ise kadınların eğitim kurumlarına kabul edilmelerini sağlamaları olmuştur. Fransa'da kız çocukların ortaöğretime dahil olmaları ve yüzyılın sonunda Avrupalı kızların üniversite eğitimi haklarını elde etmeleri verilen mücadeleler sonucunda gerçekleşmiştir (Michel, 1993: 79-82).

19. ve 20. Yüzyıllar Fransa başta olmak üzere, tüm Avrupa ülkelerinde etkili kadın hareketleri sürdürülmüş, bu sayede kadınlar eşit eğitim hakkı, mülkiyet hakkı, çalışma hakkı gibi önemli kazanımlar elde etmişler fakat seçme ve seçilme hakkından yoksun bırakılmışlardır (Gönenç, 2006: 67).

Dönemin ünlü feministlerinden Simone de Beauvoir'ın, bugün de güncelliğini koruyan İkinci Cins kitabı 1947'de çıkmıştır. Bu kitapta Beauvoir, "kadın doğulmaz, olunur" diyerek, dişi cins olarak doğmuş bir insanın, yıllar içinde eğitilip, kadınların rollerini doğanın değil, kadınların kendilerinin de sorumlu oldukları bir dizi eskimiş ön yargı, örf ve yasayla sınırladığı görüşünü savunmuştur (Kayhan, 1999, 28). Kitap,

cinsiyet rollerinin doğanın değil, öğretilmişliklerin bir sonucu oluşunu kanıtlayan bilgi ve deneyimleri aktarıyordu. Feminizmin 1920'lerden itibaren durgunlaşması sebebiyle, birçok tarihçi ve feminist bu tarihi birinci dalga feminizmin sonu olarak belirtmiştir.

2.2.3. İkinci Dalga Feminist Hareketler

1960'larda feminizm yeniden hız kazanarak, ikinci dalga feminizm olarak adlandırılmıştır. İkinci dalga kadın hareketlerinin doğuşunu ortaya çıkaran neden olarak; 1950'li yıllardan itibaren süregelen toplumsal ve kültürel dönüşümler gösterilmektedir. Eşitlik ve özgürlük taleplerinin dile getirildiği Birinci Dalga Kadın Hareketleri'nde hukuki açıdan kazanımlar elde edilmiş fakat bunun tek başına sorunu çözmediği görülmüş, ikinci dalga hareketinde yer alan kadınlar tarafından yeni bir bilinç amaçlanmıştır. Bu bağlamda İkinci Dalga Kadın Hareketleri; ABD'de Afrika kökenli Amerikalıların vatandaşlık hakları hareketlerinden ve Vietnam Savaşı'na karşı başlatılan toplu ayaklanmalar sonucunda kadınların da kendi sorunlarını çözme arayışından doğmuştur (Maggie,1992).

İkinci Dalga Hareketler'in başlamasında ve teorisinde çok önemli bir etkisi olan Simone de Beauvoir'ın, İkinci Cins isimli üç ciltlik kitabında yıllardır süren kadın mücadelesinin en önemli ögesine, aile ve toplumsal cinsiyete yönelik yazılarında vurguladığı özellikle bir tespiti, İkinci Dalga Kadın Hareketi'nin ideolojik olarak yolunu çizmiştir. Öyle ki, Beauvoir, "Kadın doğulmaz, olunur" teorisiyle, cinsiyet rollerinin doğal değil, bir öğreti olduğunu ileri sürmüştür. Beauvoir'ın da karşı çıktığı, aile üzerinde gerçekleşen ekonomi-politik ve kültürel sistemin, toplumsal cinsiyeti meydana getirerek, ataerkilliği yaratmasıydı. Ev içerisinde başlayan ataerkillik sistem, bir hiyerarşi yaratıyor ve kadının tüm emeğini kölelik, sömürü sistemiyle elinden alıyordu. Feministlerin, kölelik sistemi tanımını en çok tartışılan konulardan biri olmuştur.

Simone de Beauvoir'ın "Kadın Nedir?" isimli kitabındaki giriş yazısı aslında feminist düşüncenin tüm felsefesini de ortaya koyar niteliktedir (Beauvoir, 1962: 7). "Bugünün kadınları, kadınlık efsanesini yıkmak üzere, bağımsızlıklarını somut bir biçimde ortaya koymaya başlıyorlar. Ne var ki insanlıklarını bütünüyle yaşamaları pek öyle kolay olmadı. Bir kadınlar dünyasında kadınlar tarafından yetiştirildikleri için, kaderleri, günlük hayatta onları erkeğe boyun eğdiren evlenmedir. Erkeğin üstünlüğü

silinmiş olmaktan çok uzak, hala sağlam ekonomik ve toplumsal temellere dayanmaktadır. O halde, kadının geleneksel kaderini dikkatle incelememiz gerekiyor...” Beauvoir, kadınların eşitlik ve özgürlüklerine kavuşabilmelerinin yolunun öncelikle ekonomik bağımsızlıklarını kazanmaktan geçtiğini dile getirmiştir. Bir başka yapıtında ise Beauvoir, kadınların ancak toplumsal yaşama daha çok katılım gösterip ürettiğinde ve ev işleri ile daha az uğraştıkları zaman özgürlüğe kavuşacaklarını ifade etmiştir (Beauvoir, 1980: 65).

1968 yılına gelindiğinde, Fransa’da siyasal çalkantıların ve öğrenci olaylarının yoğun olarak yaşandığı dönemle eşzamanlı olarak kadınlar da yoğun olarak taleplerini dile getirmişlerdir. 1970’de ise, kadınlar talep ve isteklerini ifade etmelerinin yanında, toplantılar, gösteriler ve direnişler sergilemişlerdir. Kadınların en temel talepleri arasında, “Bedenimiz bizimdir”, “Gebelikten korunma ve kürtaj hakkı”, “Eşit işe eşit ücret”, “Ev işinin paylaşılması” ve “Ana baba için ortak velayet hakkı” bulunuyordu (Sirkis, 1994: 46).

Feminist teori, 1980’lere gelindiğinde değişen ve dönüşen dünyada disiplinler arası bir alan olma niteliğine bürünür. Kadın konusunda araştırmalar yürüten farklı disiplinlerden birçok araştırmacı, “kadın araştırmaları” çatısı altında toplanmışlardır.

1981’de Fransa’da Kadın Hakları Bakanlığı kurulmuş, kadın çalışmaları hız kazanmıştır (Oktik ve Kökalan, 2002: 221). Dünya çapında da 1980’lerden sonra kadın araştırmaları çoğalmış, akademik dünyada pek ciddiye alınmayan feminist teoriye ilişkin çalışmalar artmıştır. Bu bağlamda Türkiye’de ise, ilk olarak 1990 yılında İstanbul Üniversitesi Kadın Araştırmaları Merkezi açılmış, 1999’da T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü kurulmuştur (Oktik ve Kökalan, 2002: 225-226).

2.2.4. Üçüncü Dalga Feminist Hareketler

Üçüncü dalga feminizm olarak adlandırılan dönem, 1990’ların ilk yarısından itibaren başlamıştır (Işık 1998: 78). İkinci dalga hareketinde salt kadın olmanın getirdiği bir mücadele söz konusuysa, ırk, cinsel tercihler ve sınıfsal ayrımlar mücadelenin dışında tutulmuştur. Bunun sebebi ise, bu tür farklılıkların kadınların aynı baskıyı görmelerine engel olmamalarıdır. Öte yandan, ikinci dalga hareketlerinin talep ettiği diğer bir husus, toplumsal cinsiyet rollerinin bütünüyle yıkılması gerektiğidir. Kadınlık

veya erkeklikle ilgili söylemlerden veya cinslerin yüceltilmesinden kaçınılmıştır. Üçüncü dalga feminizm ise, özellikle farklılıkların ifade edilmesiyle var olmak istemiştir. Üçüncü dalga kadın hareketleri, her kadının farklı sebeplerle baskıya uğradığı sorunsalından yola çıkmıştır (Demir, 2006).

Üçüncü dalga feminizmin oluşmasında, post modernist feminist akımların etkisinden söz edilmektedir. Post modernist feminizm, varoluşçuluğun etkisi altında, özsel varsayımlara dayalı olarak geliştirilen büyük anlatılara ve toptancı çözümlere bel bağlamadan kadın sorunlarına yaklaşmayı önermiştir. Bu sebeple, kadınlara ilişkin genelleyici ve homojenleştirici olasılıklar yerine, farklılıkları öne çıkarmayı denemiştir. Varoluşçuluğun dışında, post yapısalcılığın ve psikanalizin etkisi altındaki Fransız feminizmi de feminizmin “post modern” dönemine katkı sağlamıştır.

Julia Kristeva, Luce Irigaray ve Helene Cixous, bu üç Fransız feminist düşünür, kadının eşitsiz konumunu belirleyen yapıların, somut ekonomik ya da siyasal olmadığını, dilin oluşturulmuş biçiminden kaynaklandığını dile getirmişlerdir. Yani dilsel örüntüler içerisine yerleştirilmiş ataerkil anlamlar yüklenerek kodlamalar gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda ise, kadınlara ve erkeklere yönelik yakıştırmalar ve sıfatlarla belirli bir mantık çerçevesinde kadınların konumu eşitsizleşmektedir. “Adam olmak”, “İnsanoğlu” gibi aslında tüm insanlığı kapsayan isimlerin dahi erkek merkezli bir yapıda yer almasıyla yaygın olan dil kullanımının yeniden üretildiği görülmektedir (Donovan, 1997).

BÖLÜM III

3.1. FEMİNİST TEORİ VE FEMİNİST MEDYA ÇALIŞMALARI

3.1.1. Feminist Teorilerin Medya Çalışmaları Alanına Uyarlanması

“Feminizm” ilk olarak Fransızca’da kullanılmaya başlanmıştır. Kadınların toplum içindeki rolünü ve haklarını genişletmeyi öngören bir doktrin olarak tanımlanmaktadır. Düşüncenin de eylemi desteklediği bu kavramın Fransa’da ortaya çıktığından bu yana, kadınların toplum içindeki rolü ve haklarını genişletmek üzere birçok fiili harekette bulunulmuştur. Bu sebeple, feminizmin tanımı, yalnızca öğretiyi değil, eylemleri, hareketleri de içermek durumundadır. Feminist teori, son yıllarda kadınların durumunun çözümlenmesi gerekçesiyle yeni kavramlar geliştirmiştir. Bu kavramlar, Fransızca’da yerleşmiştir. Feministler ırkçılık ve cinsiyetçilik kavramlarını benzeştirerek kınamışlardır. Çünkü “cinsiyetçilik, kadın cinsine karşı uygulanan bir tutumdur” (Michel, 1993: 6).

“Cinsiyetçilik, fallokrasinin doğurduğu bir sonuçtur. Fallokrasi (penis egemenliği); 20.yüzyıl ortalarında ortaya çıkmış, erkeklerin (ve fallusun sembolik gücünün) kadınlar üzerindeki egemenliğini ifade eden isim. Ancak feministlere göre, kimilerinin andokrasi (erkek egemenliği) ya da ataerkil (patriyarkal) sistem diye de adlandırdıkları fallokrasi, salt bir egemenliği anlatmaz. Bu, erkeklerin kadınlar üzerinde ki egemenliklerini yeniden üretmek için, ellerindeki tüm kurumsal ve ideolojik olanakları (hukuk, siyaset, iktisat, ahlak, bilim, tıp, moda, kültür, eğitim, kitle iletişim araçları, vb.) tıpkı kapitalizmin kendisini sürdürebilmek için bunları kullandığı gibi açıktan açığa ya da üstüörtülü biçimde kullanan bir sistemdir. Bu durum, feminizmin tanımlarının ve feminist mücadelenin son on yılda Fransızca’ya kabul ettirdiği kavramların, sözlüklerde verilen tanımlardan çok daha çeşitli ve geniş anlamlı olduklarını ortaya koyar” (Michel, 1993:6-7).

“Feminist teoriler, kadınların toplumdaki neredeyse evrensel değersizleştiriminin kökenlerini ve bunun sürüp giden mahiyetini anlamayı amaçlar. “Feminist” terimi, kadınların erkeklerle ilişkili olarak geleneksel değersizleştiriminin gerçekliğinin, bu ilişkinin değiştirilmeye ihtiyacı olduğu varsayımıyla teorik açıdan kabul edilmesini ima eder” (Örneğin, bkz. Ortner, 1974; Steeves, 1987: 95-135’den der. Küçük, 1999: 129).

Kadın hareketinin doğuşundan önce, cinsiyet rolleriyle ilgili ön yargılar doğal olarak adlandırılırken, medyanın bu süreçte oynadığı role ilişkin sorular gündeme gelmemiş, bu konu üzerinde durulmamıştı. İletişim araştırmaları ile ilgili çalışmalarda ise, “kadın”, “toplumsal cinsiyet”, “cinsellik” ya da diğer feminist sorunlara yönelik gönderme yapılmamıştır (Van Zoonen, 1991: 469).

Feminist akademik macera özünde siyasaldır. Hareketin yeniden canlandığı ilk yıllarda araştırma, yazı ve siyasal etkinsiliğin birlikte sürdürülmesi yaygın bir pratikti. Seksenli yılların başlarından itibaren feminist araştırmaların çoğunluğunun üniversitelerde yürütölmüş olmasına karşın, araştırmalar siyasal doğasını yitirmemiş, aynı zamanda nesnellik, yansızlık ve bağımsızlık ilkelerini savunan başat akademik paradigmayı da temelinden sarsmıştır. Örneğin Tuchman (1978:38), kadınlar ve medya hakkındaki ilk kitaplardan birisinin giriş yazısında kendisine şu soruları sorar: Medya nasıl değıştirilebilir?... Kadınları, yaşamlarını özel hayat ve kamudan uzak bir mekanın içinde sınırlandıran kitle iletişim araçlarından nasıl ayrıştıırabiliriz?

“1970’lerin feminist hareketleri sürerken, Batı’daki kadın odaklı ve/veya feminist medya çalışmalarında, haberlerde kadınların konu edilme tarzları ile kadınlık stereotiplerinin saptanması medya çalışmalarında öne çıkmıştır” (Dursun, 2010: 608). Literatür taraması yapıldığında medya çalışmalarında kadın sorunlarına odaklanarak yazılmış kitap, tez, makalelerin özellikle 1970’lerin sonundan itibaren belirmeye başladığı görölmektedir.

“İkinci Dalga Feminist hareketler, medyayı kültür politikalarının kurucu ögesi olarak tanımladılar. Farklı feminist duruşlara sahip kadınlar; yetmişli yıllarla birlikte ataerkil toplumların erillik ideolojilerinin stratejik üstünlüğünün yeni hikayeler kurma becerileriyle beslendiğini belirleyip, yeni hikayelerin ve tahayyüllerin yayılma yollarına barikat kurmak ve ticari yayıncılığın en yaygın, en standart ve en genel diye nitelediği hikayelerin nasıl erkekliğe ait bir hikaye olduğunu görünür kılmak için öncelikle kendi iletişim araçlarını yaratma yoluna gittiler. Gazeteci ve yayıncı oldular, fanzinler ve dergiler çıkardılar, afişler hazırladılar, sloganlar yarattılar, okur ile yazar arasındaki ikiliği ortadan çatlattılar, ev içinde ve iş yerinde cinsel taciz ve kötü muamelenin politik bir sorun olduğunu gündemleştirdiler, orta sınıf kadınlıktan tüketilen modern hikaye kahramanlarının temsilinin eksik ya da abartılı olduğunu tespit eden onlarca çalışma yayımladılar. Kadın kamusal alanı bir yüzyıl sonra yeniden canlandı. Medya izleme

komiteleri kurarak, cinsiyetçiliğini pervasızca sergilemekten çekinmeyen yayın kuruluşlarına yönelik protesto kampanyaları düzenleyerek, yayıncı kuruluş ve kişilerin cinsiyetçi tutumlarını teşhir ederek, gazeteleri, radyoları, TV kuruluşlarını basarak sürdürdükleri mücadelelerine bir halka daha eklediler. Böylelikle politik gazeteciliği ve yayıncılığı yeniden canlandırma girişiminde bulundular. İletişim alanında çalışan farklı araştırmacıların da tespit ettiği gibi feminist mücadele içinden gelen ve onunla dirsek temasında bulunan pek çok eğitimli kadının iş yaşamında medya sektörünü yeğlemesi, yetmişlerin ortalarına kadar kadınlara neredeyse kapalı bir sektör olan bu alanın kapılarının aralanmasına neden oldu” (Köker, 2012: 135-136).

Türkiye’de medya ve iletişim alanında feminist görüşler ve kadın sorunları, Batı ülkelerindekilere paralel şekilde 1970’lerden itibaren çoğalmış, günümüzde medya ve iletişim çalışmalarının Türkiye’de var olan akademik zeminlerinde geçerli bir çalışma alanı olarak kendine yer edinmiştir. “Feminist yaklaşımların ve kadın çalışmalarının, kendilerine akademik zeminlerde, ders müfredatlarında ve programlarda yer açabilmeleri, araştırma bütçeleri için fonlar bulabilmeleri, önerilerinin ve düşüncelerinin politika yapma süreçlerine dahil olması, iletişim ve medya çalışmaları alanındaki kadın bakış açısına da güç vermiştir. İletişim ve medya çalışmalarının kendisi de, özellikle eleştirel iletişim yaklaşımlarının yörüngesinden süzülerek gündelik olana müdahil olmayı hedefleyen bilgisiyle, feminist hareketlere ve kadın çalışmalarına ciddi bir destek sunagelmıştır. Özellikle kültürel çalışmalar alanı, feminist ilgilerin sadece iletişim çalışmalarında değil, genel olarak zemin kazanması açısından ciddi bir akademik damar yaratmıştır” (Dursun, 2010: 603).

Haber, habercilik ve gazetecilik üzerine medya ve iletişim alanında yapılan çalışmalar, haber metinlerinde kadınların temsili üzerine, haberlerin okuyucusu ve izleyicisi olan kadınların anlamlandırma pratikleri üzerine ve haber üretim süreçlerinde kadın gazetecilerin istihdamı ve iş yapma pratikleri üzerine olmak üzere temelde üç analitik düzlemde gerçekleştirilmektedir. Kadınların toplumdaki konumlarının doğasını anlamaya çalışan feminist kuramlar, birçok medya ve iletişim çalışmasında değerlendirilmektedir. Bunlar, liberal feminist kuramın medya yaklaşımı, radikal feminist kuramın medya yaklaşımı, sosyalist feminist kuramın medya yaklaşımıdır (Van Zoonen, 1997: 305).

“İletişim ve medya çalışmaları alanı ise, liberal çoğulcu ideolojinin kavramsal öncülleriyle biçimlenen kurumsal ya da ana damar yaklaşımlar ile Marksist ideolojinin kavramsal öncüllerinden kaynaklanan eleştirel yaklaşımlar olmak üzere iki farklı çizgiye ayrılmaktadır. Hepsi de kadınların toplumsal alanda değersizleştirilmelerinin kökenlerini, nedenlerini ve bunun çözüm yollarını öneren feminist medya yaklaşımlarıdır” (Steeves, 1994:152’den aktaran; Dursun, 2010).

Araştırmanın ana konusu olan, iletişim ve medya kuramlarında haber metinleri çözümlemelerine ilişkin ise, temelde iki farklı yaklaşım bulunmaktadır. Bunlar, liberal haber anlayışı ve Marksist kökenli eleştirel haber anlayışıdır. “Liberal haber anlayışı, haberi yakın ve uzak çevremizde yaşananların resmedildiği metinler olarak görmektedir. Olayların ve olguların olduğu gibi, gerçeklikle yansıtılabileceğini öne sürmektedir. Marksist kökenli eleştirel haber anlayışında ise, gerçek çarpıtılarak yansıtılmaktadır. Haber, kapitalist sistemdeki var olan güç konumlarını desteklemeye, sürdürmeye ve yeniden üretimine hizmet ettiğinden, başta kadınlar olmak üzere en fazla zarar görenler, toplumsal güç ilişkilerinde eşsiz konumda olan ve üzerinde hakimiyet kurulmaya çalışılan kesimlerdir. Eleştirel anlayışa göre, “haberlin dünyaya ve insana dair oluşturduğu kurucu bir anlamı vardır” (Dursun, 2004). Haberin, dünyanın çeşitli yerlerinden sergilenen ilişkiler, insanlar, olaylar ve durumlara karşı inşa edilen metinler olduğundan hareketle, geniş anlamıyla bir dünya bilgisi verdiğinden söz edilebilir. Bunun yol açtığı bir sonuç olarak ise, haberin kadınların erkekler karşısındaki konumunu, kadın ve erkeklerin bireylerin zihinsel alanlarında nasıl tanımlandığına dair, ataerkil yapılanmaları pekiştiren tasarımlar ürettiği söylenebilir.

Literatür taraması yapıldığında, Türkiye’de haber metinlerinde kadınla bağlantılı konulara ve sorunlara yönelik ilginin ilk çalışmalarına 1980’lerden itibaren rastlandığı göze çarpmaktadır. Batı’da ise 1980’lerde, gazetelerde ve haberlerde kadınların nasıl temsil edildiğine yönelik ilgi yoğunken, Türkiye’de haber içeriklerinde kadın temsiline ilişkin araştırmalara pak rastlanmamıştır. Fakat 1980’lerin Türkiye’de dergi yayıncılığında önemli bir ivmenin aşıladığından hareketle, kadın dergilerinde kadınları kadın hareketin yer alma biçimleri gibi dolaylı bir yöntemle bu tür çalışmalar ortaya çıkmıştır (Yapar, 1999).

1990’larda genel olarak medyada ve özellikle de gazete haberlerinde kadın figürleri sorunlaştıran çalışmalar, iki tema üzerinden değerlendirilmiştir. “Kadın ve

medya”, “medya ve cinsiyetçilik” kapsamında ele alınırken, diğer taraftan ise basında yer alan kadın imajlarına dair sorgulamalarla, kadınların haber içeriklerinde yer alma biçimleri görünürlük kazanmıştır.

Türkiye’de feminist kadın hareketine önemli katkılarda bulunan gazete ve dergi incelemeleri, 2000’lerde de devam etmiştir.

3.1.2. Feminist Eleştiri Açısından Türkiye’de Kadının Medyada Temsili

İletişim çalışmaları ile kadın çalışmalar arasındaki ortaklık, 1970’lerin ortalarında yeni toplumsal hareketlerin politik baskısı ile bilimsel bilginin üretilme koşullarına müdahale edilmesi neticesinde iki disiplinlerarası alan olarak akademik dünyaya girmiş, bu iki alan yakın işbirliği içinde varolmuşlardır (Hall, 2008).

Feminist eleştiri, toplumdaki eşitsizlikleri ve kadına yönelik cinsiyetçi ayrımları, ataerkil yapıları ve bunların inşa edilme yollarını çözümlemeye çalışmaktadır (Özden, 2000:164). Feminist kadın hareketinin geliştirilmesine katkı sağlayan feminist medya araştırmacılarının çalışmaları ise, kadının medyada yer alış tarzları ve medya metinleri üzerine yapılan incelemeleri konu edinmiş, bu çalışmalar kadın temsiline ilişkin tartışmalar bakımından mihenk taşı olmuştur. Feminist kuram temel alınarak gerçekleştirilen çalışmalarda, ataerkil düzenin kadına ve erkeğe yüklediği rollerin doğalmış gibi evrenselleştirilmesine karşı çıkılarak bu söylemin toplumda kadınları ezdiği ortaya konulmuştur.

Hülya Uğur Tanrıöver, “Medyada Kadınların Temsil Biçimleri ve Kadın Hak İhlalleri” adlı çalışmasında medya içerikleri üzerine yapılan araştırmalardan 1980 yılında Butler ve Paisley’in radyo, televizyon, günlük gazeteler, süreli yayınlar ve sinema alanındaki içerik analizinden hareketle medyada kadınların temsili konusunda çıkardıkları cinsiyetçilik ölçeğinden bahseder ve kadın temsillerini beş grupta topladıklarını belirtir. Bunlar;

1. Aptal, suskun, seksi ya da inleyen –kurban konumundaki nesne- kadın (“aşağı it” tipi)
2. Rolünü yerine getiren ve hayatında evi, yuvası hep temel yer alan, eş, anne, sekreter, hemşire, vb. kadın (“yerinde tut” tipi)
3. Geleneksel rolüyle mesleğini birarada yürüten kadın (“iki yer ver” tipi)

4. Erkeklerle eşit kadın (ki bu tip 70’li yılların televizyonunda çok ender rastlanan ve mutlaka bekar olarak çizilen bir kadının tipidir.)
5. Belli kalıplara sokulmamış (stereotipleştirilmemiş) kadın (ya da erkek); burada roller tersine çevrilmiş ya da alışılmışın dışında olabilir. Gerçi her sınıflandırmada olduğu gibi, burada da, yazarların kendilerinin de kabul ettikleri, tartışılabilir yönler vardır, ancak bu ve benzeri çalışmalar kadın temsiline ilişkin tartışmalar açısından iyi bir hareket noktası olmuştur (Tanrıöver, 2012: 157).

Tanrıöver, Türkiye açısından baktığımızda, bu konudaki ilk çalışmalardan biri olan Ayşe Saktanber’in makalesinde kadınların temsili açısından Türk medyasının Batı medyasından çok da farklı olmadığını vurgulandığını dile getirir. “Genel kategoriler açısından benzerlik açıktır ancak sosyo-kültürel özellikler, sunum biçimleri ya da söylem türlerine damgasını vurur. “Serbest-müsait kadın ya da iyi eş, fedakar anne” terimiyle, Yeşilçam melodramlarından bu yana aşına olduğumuz kadın tiplerine gönderme yapar” (Saktanber, 1993’den aktaran; Tanrıöver, 2012: 158).

Yine medyada kadının temsili açısından daha yakın bir zamanda yapılan bir çalışmada, Mine Gencel Bek ve Mutlu Binark, Türkiye’de anne ve eş olarak kadın; cinsel nesne olarak kadın ve şiddet eyleminin nesnesi olarak kadın biçiminde üç farklı kategori önerirler ve medyanın “kadınlara öğütler” başlığı altında bu farklı kadın tiplerinin ortaklanması yönünde işlerlik gösterdiğinin altını çizerler (Tanrıöver, 2012:158)

Tanrıöver, gerek diğer ülkelerde gerekse Türkiye’de medya metinleri üzerine yapılan çalışmalarda genel olarak kadınların medyada geleneksel rollerde ve kurban, cinsel nesne olarak verildiğini, kadınların yalancı bir eşitlik içinde örtük söylemlerle sunulduğunu belirtiyor. Bunun yanında, kadınların hiç temsil edilmemesi sorununun da kadınların “simgesel olarak yok edilmesi” şeklinde kavramlaştırılmasından hareketle tüm bu kadın temsillerinin aslında birer hak ihlali olduğunu vurguluyor. Çalışma, “medya kadınlara yönelik hak ihlallerini hangi araçlarla yapar?” sorusundan yola çıkarak medyada kullanılan dil, haberde kullanılan fotoğraf, haber kaynakları ve fikir alınacak uzmanların tercihi gibi ayrımcı-cinsiyetçi kadın temsillerini yanıt olarak gösteriyor. Tanrıöver, kadınların habercilik ve gazetecilik sektöründe sayısal artışının,

kadınların temsili ve hak ihlalleriyle ilgili sorunları kendiliğinden gidermeye yetmeyeceğini belirterek, asıl dönüştürücü sonucun “ kadın ve erkek habercilerde var olan cinsiyetçi zihniyet kalıplarını kırarak bir eylemliliğin geliştirilmesi” ile alınabilecektir.

1993 yılında Türk basınında kadınlara yönelik şiddetin nasıl yer aldığını ortaya koyan ve Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi’nin medyaya eleştirel yaklaşım ekolünden Aysel Aziz, Eser Köker, Abdülrezak Altun, Mine Gencel ve Nilgün Tural tarafından hazırlanan Medya, Şiddet ve Kadın başlıklı araştırma, 1990 yılında kurulan Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü (KSGM) tarafından yayımlanmıştır. Batı ülkelerinde kadın, medya ve şiddet bağlamında o zamana dek yapılan çalışmaları da özetleyen bu araştırma, Türkiye’de dönemin en iyi tiraj yapan yedi ulusal gazetesi üzerinde gerçekleştirilmiş bir içerik analizidir. Araştırma, kadınlara yönelik veya kadınların gerçekleştirdiği şiddet eylemi haberlerinde “egemen görüş ve değerlerin kullanım biçimine ilişkin bilgi” ortaya koymaya yöneliktir. Haber metninin dilinin analizi için 141 sorudan oluşan bir içerik çözümlemesi yönergesi toplam 121 habere uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan temel kavramlar tanımlanmış, haberler nicel ve nitel yönden kapsamlı bir çözümlemeye tabi tutulmuştur. Değişkenler arasındaki bağıntıların kurulduğu, kadına yönelik şiddet haberlerinde kullanılan haber dilinin (tanımlamaların, adlandırmaların, deyimlerin, kaynak anlatımlarının vb.) ciddi bir incelemeye alındığı gözlenmektedir. Araştırmanın bulguları, daha çok ev içi ve erkeğin kadına yönelttiği şiddetin haberleştirildiğini, şiddet haberlerinin magazinelleştirildiğini, şiddetin nedenlerinin geleneksel ataerkil yapı içindeki kadının konumunu yeniden üretecek şekilde daha çok “namus” ile bağlantılandırıldığını göstermektedir (1993: 52-53). Araştırma ekibi, haberlerde kadınların toplumsal gerçekliğinin aleyhine olan bu sunum tarzının soruşturulması açısından gazetelerin işleyiş mekanizmaları ve çalışanların mesleki anlayışlarının da ayrı çalışmalarda incelenmesi gerektiğini belirtmektedirler. Bu araştırma, haberin “nesnel ve tarafsız olduğu” yanılsamasının” altını çizerek, eleştirel haber anlayışı zemininde konumlanırken; toplumsal cinsiyet eşitliğinin simgesel düzenle bağlantılı boyutlarını öne çıkarması bakımından kültürel çalışmacıların ilgilerini paylaşmaktadır (Dursun, 2010: 615).

Kadınların toplumsal gerçekliğinin lehine bir haber/ habercilik anlayışının uygulanmasına ve geliştirilmesine yönelik öneriler içeren en kapsamlı çalışma, IPS İletişim Vakfı tarafından hazırlanan Kadın Odaklı Habercilik kitabıdır. Kitap,

gazetecilere 2003-2006 yılları arasında Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde verilen eğitimler sonrasında ortaya çıkmıştır. Kitabın editörü Sevda Alankuş'un ifade ettiği biçimiyle “temel derdin kadın hak ihlallerine karşı dikkati çekmek olduğu kadar, gazetecilik pratiğinin kadın odaklı habercilik anlayışı kapsamında nasıl dönüşebileceği konusunda yol gösterici olmasıdır” (Alankuş, 2007: 26). Haberin “eril bir tür” olduğunun altının çizildiği çalışma, toplumsal cinsiyetin kurulan bir şey olduğu, kadının toplumsal kimliğinin ataerkinin baskısıyla disipline edilmeye çalışıldığını gözler önüne sermektedir.

Eser Köker'in, “Kadınların Medyadaki Hak İhlalleriyle Baş Etme Stratejileri” başlıklı yazısı, kadın ve medya ilişkilerinin kronolojik sürecine değindikten sonra, zaman içinde kadının konumu ve haber üretim aşamalarında bunun geldiği noktayı sorgulamaktadır (Köker, 2007: 117-118). Cam tavanın kadınların medyadaki çalışma yaşamları önünde bir engel olduğunun alt çizilirken, bu engellerin Türkiye'deki habercilik pratiklerinde nasıl yapılandırıldığı sorgulanmaktadır. Köker, meslek kodları ve haber değerlerinin oluşum süreçlerinde kadınların sektördeki zayıf varlığından dolayı haberin eril bir anlatı olarak kurulduğunu vurgulamaktadır (Köker, 2007: 140).

3.2. MEDYADA TOPLUMSAL CİNSİYETE DAYALI AYRIMCILIK

Bilimde cinsiyet körlüğünün giderilmeye çalışıldığı akademik bilgi ve ortamın sağlanması sonucunda, iletişim çalışmaları ve kadın çalışmaları ortaklığının ortaya koymuş olduğu medyada cinsiyete dayalı ayrımcılığın pekiştirilmesine ilişkin medyanın izlediği taktikler ve yollar sorunlaştırılmıştır. Bilginin dolaşımında iletişim araçlarının merkezi güç haline gelmesi, kadınların medya ile kurdukları ilişkinin niteliğini daha önemli kılmaktadır. Feminist aktivistlerin kadının kamusalına dair çıkardıkları yayınlar bir yanıyla da ticari yayıncılığın ataerkil yapısını açıklamaya ve dönüştürmeye çalışmıştır (Berktaş ve diğerleri, 2010 :112).

1960'ların ortalarından başlayarak kadın figürlerinin magazinleştirildikleri ve kadınlık kurgusu yapıldığına dair eleştiriler içeren metinler yaygınlaşırken, ABD'de üniversite gençliğinin politik hareketleri içinde yer alan feminist gruplar, kitle iletişim araçlarının ürettiği metinlerde kadın temsiliyetinin eksik ve yanlış olduğunu dile getirmişlerdir. Yaygınlaşan eleştiri metinlerine ilişkin haberlerde yer alan dilin saldırgan boyutlarda olması ise, aslında “medyanın düşmanlığı” nı gözler önüne sermiş, ve bu durum sorunlaştırılmıştır. 1980'lerde yayınlanmaya başlayan iletişim çalışmaları ürünleri bu sorunlaştırmayı irdelenmiştir.

Televizyon yayıncılığının ilerlemesiyle birlikte, cinsiyetçi yayıncılık anlayışı eşitsizlikleri ve ayrımcılıkları pekiştirici bir rol üstlenmişlerdir. Televizyon ürünleri aracılığıyla kadınların özel yaşam alan sınırlılıkları çizilmiş, ev işleriyle meşgul mutlu ev kadını profili, aynı zaman da standart bir güzellik anlayışı doğrultusunda erkek beğenisine sunulmuştur (Berktaş ve diğerleri, 2010). Kadınlara yazılı ve görsel basında genel olarak, bedenleri teşhir edilmek üzere yer verilmekte, yazılı metinlerin dikkat çekmesi için görselliklerinin kullanıldığına rastlanmaktadır. Bunun yanında, televizyon programlarının yayınlandıkları saatler incelendiğinde, kadın izleyicinin günlük yaşantısına ilişkin varsayımları destekler doğrultuda bir tablo ile karşılaşılmaktadır. Oluşturulan program akışlarının günlük yaşantıda erkeğin kamusal alandaki varlığı düşünülerek hazırlandığı görülmektedir. Buna karşın, kadının “ev hanımı” olduğu varsayımından hareketle kadın saatlerinin oluşturulduğuna dikkat çekilmektedir. Buradan da anlaşıldığı üzere, medyanın, kadınların kamusal alanda varlık göstermesini dışlayan bir temsil biçimi olduğu ortaya konmakta ve medyadaki kadın temsillerinin “ayrımcı” nitelikte oldukları açıktır (Çelenk, 2010).

Medyada cinsiyet körü yayıncılık türleri, üretilen metinlerin cinsiyetçi yapısının yanında medya çalışanlarının cinsiyete göre dağılımındaki durum da kadınlar açısından eşitsiz bir konuma işaret etmektedir. Kadınların farklı sektörlerdeki kariyerleri önüne kurulmuş engeller, “cam tavan” terimi özellikle medya sektöründeki kadınların belirli konumları söz konusu olduğunda dikkat çekici olabilmektedir (Van Zoonen, 1994). Cam tavan, kadınları orta düzey yönetici konumuna yerleştirirken, annelik ve doğum izinleri söz konusu olduğunda kadınların uzun çalışma saatlerine dayanamaması ve dayatılan sorumluluklar kapsamında mesleği sürdürememelerine sebep olmaktadır.

Batı ülkelerinde yapılmış birçok araştırma, son yıllarda medya sektöründe kadın çalışanların sosyal profillerini incelemiş ve bu çalışmalarda, sektörde çalışan kadınların 25 yaşın altında seyrettikleri, yüksek öğrenimli olup kentlerde yaşadıkları, çoğunlukla bekar oldukları, erkeklere oranla az kazandıkları, kariyerlerine daha sık ara verdikleri, meslekte yönetici konumda yer almadıkları aksine daha çok sunuculuk gibi televizyonun görsel mecrasında bulundukları saptanmıştır. Üstelik medya kuruluşlarında çalışan kadınların sayıca en düşük oranlarda olduğu belirtilmiştir. Araştırmalar, cinsiyetçiliğin, meslek gruplarında görüldüğü kadar, meslek içindeki iş alanlarının ayırımında da kendisini göstermektedir (Berktaş ve diğerleri, 2010: 108).

Medyada yapılan ayrımcılık özü itibarıyla, temsil düzeyinde bir ayrımcılıktır. Kurulan söylem ve görsel sunumlar sayesinde medya, ötekileştirilen kişi veya kesimlerin dışlanmalarına aracılık ettiği için “ayrımcılık” üretir. Özellikle televizyonda açığa çıkan ayrımcılık çoğu kez bir temsil yokluğu, eksik temsil ya da stereotipleştirmeler aracılığıyla işlemektedir. Medya, belirli kesimlere yer vermeyerek, dışında tutarak, yok sayarak da sınırlı bir temsil biçimi yaratabilmektedir. Toplumun genel olarak kabul gördüğü cinsiyet rolleri, medyada önyargılar aracılığıyla stereotipleştirilmektedir. Bunun yanında, medyanın eksik temsil biçimi ve aracılığıyla hedef gösterme ve nefret söylemine ilişkin ortamlar da yaratılabilmekte, ayrımcılığı sürdürmektedir. Medya, bir dünya algısı biçimlendirmek, algı yaratmak konusunda son derece etkilidir. Medyanın ötekileştirdiği kesimlere uyguladığı çok tipik bazı ayrımcılık biçimleri vardır. Bunlar; yok saymak ya da çok sınırlı bir biçimde yer vermek, olumsuzlukların konusu yapmak, ayrımcı nitelemelerle birlikte anmak, nefret söylemi geliştirmektir (Çelenk, 2010: 225-226).Uygulanan tüm bu ayrımcılık biçimleri, kendisini toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinde, cinsiyetçi yaklaşımlarında da göstermektedir.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, medyanın toplum hayatındaki ayrımcılıkları yeniden ürettiğı kadar, bu yeniden üretimin toplum hayatındaki ayrımcılıkları besleme ve o hayat içinde yeni ayrımlar kurma yeteneğı de vardır.

3.3. ANAHABER BÜLTENLERİNDE KADIN TEMSİL BİÇİMLERİ

3.3.1. Eril Haber Dilinin Egemenliği

Feminist eylemciler ve araştırmacılar, 1970’lerin başında haberin eril niteliğini sorguladılar. Araştırmacılar, haberin tarafsızlıktan ve anlamlılığından uzak, şiddetin dilini benimseyerek oluşturduğu bu yeni anlatı biçiminde “suçlunun sürekli yeniden ilan edilişi” üzerine dikkati çekmişlerdir. Haberin, kadın bedenini kurban ya da suçlu olarak tanımladığını, eril bilinç dışını yansıttığını savunmuşlardır. Dolayısıyla haber, tarafsızlıkla iletim aracı olmaktan çok, iktidar sahiplerinin yaratmış olduğu “gerçekliğe” dair bir kurgu olarak karşımıza çıkmaktadır (Gill, 2007’den aktaran; Köker, 1998).

Medyada yer alan haber, özü itibarıyla aracın mesajını taşımaktadır. Yani, yayınlandığı aracın anlatısal biçimleri dahilinde oluşturulmaktadır. Öncelikle haberin seçimi, ne şekilde kullanılacağı, nasıl yansıtılacağı aslında onu oluşturan editörlerin ayıklayıcı bakış açısıyla kurdukları sınırlılıklardır (Van Dijk, 1999).

Medyanın, anlamın toplumsal inşasında ideolojik bir işlevi mevcuttur. Bu bağlamda normleştirme, kayıtsızlaştırma, özdeşleştirme, yöntemleri ile kültürel kodlar yaratan bir gündem oluşturulmaktadır. Medya kimi tanımlar, ölçüler ve öngörüler üzerinden olumsuz bir haber dili benimserken, toplumun normlarına uygun olarak haberleri kurgulamaktadır.

Medyanın eril dili, toplumda egemen olan erkek egemen söylemi yeniden üretirken, cinsiyetçiliği de pekiştirmektedir. Kullanılan haber dili, yazılı ve görsel basın aracılığıyla kitlelere ulaşır algıya yön verdiğinde etkisi katlanarak artmaktadır. Hemen her gün kadına yönelik şiddet haberlerinin gündemde olduğu bir ortamda kullanılan “dil” in doğru bir nitelikte olması önem kazanmaktadır. Dilin doğru kullanımının yanında ise, söylemleri oluşturan zihniyet yapısının değiştirilmesi gerekmektedir.

Kurgusunu erillik, erkeklik üzerinden yapan dil, zaman içinde sözcüklere de cinsiyetçilik yüklemiş, kadın ve erkeğe toplumun biçtiği roller üzerinden kelimelerini şekillendirmiştir. Dolayısıyla, medya, cinsiyetçi rolleri biçimlendiren toplumun içinden üretilerek, onunla özdeşleşerek bir anlatı sunmaktadır. Bu bakış açısının yarattığı dil, haber metinlerinde sıkça karşılaştığımız bir durum olarak belirmektedir. Örneğin, pek çok şiddet haberinde mağdurun kimliği gizlenirken, aynı mağdur kadın olduğunda

haberlerde kadınların özel hayatlarına ilişkin her türlü bilginin adeta magazinleştirilerek verildiği görülmektedir. Taciz, tecavüz, cinayet haberlerinde ise, kullanılan dil pornografik bir anlatı tercih etmektedir. İzleyici ya da okurun algısı suçun niteliğini göstermekten çok, mağdurun “neyi, ne kadar hakettiğine” odaklanmaktadır. Türkiye Gazeteciler Cemiyeti (Toplumsal Cinsiyet Eşitlikçi Haber Kılavuzu, 2016).

3.3.2. Kadınların Medyada Eksik ve Yanlış Temsil Edilmesi

Medyadaki kadın temsili konusunun tanımlandığı üç önemli alan içerisinde “kadınların medya sektöründeki varlığı”, “medya ürünlerinin kullanıcıları/tüketicileri olarak kadınlar” ve “medya metinlerinde temsil edilme biçimleri” bulunmaktadır (Çelenk, 2010: 229).

Medyada kadının temsili üzerine gerçekleştirilen araştırmaların sonuçlarının bulunduğu ortak nokta, cinsiyetçi bakış açısının varlığıdır. Araştırmalar, kadın temsillerinin medyada yok sayıldığı ve temsili söz konusu olduğunda ise, ataerkil rolleriyle bir varlık kazandığını göstermektedir. Yapılan çalışmalarda, kadınların yazılı ve görsel basında, tek tiplendirildiği ve ataerkil roller içine sıkıştırıldığı, çoğu zaman eş ve anne rolleri üzerinden temsil edildikleri saptanmıştır.

Medyada kadınların temsili üzerine çalışma yapan akademisyenlerin, genel itibarıyla fikir birliği içinde oldukları saptamaları, kadının medyada hangi özellikleriyle bulunduğu dikkat çekmesi bakımından önem taşımaktadır. Bu saptamalar “Medya metinlerinde kadın çoğu zaman basmakalıp iki tiplene içerisinde yer almaktadır. Ya ‘fettan ve kötü kadın’, ya da toplumun atfettiği rollerine uygun olarak ‘anne ve iyi eş’ olarak kadın. Kadınlar onlar için uygun görülen, kalıpyargıların dışına çıktıklarında ise, marjinalleştirilmektedir. Toplumsal dinamiklere koşturarak kadının yaşamındaki değişimler ve yeni sorunlar medya metinlerinde ihmal edilmektedir. Buna ek olarak kadınlar ‘beden’e indirgenmekte, ilgi çekme, izlenirliği artırma ve sansasyon yaratma kaygılarıyla bedenleri üzerinden sömürülmektedir” belirtilmektedir (Gencel Bek ve Binark, 2000:4).

Kadınların temsil edilme biçimleri, medyanın sadece kadınları nasıl konumlandığını değil, dünyaya nasıl baktığını gözler önüne sermektedir. Toplumun

kadınları “oluşturduğu” haliyle meşru kılmakta ve bu algının yeniden üretilmesinde biçimlendirme işlevi görmektedir.

3.3.3. Anahaber Bülteni İçeriklerinde Kadına Yönelik Şiddet

Türkiye’deki kadın örgütleri, televizyon haberlerinde kadın hak ihlalleri yapılarak, eril dil kullanımı, kadının eksik ve yanlış temsili, canlandırmalar ile taciz, tecavüz ve namus cinayetlerine meşruluk kazandırdığını ifade etmektedirler.

Saldırıya uğrayan kadınlarla ilgili olarak verilen haberlerde, cümlelerin başında belli başlı ifadeler yerleştirilerek, örneğin, “mini etekli kız” , “akşam geç saatlerde evine dönmekte olan kadın” vb. gibi, kadınların aslında kendilerine yapılan saldırıyı “hak ettiklerine” dair imalar yer almaktadır. Öyle ya, “eğer mini etek giyilmezse veya geç saatlerde dışarıda dolaşılmazsa böyle olaylar yaşanmazdı” gibi mantık dışı nedensellikler aranmakta ve toplumun algısı bu yönde işlemektedir.

Basın, kadına yönelik şiddet haberlerini yaparken, genellikle başlığı sert ifadeler kullanarak vermektedir. Bu da, kadının bir kez daha medya aracılığıyla şiddetin bir türüyle karşı karşıya geldiğini göstermektedir. Basın, şiddete uğrayan kadınları en çok iki şekilde haber yapmaktadır. Ya mağdur, savunmasız, korunmaya muhtaç, ya da şiddete sebep olabilecek bir biçimde yansıtmaktadır. Bu haberlerde ise, genellikle meslekleri, medeni halleri ya da yaşlarına göre tanımlanmaktadırlar. Örneğin, üç çocuk annesi kadın, sevgilisinden ayrılmak isteyen genç kız, kocasından boşanmak isteyen kadın, vb. kullanılan ifadelerle şiddet eylemini açık açık olmasa da kültürel kodlarla onaylayan tanımlamalar eşliğinde, kadınlar haberlerde yer almaktadırlar (Gökulu, 2013).

Haber bültenlerinde yer alan şiddet haberlerinin, gerçekleşen şiddet olaylarına oranla ne sıklıkta haber yapıldığı incelendiğinde ise, medyanın genellikle “şiddet”i, çok yoğun bir şekilde haber yaptığı ortaya çıkmaktadır. Bunun yanında, kadına yönelik şiddetin ayrıntılı betimlemesinin yer aldığı haber içeriklerinin uzunluğu, detaylarıyla birlikte verilmesi şiddetin nasıl normalleştirildiğine de dikkat çekmektedir.

Yazılı basın üzerine gerçekleştirilen araştırmalar ise, gazetelerin şiddet haberlerine ayırdığı yer ve şiddet haberlerinin “haber değeri” taşımasından yola çıkarak,

suç işlemeyi özendirmekle suçlandıkları görülmüştür (Naylor, 2001, Reiner 2002, Dursun 2008).

İnsanların yaşamları boyunca, hemen her gün haber alma ihtiyacını karşıladığı, okuduğu/ izlediği yazılı ya da görsel medya, bir toplumu “şiddet toplumu”na dönüştürebilecek, ya da tam tersine “şiddetsiz bir toplum” yaratma işlevine sahip olabilmektedir. Ne var ki, belirli örnekleri dışında medyanın kadına karşı şiddetin önlenmesi için sorumlu bir çaba izlemesi bir yana, kendisi bu eşitsizliğin ve şiddetin kitlesel boyutta tırmandırıldığı, desteklendiği ve hatta yeniden üretildiği bir araç haline gelmektedir (Alankuş, 2007: 89).

“Medya büyük oranda erkeklerin sahibi ve yöneticisi olduğu bir iktidar aracı olarak şiddetin, cinsiyetçiliğin sürdürülmesi ve yaygınlaştırılmasında büyük bir rol üstlenmiş durumdadır. Medya, cinsiyet ayrımına dayalı kadın/erkek rollerini pekiştirerek; kadınlara karşı cinsiyetçi önyargıları yineleyerek; şiddeti özendirip magazinleştirip erotikleştirerek; haberlerde, yorumlarda kadınlara yer vermeyerek, kadınları hayatın tüm alanlarında yok sayarak; değişik alanlara ve hatta kadınlara dair konuları işlerken bile, kendi alanında yıllardır mücadele veren, önemli bir bilgi ve deneyim birikimine sahip kadınları ve kadın örgütlerini muhatap almayarak, görüşlerine başvurmayarak; ve daha yüzlerce biçimde kadınların insan haklarını bizzat kendisi ihlal etmektedir. Medyanın da etkisi ile, bütün toplumdaki kadına bakış açısı daha da cinsiyetçi bir hal almakta, şiddet ve kadına karşı işlenen suçlar daha da artmaktadır” (Alankuş, 2007: 90).

BÖLÜM IV

4. ANALİZLER

4.1. ATV Anahaber Bülteni İçeriklerinde Kadın Temsili

1 Mart 2016 ATV Anahaber Bültenleri:

Spiker: Cumhurbaşkanı Erdoğan, yeni haftanın ilk gününde kadınlarla bir araya geldi. Gündeminde mülteci sorunu vardı. Ardından konu iç politika ve sonrasında kadınlar içindi.

Dış ses: Cumhurbaşkanı, Hak-İş'in düzenlediği kadın buluşmasına katıldı. Diğer gündemi ise, kadınlara yönelik ayrımcılıktı. **Türkiye'ye özgü kadın haklarını** önerdi.

Dış ses: Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, kente asılan “İstedğim Zaman Kahkaha Atarım Sana ne” afişlerine tepki gösterdi.

Dış ses: Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve eşi Emine Erdoğan gözyaşlarına hakim olamadı.

Törene katılan kadınlardan biri söz aldı ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı ağlattı.

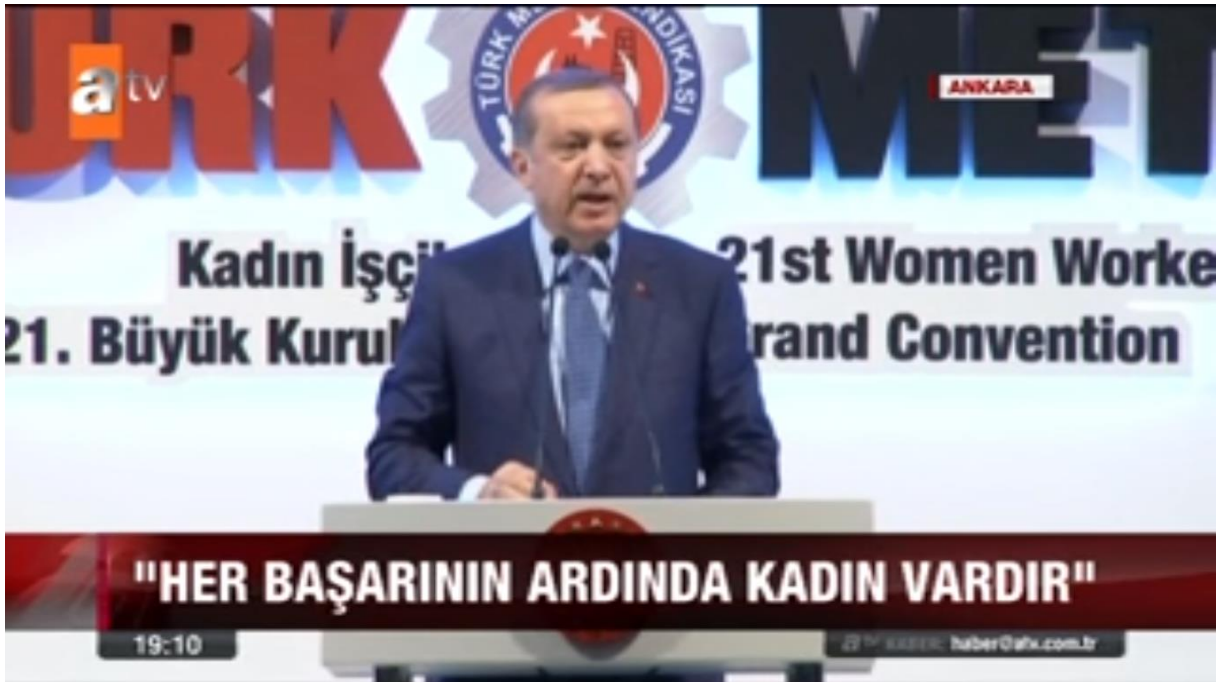
Dış ses: Taşeron-işçi kadın, mektubunun ardından dua okudu. Protokol gözyaşlarını tutamadı. Sadece Erdoğan çiftini değil, salondaki diğer kadınları da duygulandırdı.

8 Mart 2016 ATV Anahaber Bültenleri

Spiker: Cumhurbaşkanı Erdoğan Kadınlar Günü'nde iki ayrı programa katılarak kadınlarla buluştu. Erdoğan, öncelikle Türk Metal programında kürsüye çıktı. Ardından Cumhurbaşkanlığı Külliyesinde, 81 ilden gelen kadınları ağırladı.

Spiker: **Para kaynaklı sebepten dolayı** eşi, kadını **feci şekilde** öldürdü. Sebebinin çok da önemi yok aslında, önemli olan bir kadının, daha doğrusu bir insanın artık hayatta olmaması.

Dış ses: **Yüzü ve ellerinde dehşetin kanlı izleri dururken** polise teslim oldu. 62 yaşındaki adam, sevgilisini bıçaklayarak öldürdü.

Dış ses: İddiaya göre aralarında para meselesinden dolayı ayrılık yaşandı. Yaşlı adam meseleyi çözmek için Akçay'ın evine bu sabah bir kez daha geldi. Para tartışması hızla kavgaya dönüştü ve sevgilisini bıçaklayarak öldürdü.

Spiker: Bu sefer kadın cinayeti değil, evlilik için binlerce kişiyi dolandıran bir çete söz konusu. Çete dediğimiz de, Azeri uyruklu iki kadın.

9 Mart 2016 ATV Anahaber Bültenleri

Spiker: Hakkari Yüksekova’da **eşinin boşanma isteğine öfkelenen koca**, katliam yaptı. Kayınpederinin evini bastı ve beş yaşındaki kızıyla, iki baldızını öldürdü. Olayı duyan köylüler, zanlıyı linç etmek istedi.

Dış ses: Katliamı duyan oraya koştu, çünkü saldırgan halen içerideydi. Kalabalığın toplanma sebebi merak değildi, biri çocuk 3 kişiyi öldüren zanlı linç edilmek istenince devreye polis girdi.

10 Mart 2016 ATV Anahaber Bültenleri

Spiker: Spor müsabakalarında yaşanan kavgalara ne yazık ki gözlerimiz aşına oldu artık. Sırada o kavgalardan biri var **ama ufak bir farkla, bu kez erkekler değil, kızlar birbirine girdi.**

Dış ses: Üniversiteli voleybolcular final maçı için sahadaydı. Maç önemli, sinirler gergindi, maç biter bitmez, oyuncular **tekme tokat kavgaya tutuştu**. Mücadele edilen ligde, Kahramanmaraş ev sahipliği yaptı. Nevşehir Hacı Bektaş Veli ve Fırat Üniversitesi oyuncuları maç boyunca sık sık tartıştı. Mücadeleyi Elazığ ekibi kazandı.

11 Mart 2016 ATV Anahaber Bültenleri:

Spiker: Bugün gündemde yine bir kadına şiddet haberi var sayın seyirciler. O tanıdık, bildiğimiz nedenlerden biri olan “Sen misin boşanma davası açan!” diye başlayan şiddetin haberi. Ancak bu kez polisten önce komşular yetişti mağdurun imdadına, hem de saksılarla. Saldırgan koca karısının yolunu kesti, ardarda tetiğe basmaya başladı. Olaya balkonlarından şahit olan komşular saksılarına sarıldı. Saksı yağmuru altında kalan saldırgan koca, son kez tetiğe basamadan kaçmak zorunda kaldı.

Dış ses: Olay, sabah Gaziosmanpaşa’da yaşandı. **Boşanma davası açan eşinin yolunu kesen saldırgan koca**, eşiyle tartışmaya başladı. Ardından yanında getirdiği silahın tetiğine bastı. Ancak o sırada çevreden atılan saksılar, genç kadının hayatını kurtardı.

Spiker: **Muhafazakar kadınlara özel alışveriş festivali**, İstanbul Başakşehir’de kadınlara kapılarını açtı. Alışveriş heyecanına yenik düşen kadınlar, ilk gününde festival alanını doldurdu. Standlarda dikkat çeken ise, taş ve boncuk süslü tasarımlar oldu.

Dış ses: Başörtüleri, tunikler, teşbihler... Muhafazakar kadınlara hitap eden Şah Sultan Alışveriş Festivali başladı. Standlarda giyimden çantaya, ayakkabıdan takıya birçok tasarım ürünü bulmak mümkün.

Satıcı: **"Hanımlarımız daha çok şatafatlı ürünler istiyor."**

12 Mart 2016 ATV Anahaber Bültenleri

Spiker: Amerika, bir uçakta çıkan **kadın kavgasını** konuşuyor. Kavganın nedeni ise, iki kadın yolcunun yüksek sesle müzik dinlediği iddiası. Gerginliğe diğer yolcularda müdahale edince tartışma kısa süre içinde, **saç saça baş başa bir kavgaya dönüştü.**

Dış ses: Saçlar çekildi, yumruk ve tekmeler birbirini izledi. Amerika’da beş kadın yolcu işte böyle birbirine girdi. Herkes yaşananları kaydetmek için telefonlarına sarıldı. İddiaya göre, kavga sebebi alkollü iki kadın yolcunun yüksek sesle müzik dinlemesiydi. Sadece Amerika değil, dünyanın konuştuğu o kavga, uçağa polislerin gelmesi ile son buldu.

Dış ses: **Her kadının korkulu rüyası yaşlanmadır.** Yaşlanma belirtileri, kırışıklıklar ve sarkmalar.

Atv Anahaber Bülteni (7 Mart 2016-12 Mart 2016) Eleştirel Söylem Çözümlemesi:

Haber(ler)in analizi Van Dijk'ın eleştirel söylem çözümlemesi modeli çerçevesinde gerçekleştirilecektir. Bunlar, ana kategoriler halinde şu şekilde yer alır:

1. Metinsel

2. Üretim

3. Yorumlama

I. Metinsel düzey:

Metin üzerinde yapılan çalışma mikro ve makro düzeylerde gerçekleşmektedir.

Mikro düzey:

Sözcük seçimleri

Retoriğin incelenmesi

Sözcük seçimleri:

Metinlerde yer alan sözcük sözcükler, bu sözcüklere yapılan vurgular ve hangi sözcüklerin daha sık kullanıldığı zihinsel haritayı ve ideolojik yapıyı göstermektedir. Bu çalışmaya konu olan, ATV Anahaber Bülteni metinlerinde vurgulanan sözcükler ve ifadeler şunlardır:

Kadın, kadınlara yönelik ayrımcılık, yine bir kadına şiddet haberi, kadın kavgası, kadın düşmanı, kadın cinayeti, Türkiye'ye özgü kadın hakları, taşeron işçi kadın, kadın cinayeti, çete dediğimiz Azeri uyruklu iki kadın, eşinin boşanma isteğine öfkelenen koca, ufak bir farkla: bu kez erkekler değil, kızlar, boşanma davası açan eşinin yolunu kesen saldırgan koca, saç saça baş başa, alışveriş heyecanına yenik düşen kadınlar, her kadının korkulu rüyası yaşlanma, gazeteci kılıklı terör sempatizanı, kadın evlilik çetesi, ...

Bu ve benzeri birçok sözcük, bütünsel olarak değerlendirildiğinde hangi sözcüklerle haber metnlerinin inşa edildiği, söylemin nasıl kurgulandığı ve metinlerde yer alan sözcüklerin hangi mesajı vermek istedikleri anlaşılmaktadır.

Haber Metinlerinin Gramer Özellikleri:

Van Dijk’ın eleştirel söylem analizinde metinlerin gramer özellikleri önemlidir. Bu doğrultuda incelediğimiz metinlerde cümlelerin yoğun olarak, aktif cümle yapısıyla kullanıldığını görmekteyiz. Yani cümlelerde var olan eylem ve fiili gerçekleştiren özneler net bir şekilde yer almaktadır. Bunun en temel nedeni haberlerin “kadın” kimliği etrafında gelişmesidir. Dolayısıyla, habere konu olan tüm ifadeler, tüm eylemler, fiiller ve pratiklerde adres, öteki (leştirilmiş) figür olarak kadındır. Haber metinlerinde, aktif cümle yapıları kullanılmıştır. Cümleler, başlıklar dikkate alındığında, kısa ve vurucu türden ifadelerle hedeflenen bağlamı içermektedirler. Cümleler dil bilgisi açısından incelendiğinde, düz ve yan anlamları mevcuttur. Bunlardan bazıları şunlardır:

“Annelik parayla tahvil edilir mi?” **(Kadın için herşeyden önce annelik gelmelidir-yan anlam)**

“Her başarının ardında kadın vardır” **(Kadın, başarının mimarı değil, başarının destekçisi olmalıdır- yan anlam)**

“Kadın evlilik çetesi kısıvrak” **(Eğer çete kadınlardan oluşuyorsa, “kısıvrak” yakalandığının belirtilmesinde bir sorun yoktur-yan anlam (kadına atfedilen tanımlama)**

“Kızlar, size yakıştı mı?” **(Erkekler için bir sorun teşkil etmeyen davranışlar kızlar için büyük sorun olabilmektedir. “Hanım hanımcık” olması gereken kızlara böyle bir davranış yakıştı mı? –yan anlam)**

“Erdoğan’dan doğum kontrolü tepkisi”, “Kürtaj Sorunu” (**Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın “Bu ülkede aile planlaması adı altında nüfusu yaşlı hale getirmek için doğum kontrolleri yapılıyor” ifadelerine yer veriliyor. Haber, kürtajı “sorun” olarak nitelendiriyor-düz anlam**)

Retoriğin İncelenmesi:

Retoriğin incelenmesi, haberin inandırıcılığını sağlamaya yöneliktir. İncelenen haberin retoriği, kamuoyunu etkilemeye dönük tüm enstrümanları kullanması yönüyle güçlüdür. Retoriğin organizasyonunda kullanılan üslup figürleri arasında benzetmeler, metaforlar, ironiler, abartmalar, küçümsemeler, karşılaştırmalar yer almaktadır. Bunlar içerisinde, kamuoyunda bir algı inşası gerçekleştirmek için kadına atfedilen roller, ifadeler, vurgular, göstergeler ve verilerin sunulmasına dayalı abartmalar ve benzetmeler haberlerde çokça yer almaktadır.

Annelik parayla tahvil edilir mi? (**Karşılaştırma**)

O Afişlere Sert Tepki (**Abartma**)

Kızlar, size yakıştı mı? (**Eleştiri- Küçümseme**)

Kadın Evlilik Çetesi Kısıklıvrak. Evlilik çetesi dediğimiz de, iki kadın (**Küçümseme**)

Spor müsabakasında kavga. Ufak bir farkla, bu kez erkekler değil, kızlar... (**Küçümseme**)

Uçakta kavga. Saçlar çekildi, yumruk ve tekmeler birbirini izledi. Amerika’da beş kadın yolcu saç saça baş başa işte böyle birbirine girdi. (**Abartma**)

Her kadının korkulu rüyası yaşlanmadır. Yaşlanma belirtileri, kırıksıklıklar ve sarkmalar... (**Abartma**)

Alışveriş heyecanına yenik düşen kadınlar (**Abartma**)

“Bu Zihniyet Kadın Düşmanı” Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan. (**Abartma**)

Makro Düzey:

Tematik Analiz

Tematik analizde habere ilişkin başlıklar, haberin ele alınma biçimi, haber içeriğine dair anlamlar çıkarılmaktadır. Tematik analizde, haberlerin bir neden-sonuç ilişkisi değil de, konuya ilişkin başlık seçimlerinin genel olarak, toplumun ortaklaşmış kalıpyargıları ve toplumsal rolleri karşılayan tanımlardan, toplumsal cinsiyeti yeniden üreten simgelerden, metaforlardan ya da kavramlardan oluştuğu görülmektedir.

Haber Başlıkları ve Haber Girişleri:

Cumhurbaşkanı Kadınlarla Buluştu

Erdoğan, Türkiye’ye Özgü Kadın Hakları Modeli Önerdi

O Afişlere Sert Tepki

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, kente asılan “ İstedğim zaman kahkaha atarım sanane” afişlerine sert tepki gösterdi: “Bu zihniyet kadın düşmanı” dedi.

Annelik Parayla Tahvil Edilir mi?

Cumhurbaşkanı Erdoğan; “**Bana göre, kadına en büyük zararı, hayatı ekonomik özgürlük parantezine mahkum eden anlayış vermiştir.** Halbuki, hangi annenin yaptığı iş, paraya tahvil edilebilir. Evlilik kurumunu yıkarak, değerleri yok ederek kadını özgürleştiremezsiniz. **Benim için kadın öncelikle annedir**” ifadelerini kullandı. Cumhurbaşkanı Erdoğan, “**Her Başarının Ardında Kadın Vardır**” dedi.

Kadın Evlilik Çetesi Kısıkvrak

Bu sefer kadın cinayeti değil, evlilik için binlerce kişiyi dolandıran bir çete söz konusu. Evlilik çetesi dediğimiz de, Azeri uyruklu iki kadın.

Kızını ve 2 Baldızını Öldürdü

Eşinin boşanma isteğine öfkelenen koca, katliam yaptı. Beş yaşındaki kızıyla, iki baldızını öldürdü.

Kızlar, Size Yakıştı mı?

Spor müsabakasında kavga. Ufak bir farkla, bu kez erkekler değil, kızlar..

Koca Kurşunundan Saksıyla Kurtuldu

“2016 Tesettür Modası” Bu Fuarda...

Kadınlar alışveriş heyecanına yenik düştü.

Uçakta Kadın Kavgası Kamerada

Saçlar çekildi. Yumruk ve tekmeler birbirini izledi. Amerika’da beş kadın yolcu saç saça baş başa işte böyle birbirine girdi.

20 Dakikada Gençleşmek Mümkün

Her kadının korkulu rüyası yaşlanmadır. Yaşlanma belirtileri, kırışıklıklar ve sarkmalar...

Değerlendirme:

Öncelikle, 7 Mart 2016- 12 Mart 2016 aralığında incelenen araştırma, Atv Anahaber Bülteni’nin kadınlara ne tür haberler üzerinden yer verdiğini göstermektedir. Atv Anahaber Bülteni, öncelikle Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın 8 Mart Kadınlar Günü Resepsiyonu’nda kadınlara dair yaptığı açıklamalara yer vererek, bir anlamda iktidarın kadınları nasıl temsil ettiğini vurgularken; açıklamalardan da görüldüğü üzere, kadınları

bireysel bir ekonomik özgürlük anlayışından uzak, “annelik” üzerinden tanımlamakta ve eklemektedir: “Benim için kadın öncelikle annedir”. Cumhurbaşkanı Erdoğan, “Her başarının ardında kadın vardır” diyerek, kadınların konumunu, durması gerektiği yeri belirtiyor diyebiliriz. 8 Mart Kadınlar Günü’nde Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın verdiği resepsiyonu tüm ayrıntıları ve açıklamalarıyla yansıtan Atv Anahaber Bülteni, haber başlıklarına Cumhurbaşkanı’nın açıklamaları doğrultusunda yer vermektedir.

Atv Anahaber Bülteni’nde kadınlarla ilgili 7 Mart 2016 ve 12 Mart 2016 tarihleri arasında kadınlarla ilgili olarak, yer verdiği diğer bir haber türünün ise, şiddet haberleri olduğu görülmektedir. Şiddetin yoğunlukla haber olduğu, ve neredeyse kadın kelimesi ile özdeşleştiğinin incelendiği haberler, çoğunlukla kadınların eşlerinden ayrılmak istemeleri sebebiyle birlikte yer almaktadır. Ana akım medyanın kadın haberleri dışında neden- sonuç ilişkisine bakılmaksızın yaptığı haberler, kadınlar söz konusu olduğunda bir nedene bağlanmakta, “ayrılmak istediği için, kavga ettiği için, boşanma davası açtığı için” gibi nedenlerle karşımıza çıkmaktadır.

Atv Anahaber Bülteni içeriklerinde kadınlarla ilgili yer alan haberler, erkeğin kadına uyguladığı şiddet dışında, kadının kadına uyguladığı şiddet üzerinden de yansıtılmakta; kadınların saç saça baş başa birbirlerine girdikleri detaylara yer verilerek ve abartı kullanılarak verilmektedir. Bunun yanında ise, “Kızlar, size yakıştı mı?” diyerek, eleştirildikleri, ayıplandıkları görülmektedir. Toplumun ve iktidarın “hanım hanımcık” olması gereken kadın tanımları bu haberler aracılığıyla da toplumun diğer fertlerine iletilmekte, toplumun yaratmış olduğu streteoipler yeniden üretilmektedir.

Atv Anahaber Bülteni içeriklerinde yer alan kadın haberlerinin son olarak ise, tesettür fuarı ve güzellik ürünleri ile ilgili olduğu görülmekte, kadınların “alışveriş” ve “güzellik ürünleri” gibi klişeleşmiş tanımlandıkları ortaya çıkmaktadır. “Alışveriş heyecanına yenik düşen kadınlar”ın, hep genç ve güzel kalabilmek için birbirleriyle yarıştığı, “her kadının korkulu rüyası yaşlanma, kırışıklıklar ve sarkmalar” diyerek ortaya konmaktadır.

Atv Anahaber Bülteni içeriklerinde, kadınların sırasıyla, iktidar ve toplumun kalıplaşmış yargıları üzerinden temsil edildikleri görülürken, ardından sevgilinin, kocanın veya eski eşin şiddeti nedeniyle haber yapıldıkları saptanmış, bunun dışında kadınların eş, annelik ve güzellik kavramlarıyla tanımlandıkları ortaya çıkmaktadır. Kadına atfedilen rollerin ise, genel olarak feminist medya çalışmaları sonuçlarından da

görüldüğü üzere, eş- anne-fedakar kadın tipi, mağdur kadın, kurban kadın, fethan kadın yahut cinsel nesne-haz nesnesi olarak kadın olarak literatürü destekler nitelikte, pratikte yer aldığı saptanmaktadır. Kadınlar çoğunlukla olumsuz haberler üzerinden betimlenmektedirler. Haberlerin kadınlarla ilgili olan içerikleri, kadının haber değerini ortaya koyar nitelikte açıkça yorumlanabilmektedir. Haberler, eril bir tür olarak halen haber içeriklerinde varlığını göstermektedir.

4.2. CNN Türk Anahaber Bülteni İçeriklerinde Kadın Temsili

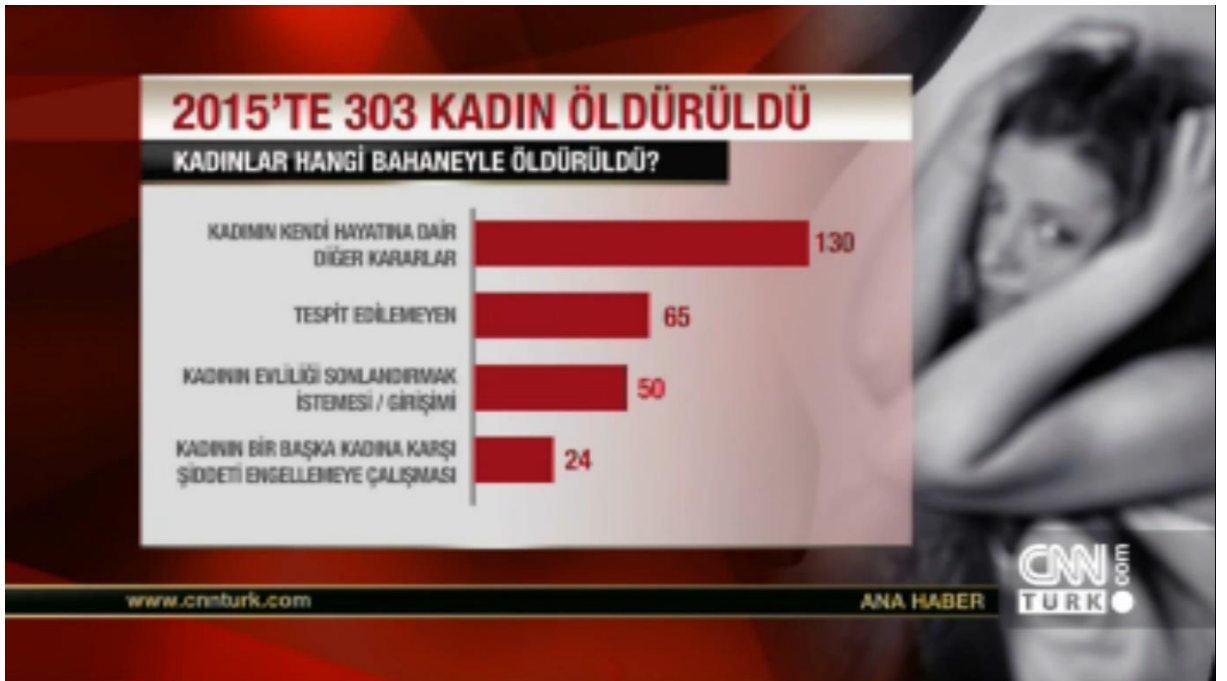
7 Mart 2016 CNN Anahaber Bültenlerinden Başlıklar

Spiker: Yarın Kadınlar Günü, ama ne işe yarıyor ki? Yine kadınlar şiddet görmeye devam ediyorlar. Ve bugün kimin günü? Kime ne faydası var? Kim o günü yaşıyor, kim yaşamıyor?

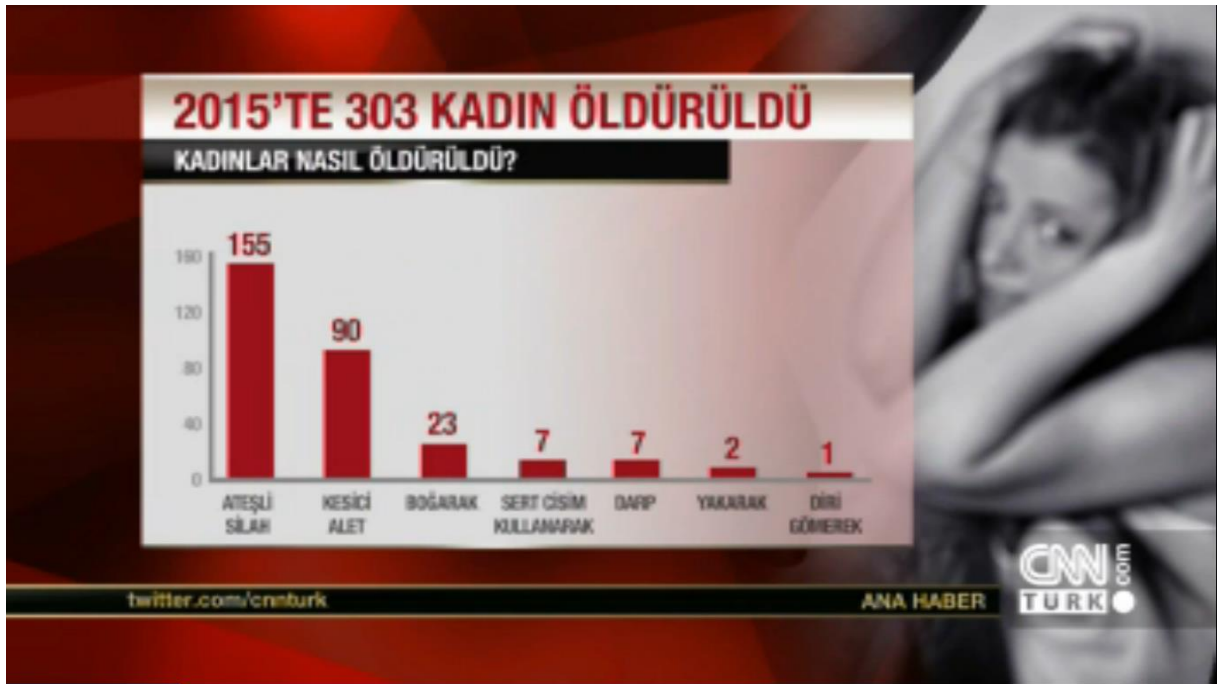

2 çocuk annesi kadın boşanmak istemişti sadece, fakat eşi bunu kaldıramadı ve öldürdü.

Spiker: Niye öldürüyorlar kadınları? Bir karar aldığında, şu işi yapacağım veya yapmayacağım, bir yere gideceğim veya gitmeyeceğim, şunu istiyorum veya

istemiyorum dediğinde mi? Diyebiliriz ki, kendi hayatına dair karar aldığında kadın öldürülüyor. Kadın kendi ayağı üzerinde durunca, sorun oluyor belli ki.

Spiker: Kadına şiddet denilince, Özgecan Aslan bir sembol oldu. Gencecik yaşında hiç yoktan hayatını kaybetti. Zalimin biri yüzünden. O yaşamını kaybetti, fakat sembol olur mu ya da bu ülkede birşeyleri değiştirir mi ? Bilmiyorum, göreceğiz.

Spiker: Bu haber her açıdan incelenebilecek bir haber, bir Amerikan rüyası ya da bir kadın önü açıldığı zaman neler yapabilir anlatıyor. İranlı bir kadın, İran'dan kaçıyor, ABD'de girişimci oluyor ve işinde o kadar başarılı oluyor ki, uzaya giden ilk kadın turist oluyor.

Dış ses: Erdoğan'ın gündeminde bu kez başkanlık ve anayasa vardı. Bu kez kadınlardan destek istedi.

Spiker: Yarın Dünya Emekçi Kadınlar Günü ve istatistiklere keşke şaşırırsak, fakat olmuyor.

Türkiye 39. Sırada yer alıyor.

Spiker: Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Kadınlar Günü etkinliğinde **zaman zaman gözleri doldu** ve **“Biz kapalı, açık diye kadınları ayırmadık”** dedi. Karşıyaka Belediyesi'ni eleştirdi.

8 Mart 2016 CNN Anahaber Bültenlerinden Başlıklar:

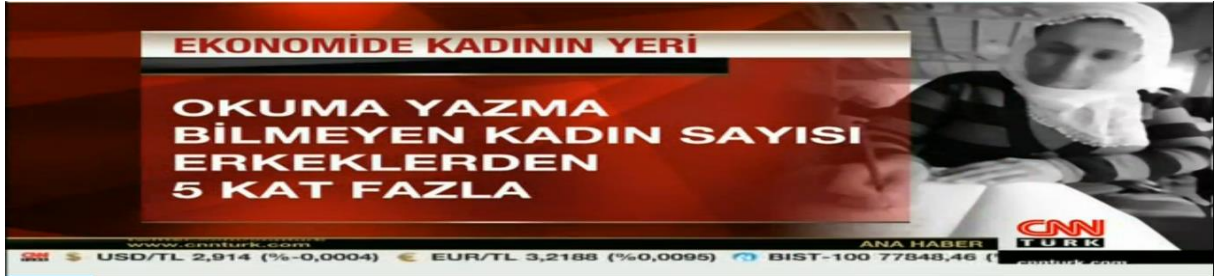
KADINLAR İÇİN KONUŞTULAR

Spiker: Bugün 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü. **Kadınlar Günü’nde kürsülerde bol bol erkekler vardı. Bugün erkekler konuştular, kadınlar için.** Borsa İstanbul gongunun seansını kadınlar başlattı. Ve çalınan gongun anlamı, kadın erkek eşitliğinin bir göstergesiydi. Borsa İstanbul açılış konuşmasını Cumhurbaşkanı eşi Emine Erdoğan gerçekleştirdi. Emine Erdoğan, “Cinsiyet adaletinin var olduğu bir dünya daha dengeli bir hayat vadediyor” dedi. Cumhurbaşkanı Erdoğan, “Şirketlerden kadınlara daha çok istihdam sağlamalarını istiyorum “ dedi. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Sema Ramazanoğlu ise, “Kadınlara eşit çalışma şartları hakları sunmayan toplumlar zenginleşemez” dedi. Koç Holding yöneticilerinden Levent Çakıroğlu ise, ”Kadınsız toplum, yarınsız toplum” dedi.

Türkiye, kadınlar için istihdam oranları ile “OECD” ülkeleri içinde en son sıralarda yer alıyor.

Toplumsal cinsiyet eşitliği savunucusu, Birleşmiş Milletler Kadının Güçlenmesi Prensipleri sözcüsü, Nur Ger “Kadın istihdamında 5 puanlık artış, o toplumun gelişmişlik seviyesini %15 arttırır” dedi. Türkiye’nin gelişmişlik sıralamasında 61.

sırada olduğunu da dile getirdi. “Bu sıralamayı arttırmak istiyorsak eğer, toplumsal cinsiyet eşitliğini görünür ve var kılmamız gerekiyor” dedi.

TBMM’de gündem; Dünya Emekçi Kadınlar Günü’ydü. Ve araştırmalara göre;

KADIN ERKEK EŞİTLİĞİ KARNESİ
KADIN ORANLARI

	%
REKTÖR	9,5
BÜYÜKELÇİ	14,3
MÜSTEŞAR	0,0
BAŞBAKAN YARDIMCISI	0,0

KAYNAK: KA.DER
www.cnnturk.com

AK PARTİ KİLİS MİLLETVEKİLİ MUSTAFA HİLMİ DÜLGER: ÖNLEYİCİ TEDBİR

ANA HABER CNN TÜRK
cnnturk.com

TBMM'deki kadın vekillerin oranı % 14,7
izleyicitemsilcisi@cnnturk.com.tr

ANA HABER CNN TÜRK
cnnturk.com

İDİL'DE BOMBALI SALDIRIDA 2 POLİS ŞEHİT OLDU, 6 GÜVENLİK GÖREVLİSİ YARALANDI

KADINLARA KARŞI HER TÜRLÜ AYRIMCILIĞIN ORTADAN KALDIRILMASI ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ (CEDAW)

KADIN ADAYLARI DESTEKLEME DERNEĞİ TÜRKİYE KARNESİ 2016

Türkiye "Temsilde Kadın-Erkek Eşitliği"nden sınıfta kaldı
izleyicitemsilcisi@cnnturk.com.tr

ANA HABER CNN TÜRK
cnnturk.com

YERLERLE BİRLİKTE TOPLAM 64 KİŞİNİN TESLİM OLDUĞUNU AÇIKLADI CUMHURBAŞKANI ERDOĞAN

TBMM'de Kadın	YERLEŞTİRİLMİŞ	YERİNİ NOTU YAZIYLA
Büyükşehir Belediye Başkanı Kadın	14,7	Orta
İl, İlçe ve Belediye Belediye Başkanı Kadın	10	Orta
Belediye Meclis Üyesi Kadın	2,7	Başarısız
Bakanlar Kurulu'nda Kadın	10,8	Orta
Kadın Müsteşar	9,5	Başarısız
Kadın Vali	0	Başarısız
Yüksek Yargı Organı Başkanı Kadın	2,4	Başarısız
İşveren ve Meslek Örgütü Başkanı Kadın	14,2	Orta
Kadın Rektör	7,1	Başarısız
Siyasi Parti Başkanı Kadın (AK Parti %0, CHP %0, MHP %0, HDP %50; Eş Başkanlık)	9,5	Başarısız
Siyasi Parti İ. Başkanı Kadın (AK Parti %0, CHP %2,5, MHP %1,2, HDP %100; Eş Başkanlık)	20	Orta
Kadın Milletvekili Olmayan İl	28,3	Orta

Türkiye "Temsilde Kadın-Erkek Eşitliği"nden sınıfta kaldı
www.cnnturk.com

ANA HABER CNN TÜRK
cnnturk.com

YERLERLE BİRLİKTE TOPLAM 64 KİŞİNİN TESLİM OLDUĞUNU AÇIKLADI CUMHURBAŞKANI ERDOĞAN 8 MART DÜNYA KADINLAR GÜNÜ İÇİN

KADIN ERKEK EŞİTLİĞİ KARNESİ
KADIN ORANLARI

- 550 MİLLETVEKİLİNİN 81'İ
- 21 BAKANIN 2'Sİ
- 30 BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANI'NIN 3'Ü

KAYNAK: KA.DER
izleyicitemsilcisi@cnntrk.com.tr

ANA HABER
CADELEYE ÖRGÜT ELEBAŞLARI ELİNDE ONURU ÇİĞNENEN KADINLARI DA EKLEMELİ

CNN
TÜRK
cnntrk.com

KADIN ERKEK EŞİTLİĞİ KARNESİ
KADIN ORANLARI

- 1351 BELEDİYE BAŞKANININ 37'Sİ
- 7 YÜKSEK YARGI ORGANI BAŞKANININ 1'İ

KAYNAK: KA.DER
www.cnntrk.com

ANA HABER
EMELİYİZ" DEDİ CUMHURBAŞKANI ERDOĞAN: KADINLARLA İLGİLİ YANLIŞ ANLA

CNN
TÜRK
17:11

KADIN ERKEK EŞİTLİĞİ KARNESİ
KADIN ORANLARI

- 14 İŞVEREN VE MESLEK ÖRGÜTÜ BAŞKANININ 1'İ
- 179 REKTÖRÜN 17'Sİ

KAYNAK: KA.DER
twitter.com/cnntrk

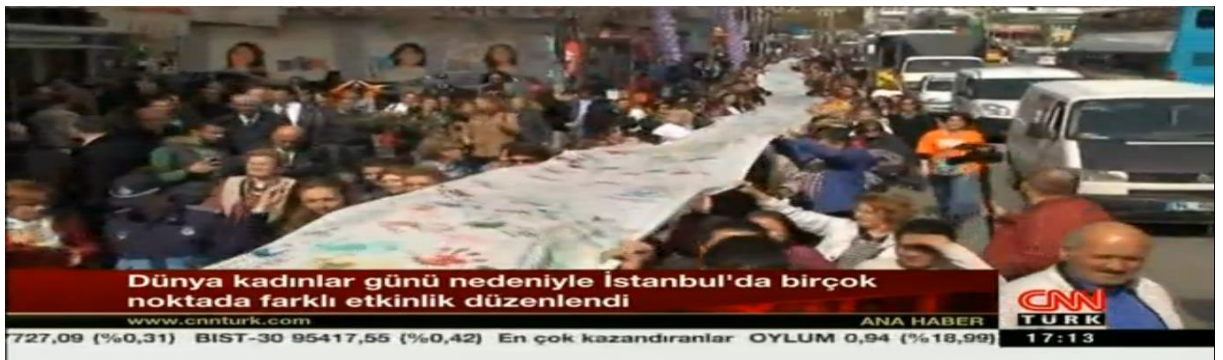
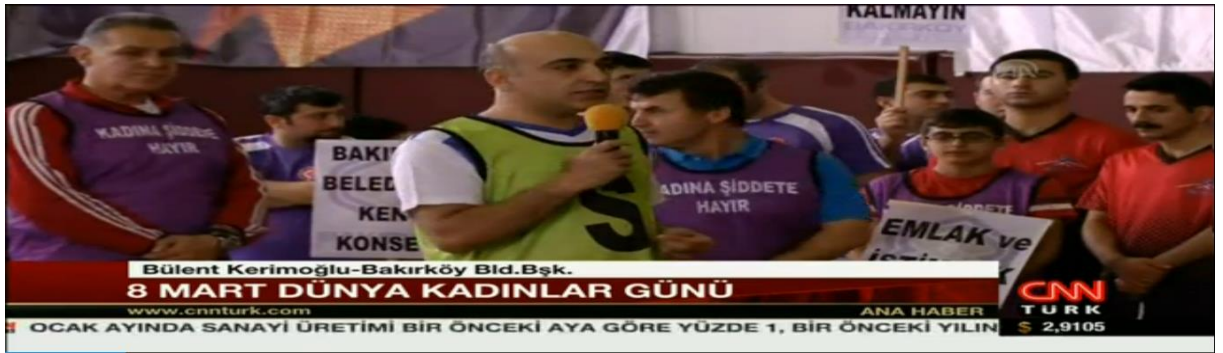
ANA HABER
LI YANLIŞ ANLAYIŞLARIN FATURASINI KİMSE DİNE ÇIKARMASIN AB-TÜRKİYE ZİF

CNN
TÜRK
\$ 2,9120

8 Mart Dünya Kadınlar Günü, İstanbul'da birçok belediye tarafından, farklı şekillerde kutlandı. Bazı belediyeler kadınlara çiçekler dağıttı, bazı kadınlar futbol maçı yaptı.

Bakırköy belediyesi, kadına şiddete hayır demek için “kadına şiddete hayır” formalarıyla futbol maçı düzenledi. Karşı takım, kadınlardan oluşmaktaydı ve formaları “Kadına Şiddete Hayır” harflerinden oluşmaktaydı.

Maltepe'de ise 25.000 kişinin el bastığı, 1.2 kilometre uzunluğunda bir bez pankart hazırlandı ve eller üstünde taşındı. Bu pankartla yürüyüş yapan insanlar “Kadına Şiddete Hayır” dedi

Bağcılar belediyesi ise, kadınlara sümbül dağıttı.

Türk Hava Yolları, kadınları unutmadı. Kadınlara, üzerinde “Varlığıyla hayata tat katan kadınların, kadınlar günü kutlu olsun” notu yazan akide şekerleri dağıttı.

Aleksis Çipras'ın, İzmir ziyaretinin, Kadınlar gününe denk gelmesi ile birlikte kadın gazetecilere Başbakan Davutoğlu ile gül dağıttılar.

Spiker: İstanbul Ümraniye’de **Dünya Kadınlar Günü’nde ayrılmak istediği eşi tarafından öldürülen, 27 yaşında ve bir çocuk annesi Demet Karabaş.**

Eşinden şiddet gören **Demet Karabaş**, eşinden ayrılmak istemişti fakat olmadı. Sesini duyuramadı.

Karabaş’ın bir yakını ise, **“Kızımız çok iyi bir kızdı”** dedi.

Kadına yönelik birçok çalışmada ismi geçen, şiddet üzerinde yaklaşık 10 yıllık bir çalışma geçmişi olan Muhabir Göksel Göksu ise;

“Kadına yönelik şiddet için, kamu ve kuruluşlar ‘Şiddet dursun’ diyorlar, fakat değişen bir durum olmuyor” ifadelerini kullandı.

Göksu - “Vapurda yanıma oturan bir kadınla dertleştiğim zaman, kadın bana dedi ki, “Eşimden ayrım ve 4 kez koruma kararı aldırđım. Beni köşe bucak takip ediyor, tehdit ediyor. Fakat ben 4 kez koruma kararı aldırđmama rağmen ben bunu engelleyemiyorum. Yanımda polis olması gereken durumlarda polisin bana söylediği, “Eski kocanı gördüğünde sakın ol ve onu kızdıracak bir şeyler söyleme, dahası yolunu değiştir.”

2012 de geçerli olan yasa, kadına şiddet için caydırıcı bir nitelik taşıyor.

Göksu, “Bir kadın koruma talebi için karakola başvurduğunda, bir erkek ile iletişime geçiyor. Burada eksik olan zihinsel dönüşümdür. Öncelikle, koruma talebi alan kadınlara tam anlamıyla kadınla eşgüdömlü çalışılarak koruma yapılmalı. Daha sonra ise, gizlilik kararı alınmalı ve kadının hiçbir yerde ne adresi ne de telefonunun görölmesinin engellenmesi sağlanmalı. Sivil toplum kuruluşları (stk) lar yardımıyla, kadınlar için sığınma evleri arttırılmalıdır. Talebimiz, nüfusu 100.000 ve üzeri olan her yer sığınma evi açmak zorundalığı. Türkiye geneli 132 sığınma evi var ve bunlardan da sadece 32 si belediyelere ait. ŞÖNİM (Şiddet Önleme Merkezi)’e başvurulduğu an her anlamda sosyal, psikolojik ve hukuksal anlamda yardım talebi alabileceğı dile getiriliyor. Fakat ŞÖNİM’in yeterli personeli yok ve 40’ın üzerinde bir yapılaşması var. Bu da, ne yazık ki yetiyor.

“Kadından terörist olmaz mı?” cümlesiyle programa başlayan Cumhurbaşkanı Erdoğan, birkaç gün önce İstanbul’da kadın terörist tarafından gerçekleştirilen saldırıyı yorumladı ve ardından, “ Başka ülkelerin, aile ve din kadının özgürleşmesindeki en büyük iki engeldir” yorumunu dile getirdi. “O ülkeler, kadını özgürleştirmek ve medenileştirmek adına milyonlarca kadına zulüm etmiştir” diyen Erdoğan, **“Kürtaj sorunu, ülkemizin neslini kurutur”** ifadelerini kullandı.

Kılıçdaroğlu, “Kadın-Erkek Eşitliği ve Beraberliği”ne vurgu yaparken; “Kadınların giyimine karşı yapılacaklara karşı çıkacağız” dedi.

Erkek egemen sektör içinde, Özgecan Aslan için hazırlanan hipodrom koşusunun anlamı, “Sevgiyle Koşuyoruz, Şiddete Hayır Diyoruz.”

Boğaziçi Üniversitesi'nde kız öğrenci yurduna girerek bir kıza jiletle saldıran saldırgana, mahkeme iyi hal indirimi yapmadı ve 14 yıl hapis cezası verdi.

Halk sinirlendi ve tepkilerini dile getirdi.

Ortadoğu (%64) ve Türkiye(%65)'de kadın-erkek eşitliğine karşı verilen cevap oranları %65 olan Türkiye, "Kadın-erkek eşitliği yoktur" diyor.

9 Mart 2016 CNN Türk Anahaber Bülteni

Sevgilisi tarafından vurulan Mutlu Kaya'nın durumunun iyi olduğu bildirildi.

10 Mart 2016 CNN Türk Anahaber bültenleri

“Çirkin kadın yoktur, bakımsız kadın vardır.”

“Bayanlar güzellik için o makyajın bedelini ödüyorlar.”

11 Mart 2016 CNN Türk Anahaber bültenleri

Spiker: İstanbul Gaziosmanpaşa’da eşini öldürmek için eline aldığı silahla saldıran zanlı kadın, hem cinslerinin saksı atma yardımlarıyla canını kurtardı.

Dış ses: Koca şiddetine bu sefer kadınlar dur dedi, hem de saksılarla. Boşanma davası açan kadına eşi, yolda önünü keserek saldırdı. Saldırgan kocaya eve yaklaşmama cezası verilmişti, fakat uymadı. Kadın yolda erkek kardeşiyle birlikte yürürken, kocası yolunu kesiyor ve aralarında tartışma çıkıyor. Ardından koca, yanındaki silahını çekiyor ve kadın bağırmaya başlıyor. İşte bu bağırması duyan komşuları, balkondaki saksıları, saldırgan kocanın üstüne attı. Saldırgan koca, olay yerinden anında uzaklaştı. Uzaklaşırken kurşunlar yağdırdı. Zanlının kaçarken sıkıdığı kurşunlar, kadını ve kardeşini yaraladı.

Dış ses: ABD’ de iç hat seferi yapan bir uçak, kadınların kavgası nedeniyle acil iniş yaptı. Kadınlar birbirine girdi!!! İnternette videoları, izlenme rekoru kırdı.

Spiker: Medya bu kez çuvaldızı kendisine batırdı. Kendimize de batırmayı biliyoruz. Kadın gazeteciler Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Kadın Komisyonu çatısı altında medyada kadın sorununu ele aldılar, bir kitap yayınladılar. “Kadın ve Medya, Toplumsal Cinsiyet ve Eşitlikçi Haber Kılavuzu”

Dış ses: Her biri haberci, her biri duayen... “Kadına Şiddete Dur” demek için kollar sıvandı. Türkiye Gazeteciler Cemiyeti çatısı altında Kadın Komisyonu kuruldu ve çalışmalar başladı. Deneyimler, gözlemler paylaşıldı.

Dış ses: Kadına yönelik şiddet haberlerinin nasıl yazılması gerektiğine ışık tutan kitabın sonunda bir de alternatif sözlük var. O sözlük, sıkça kullanılan yanlışları göstermekle kalmıyor, yerine doğruları da öneriyor.

12 Mart 2016 CNN Türk Anahaber Bültenleri

Sığınmacı olarak yaşadıkları Suriye'den göç eden yaklaşık 1200 kadın vatandaş, Kapadokya'da düzenlenen **8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü** etkinliğinde bu kez ağlamadılar, güldüler.

Bugün ağlamıyor, gülüyorlar.

CNN Türk Anahaber Bülteni (7 Mart 2016- 12 Mart 2016) Eleştirel Söylem Çözümlemesi

1.Metinsel

Mikro Düzey

Sözcük Seçimleri:

CNN Türk Anahaber Bülteni içeriklerinde 7 Mart- 12 Mart 2016 tarihleri aralığında sıkça kullanılan sözcükler;

Kadın, şiddet, öldürülen kadınlar, istatistiklerle kadın, şiddet gören kadın, kadın hakları, kadın-erkek eşitliği, cinsiyet adaleti, kadın gazeteciler, kadına yönelik şiddet, kadın terörist, kürtaj kavramı-kürtaj sorunu, Türkiye’de kadınların durumu, güzelleşmek, kadın ve medya, koca şiddeti, kadınlara yönelik habercilik, ...

Haber Metinlerinin Gramer Özellikleri:

Yarın Kadınlar Günü ama ne işe yarıyor ki, yine kadınlar şiddet görmeye devam ediyorlar. Ve bugün kimin günü? Kime ne faydası var? Kim o günü yaşıyor, kim yaşamıyor? **(düz anlam)**

Bugün 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü. Kadınlar Günü’nde kürsülerde bol bol erkekler vardı. Bugün erkekler konuştular, kadınlar için. **(Kadınlar Günü’nde dahi kürsülerde erkeklerin olduğu belirtiliyor- yan anlam)**

Bu haber her açıdan incelenebilecek bir haber, bir Amerikan rüyası ya da bir kadın önü açıldığı zaman neler yapabiliri anlatıyor. İranlı bir kadın, İran’dan kaçıyor ABD’de girişimci oluyor ve işinde o kadar başarılı oluyor ki, uzaya giden ilk kadın turist oluyor. **(düz anlam)**

Sığınmacı olarak yaşadıkları Suriye’den göç eden yaklaşık 1200 kadın vatandaş Kapadokya’da düzenlenen 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü etkinliğinde birlikte ağlamadılar, güldüler. **(Yalnızca 8 Mart Kadınlar Günü’nde olsa da, kadınlar bu kez ağlamayıp güldüler- düz anlam)**

Retoriğin İncelenmesi:

Yarın Kadınlar Günü ama ne işe yarıyor ki, yine kadınlar şiddet görmeye devam ediyorlar. Ve bugün kimin günü? Kime ne faydası var? Kim o günü yaşıyor, kim yaşamıyor? Yine kadınlar, şiddet görmeye devam ediyorlar. **(Eleştiri)**

Niye öldürüyorlar kadınları? Bir karar aldığında, şu işi yapacağım veya yapmayacağım, bir yere gideceğim veya gitmeyeceğim, şunu istiyorum veya istemiyorum dediğinde mi? Diyebiliriz ki, kendi hayatına dair karar aldığında kadın öldürülüyor. Kadın kendi ayağı üzerinde durunca sorun oluyor belli ki. **(Eleştiri)**

Yarın Dünya Emekçi Kadınlar Günü ve istatistiklere keşke şaşırsak, fakat olmuyor. **(Eleştiri)**

Bugün 8 Mart Dünya Kadınlar Günü. Kürsülerde bol bol erkekler vardı. Bugün erkekler konuştular, kadınlar için. **(İroni)**

“Kadından terörist olmaz mı?” cümlesiyle programa başlayan Cumhurbaşkanı Erdoğan birkaç gün önce İstanbul’da kadın terörist tarafından gerçekleştirilen saldırıyı yorumladı ve ardından, “ Başka ülkelerin, aile ve din kadının özgürleşmesindeki en büyük iki engeldir” yorumunu da dile getirdi. “O ülkeler, kadını özgürleştirmek ve medenileştirmek adına milyonlarca kadına zulüm etmiştir” diyen Erdoğan, “Kürtaj sorunu, ülkemizin neslini kurutur” ifadelerini kullandı. Kılıçdaroğlu ise, “Kadın-erkek eşitliği ve beraberliği”ne vurgu yaparken; “Kadın giyimine karşı yapılacaklara karşı çıkacağız” dedi. **(Abartma- Karşılaştırma)**

Makro Düzey

Tematik Analiz

Haber Başlıkları ve Haber Girişleri:

Kadınlar Günü Arefesinde

Yarın kadınlar günü. Ama ne işe yarıyor ki? Yine kadınlar şiddet görmeye devam ediyorlar. Ve bugün kimin günü? Kime ne faydası var? Kim o günü yaşıyor? Kim yaşamıyor?

Kadınlar İçin Konuştular

Bugün 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü. Kadınlar gününde kürsülerde bol bol erkekler vardı. Bugün erkekler konuştular kadınlar için.

8 Mart'ta Toprağa Verildi

İstanbul, Ümraniye'de Dünya Kadınlar Gününde ayrılmak istediği eşi tarafından öldürülen 27 yaşında ve bir çocuk annesi Demet Karabaş

Kadından Terörist Olmaz mı?

Bugün Ağlamıyor, Gülüyorlar

Sığınmacı olarak yaşadıkları Suriye'den göç eden yaklaşık 1200 kadın vatandaş Kapadokya'da düzenlenen 8 Mart Dünya Kadınlar Günü etkinliğinde, ağlamadılar güldüler.

Güzelleşmek Kolaylaşıyor

“Çirkin kadın yoktur, bakımsız kadın vardır”

Şiddet Neden Bitmiyor?

(Uzman kadın görüşü)

Uzaya Giden İlk Kadın

Bu haber her açıdan incelenebilecek bir haber, bir Amerika rüyası ya da bir kadının önü açıldığı zaman neler yapabilirini anlatıyor. İran'lı bir kadın, İran'dan kaçıyor. ABD' de girişimci oluyor ve işinde o kadar başarılı oluyor ki, uzaya giden ilk kadın turist oluyor.

İzmir’de bir kadın boşanmak istediği emekli polis eşi tarafından öldürüldü.

2015’te 303 Kadın Öldürüldü.

Boğaziçi Üniversitesi kız öğrenci yurduna giren jiletli saldırgana 14 yıl hapis cezası verildi.

Sevgilisi tarafından vurulan Mutlu Kaya’nın iyi olduğu bildirildi.

Eşini öldürmeye çalışan saldırganı, kadınların saksılı müdahalesi durdurdu.

ABD’ de iç hat seferi yapan uçakta beş kadın yolcu birbirine girdi. Uçak acil iniş yaptı.

Değerlendirme:

7 Mart 2016- 12 Mart 2016 tarihleri aralığında incelenen CNN Türk anahaber bülteni’nin, haber içeriklerinin sözcük seçimlerinde “kadın” kelimesi ile “şiddetin” sık sık biraraya geldiği gözlerden kaçmıyor. “Şiddet gören kadın”, “koca şiddeti”, “öldürülen kadınlar” gibi ifadeler, CNN Türk anahaber bülteni içeriklerinde belirlenen tarihlerde bolca yer almaktadır. Kullanılan sözcük sayısını destekler nitelikte şiddet haberleri de, 8 Mart Kadınlar Günü’nden itibaren ortaya konmaktadır. “Sevgilisi tarafından vurulan, eski eş tarafından yolu kesilen, boşanma davası açtığı için öldürülen kadın haberleri” CNN Türk anahaber bülteni içeriklerinde ciddi bir oranda yer almaktadır. “İstatistiklerle Kadın” konusu işlenen haberler ciddi veriler sunmakta, Türkiye’de kadınların durumunu ortaya koyar nitelikte araştırma sonuçlarını dile getirmektedir. Ayrıca uzman görüşlerine de yer verilen haber içerikleri, yapılan araştırmaları dile getirmesi ve toplumda farkındalık yaratması bakımından ayrı bir yerde durmaktadır.

Bunun yanında, CNN Türk anahaber bülteni, haber içeriklerinde kadın temsili konusuna diğer kanallara oranla daha hassasiyetle yaklaşmakta olduğunu haber diline ilişkin söylemler üzerinden desteklemektedir. Söylem çözümlemesi, eril bir dilin varlığından söz etmenin pek de mümkün olmadığını, halen küçük hatalar olsa dahi, çoğunlukla bir söylem iyileştirmesine gidildiğini göstermektedir. Haber sunumu olarak da, diğer kanalların tercih ettiği klasik yerleşmiş bir anlayıştan uzakta, haber spikeri Nevşin Mengü’nün kendine has sunumuyla, daha özgürce, dertlerin anlatıldığı, konuşulabildiği bir mecra yaratılmış olduğu görülmektedir. Bu farklı üslup sayesinde, kadınlara dair sorunların da, temsillerin de “olması gerektiği” gibi kadın hak haberciliği

kapsamında verilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır. CNN Türk anahaber bülteni içeriklerinde iktidar söylemlerinin yanı sıra, muhalefetin görüşlerinin de yer alması görece daha demokratik bir ortam sunmakta, ana akım medya içinde yer alan diğer kanallar arasında yine de sınırlı sayılsa da görece farklı görüşlere yer verilen, haber söylemleri bakımından da daha hassas bir çizgi benimsedikleri fark edilebilmektedir.

Kadın temsillerine ilişkin haberlerde şiddet gören ya da öldürülen kadın haberlerinin de tıpkı diğer televizyon kanallarında ve çoğu yazılı basında verildiği üzere neden sonuç ilişkisi üzerinden değerlendirildiği, bu nedenselliğin ise, “boşanmak istediği için öldürüldü” veya “eşinden ayrılmak istediği için saldıran koca” gibi ifadelerle yansıtıldığı ortaya çıkmaktadır. Yaygın fakat doğru olmayan bu kullanımın medyanın alışkanlıklarından biri olduğu kuşkusuz. Toplumun eğitim seviyesinin daha düşük olduğu fertlerine de aracı olduğu bu gibi söylemler, farkedilmeksizin kadını suçlu bir konuma yerleştirmekte, “kadın ayrılmak istediği için, kadın istemediği için” gibi bir nedenselliğe dayandırarak adaletsiz bir söylem tercih etmektedirler.

“Bugün 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü. Kadınlar gününde kürsülerde bol bol erkekler vardı. Bugün erkekler konuştular kadınlar için” haberinde görüldüğü gibi, 8 Mart Kadınlar Günü’nde dahi, erkeklerin kadınlar için konuştuğu CNN Türk anahaber bülteni içeriklerinde vurgulanmakta, iktidarın kadınlar için “uygun gördüğü” etkinlikler kapsamında Kadınlar Günü’nün kutlandığı mesajı verilmektedir. Bu yönüyle, eleştirel bir söylem tercih edilerek yapılan haber sunumu dikkati çekmektedir.

Ayrıca, kadınların CNN Türk anahaber bülteni içeriklerinde, şiddet haberlerinden sonra güzellik, bakım, makyaj, alışveriş gibi kadına atfedilen rolleri kapsamında haber oldukları görülmektedir.

Her ne kadar CNN Türk anahaber bülteni, haberi ele alma biçimi ve haber söylem biçimi bakımından farklı bir yerde olsa da, haber içeriklerinde kadın temsil biçimlerine bakıldığında, toplumun kadına şiddet anlamında durduğu yerde olduğu görülmekte, kurban kadın-mağdur kadın, eş-anne, fedakar kadın, cinsel nesne-haz nesnesi veya magazin nesnesi olarak kadın rollerinde temsil edildikleri ortaya konmaktadır. Kadının haber değerinin de, bahsedilen bu roller çerçevesinde olduğu saptanmaktadır.

BÖLÜM V

5. SONUÇ

İncelediğim bu çalışma boyunca, öncelikle medyada kadın temsilleri konusuna temel teşkil edecek belli başlı kavramlar ele alınmıştır. Bu çerçevede ilk olarak toplumsal cinsiyet, toplumsal cinsiyet ilişkileri ve cinsiyete dayalı işbölümü kavramları üzerinde durulmuş; ardından cinsiyete dayalı ayrımcılık konusuna yer verilmiştir.

Araştırma, tarihsel olarak kadın hareketlerine yer verirken, kadın hareketlerinin doğuşu, birinci dalga feminist hareketler, ikinci dalga feminist hareketler ve üçüncü dalga feminist hareketler anlatılmıştır.

Çalışmanın ilerleyen bölümünde ise, feminist teorilerin medya çalışmaları alanına uyarlanması irdelenirken, feminist eleştiri açısından kadının medyada temsili incelenmiştir.

Çalışmada, toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığın medyadaki rolü görülmüştür.

Çalışmanın analizler bölümünde, medyada eril haber dilinin egemenliği, kadınların medyada eksik ve yanlış temsil edilmesi, anahaber bülteni içeriklerinde kadına yönelik şiddet, anahaber bülteni içeriklerinde kadına atfedilen roller incelenirken, CNN Türk ve ATV kanallarının anahaber bülteni içeriklerinde kadın temsilleri ortaya konulmuştur.

Çalışma, yukarıda açıklanan ana temalar çerçevesinde, CNN Türk, ATV kanallarının anahaber bülteni içeriklerini, metin ve söylem analizinden hareketle ele alıp incelemiş, anahaber bültenlerinde kadına yönelik şiddet söylemini;

1.Haberin ele alınma biçimi

2.Haberin dili

3.Haber başlıkları

4.Kadına atfedilen roller, (kurban kadın, mağdur kadın, eş-anne-fedakar kadın, cinsel nesne-haz nesnesi olarak kadın, magazin nesnesi olarak kadın)

5.Olumlu-olumsuz haber olarak kadın

6.Haber değeri olarak kadın, haber içeriklerinde görseller eşliğinde analiz edilerek yorumlanmıştır.

İncelenen televizyon kanalları, CNN Türk ve ATV'ye ait medya metinlerinden oluşmaktadır. Çalışmada, ATV'nin 15 haber başlığı ve haber girişleri incelenirken, CNN TÜRK'ün ise, 21 haber başlığı ve haber girişleri medya metinleri içeriklerinde irdelenmiştir. CNN Türk'ün Doğan Grubuna ait bir kanal olması, ATV'nin ise Sabah Gazetesi'ni de içinde barındıran Turkuvaz Medya Grubu'na ait olduğu görülmektedir. İki kanal arasındaki ilk fark kendini bu şekilde göstermektedir. Doğan Grubu uzun yıllar faaliyet gösteren yerleşik yayın politikalarına sahipken, Turkuvaz Medya Grubu'nun ise son yıllarda hızla yükselen iş adamları çevresinde yeni yayın politikaları izlediği görülmektedir. Çalışmanın dayandırıldığı kadın hakları, kadın temsil biçimlerinin, her iki kanalın medya metinleri içeriklerinde farklı şekillerde işlenip sunulmaları da yayın politikalarının bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Televizyon kanallarının medya metinleri içerikleri gösteriyor ki, yayın politikalarının, sadece kadına atfedilen sorunlar çerçevesinde değil, kanalların dünyaya nereden, nasıl baktığını da konumlandığı yer ve ötekini nasıl kurduğundan hareketle incelemek mümkün olmaktadır. Söylem çözümlemelerinde, metinlerde yer alan sözcükler, bu sözcüklere yapılan vurgular ve hangi sözcüklerin daha sık kullanıldığı zihinsel haritayı ve ideolojik yapıyı göstermektedir. Buradan hareketle, öncelikle, ATV anahaber bülteni metinlerinde vurgulanan sözcükler ve ifadeler şu şekilde görülmüştür:

“Kadın, kadınlara yönelik ayrımcılık, yine bir kadına şiddet haberi, kadın kavgası, kadın düşmanı, kadın cinayeti, Türkiye'ye özgü kadın hakları, taşeron işçi kadın, kadın cinayeti, çete dediğimiz Azeri uyruklu iki kadın, eşinin boşanma isteğine öfkelenen koca, ufak bir farkla: bu kez erkekler değil, kızlar, boşanma davası açan eşinin yolunu kesen saldırgan koca, saç saça baş başa, alışveriş heyecanına yenik düşen kadınlar, her kadının korkulu rüyası yaşlanma, gazeteci kılıklı terör sempatizanı, kadın evlilik çetesi, ...”

Bu ve benzeri birçok sözcük, bütünsel olarak değerlendirildiğinde hangi sözcüklerle haber metinlerinin inşa edildiği, söylemin nasıl kurgulandığı ve metinlerde yer alan sözcüklerin hangi mesajı vermek istedikleri anlaşılmaktadır.

ATV anahaber bülteni içeriklerinde gerçekleştirilen analizler doğrultusunda, kadınları iktidarın nasıl temsil ettiği vurgusu yapılmış, kadınlar öncelikli olarak anne-eş,

mağdur kadın olarak temsil edilmiştir. ATV anahaber bülteni içerikleri şiddeti sürekli bir biçimde haber yapmış, haberi verirken ise magazinleştirmiş ve hatta şiddeti estetize ettiği görülmüştür. Şiddet ve kadın kelimelerinin birlikte anılmaya alışıldığı haberlerin, “kadınlar yüzünden ortaya çıkan nedenler’e bağlandığı saptanmıştır. Kadınlar, toplumun kalıplaşmış yargıları üzerinden temsil edilmiş, belirli roller çerçevesinde anılmışlardır. Haberin eril dilinin haber metinlerinde göze çarptığı görülmüş, kadınların çoğunlukla olumsuz haberler üzerinden haber değeri gördüğü ve temsil edildiği ortaya konmuştur.

CNN Türk anahaber bülteni içeriklerinde ise, 7 Mart- 12 Mart 2016 tarihleri aralığında sıkça kullanılan sözcük seçimlerinin;

“Kadın, şiddet, öldürülen kadınlar, istatistiklerle kadın, şiddet gören kadın, kadın hakları, kadın-erkek eşitliği, cinsiyet adaleti, kadın gazeteciler, kadına yönelik şiddet, kadın terörist, kürtaj kavramı-kürtaj sorunu, Türkiye’de kadınların durumu, güzelleşmek, kadın ve medya, koca şiddeti, kadınlara yönelik habercilik, ...” olduğu görülmüştür.

CNN Türk anahaber bülteni’nin kadın haberciliği konusunda, incelenen bir diğer kanala oranla daha dikkatli bir haber metni hazırlayıp sunduğu, içeriklerinden de anlaşılacağı üzere, kadına dair haber ve söylemlerinde özenli bir temsil biçimi tercih ettiği görülmüştür. Buna rağmen, ATV’de olduğu gibi, CNN Türk’de de şiddet belirli sebeplere dayandırılmakta, adaletsiz bir söylem oluşturulduğu ortaya çıkmıştır. Kadınlar Günü’nde dahi, kamusal alanlarda erkeklerin seslerinin duyulması, toplumun değer ve yargılarının kadınlar için “uygun görülen” temsiller üzerinden gerçekleştirildiği anlatılmıştır. CNN Türk anahaber bülteni içeriklerinde kadınların en çok, eş- anne, fedakar kadın, kurban-mağdur kadın, fettan kadın, cinsel-haz nesnesi kadın, magazin nesnesi kadın rolleri çerçevesinde temsil edildikleri görülmüştür.

ATV “**O afişlere sert tepki**” başlıklı haberinde, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın kente asılan “İstedğim zaman kahkaha atarım sana ne” afişlerine gösterdiği sert tepkiyi ekranlarına taşımıştır. Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın, açıklamalarına yer verilen haberde “o afişler” nitelendirmesinin kullanıldığı göze çarpıyor. Bu haberin ardından ise, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü Resepsiyonu’nda Cumhurbaşkanı Erdoğan ve eşine duygulu anlar yaşatan taşeron işçi bir kadın ekranda yerini almaktadır. Kadının okuduğu mektup ve duanın ardından “Rabbim benim ömrümü ona ver” diyerek

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı ağlattığı, hatta salondaki diğer kadınları da duygulandırdığı ATV'nin 8 Mart medya metin içeriklerinde izleyiciye sunulmaktadır.

Medya metinlerinde Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ve hükümetin açıklamalarına sık sık başvurduğu görülen ATV'nin, iktidarın belirlemiş olduğu temsil biçimlerinden yararlandığı görülmektedir.

8 Mart Kadınlar Günü, ATV'nin haber bülteni içeriklerinde genel olarak “Külliye’de 8 Mart Resepsiyonu” kapsamında sunulan haberlerden oluşurken, bunun dışındaki günlerde ise kadına şiddet haberlerinde abartılı benzetmelerden yararlandığı ve hatta şiddeti estetize ettiği, edebileştirdiği gibi uygulamalar içeren yaklaşımlarda bulunduğu saptamaktadır. Örneğin, “**Yüzü ve ellerinde dehşetin kanlı izleri**” ya da “**Saç saça baş başa kadın kavgası**”, “**Kızlar, size yakıştı mı?**” gibi şiddetin sunumunu meşrulaştıran bir anlatıma rastlanmaktadır. ATV'nin bunun dışında kadın temsiline yönelik haberlerinde “2016 tesettür modası” na yer verdiği ve “**Her kadının korkulu rüyası yaşlanmak, ama artık gençleşmek mümkün**” gibi kadını, genç, güzel ve bakımlı olması gereken bir role indirgediği saptanmaktadır.

CNN Türk'ün ise, haber dilini, cümle kurulumlarına dikkat eder biçimde kullandığı, “**2 çocuk annesi kadın boşanmak istemişti sadece, fakat eşi bunu kaldıramadı**” gibi bir ifadeyle yansıttığı bu ve benzeri bir çok örnekte ortaya çıkmaktadır. Fakat CNN Türk, bunun ya da aynı kadınları halen “2 çocuk annesi kadın” gibi roller çerçevesinde sunmaktan da geri kalmamaktadır. Burada ATV'nin medya metinlerinde karşılaştığımız temel sorunların, CNN Türk'ün haber içeriklerinde daha az rastlanmakla birlikte, belirli sorunların giderilirken, bazı sorunların ise aynı şekilde ATV'deki gibi bir temsille sunulduğu gözlerden kaçmamaktadır. ATV'ye göre, kadına dair haber yaklaşımlarını bir nebze aştığı görülen CNN Türk de dahi, eril haber diline ait yerleşmiş kalıplar ortaya çıkmaktadır. Bunun yanı sıra, CNN Türk, “**Kadınlar gününde kürsüde bol bol erkekler vardı. Erkekler konuştular, kadınlar için**” ifadelerini ekranına taşıdığı, iktidar ve muhalefete ilişkin açıklamalara birlikte yer verildiği dikkatlerden kaçmıyor. CNN Türk de tıpkı ATV'de olduğu üzere, kadına dair haberlerini “Güzelleşmek kolaylaşıyor”, “Çirkin kadın yoktur, bakımsız kadın vardır” klişe roller üzerinden noktalamaktadır.

Her iki kanalın medya metin içeriklerinde de rastlandığı üzere, kadın “anne, eş” ya da “güzellik, çirkinlik” sınırlandırmaları üzerinden medya içeriklerinde temsil edilmektedir.

Medya kurumunu meydana getiren araç ve metinler, eleştirel feminist teorelin temel tartışma alanlarından olan toplumsal cinsiyet temelindeki kadın temsil kurgusunu oluşturmakta ve kurmaktadır. Cinsiyet temelinde doğallaştırılmış toplumsal rol ve kalıp yargılar, medya metnlerinin satır aralarına sözcük seçimleriyle, retorik biçimleriyle, anlamlılıklarıyla yerleştirilirken, kadınlara karşı önyargı ve şiddetin de pekiştirildiği gözler önüne serilmektedir. Feminist medya çalışmalarının da bulguları eşliğinde yürütülen bu çalışmada, medyanın sınırlılıkları kapsamında şiddetin nesnesi haline getirilmiş kadın temsiliinin ataerkil yapıyı beslediği sonucuna ulaşılmıştır. Yaşanan toplumsal-ekonomik ve kültürel değişimler içinde kadınların kazanmış olduğu modern kimlik yok sayılarak, belirli rollere indirgendikleri görülmüştür.

Araştırmada, haber bültenlerinde gösterilen kadınların sıklıkla şiddet kurbanı oldukları yansıtılırken, kadınların kimliklerinin ve sözlerinin medyada temsil edilmediği ya da eksik temsil edildiği ortaya çıkmıştır. Medyanın kadınlar üzerinde sürekli şiddet gösterimi, kendini ifade etme olanakları sınırlı toplumsal kesimlerce olumsuz biçimde kodlandığı düşünüldüğünde, medyanın daha fazla seyredilebilirlik, daha fazla reyting kaygısıyla duyarsızlaştığı görülmektedir. Şiddet kurbanı olan kadınların detaylı bir sunumla ekrana getirilmeleri, hikayelerinin magazinleştirilmesi, kadın dehşetinin haber değerini ölçmektedir. Kadın hak ihlallerinin gerçekleştirildiği tipik haberlerin aktarılırken, yine sınırlı bir uzman görüşüne dayandırılarak sunulduğu görülmektedir.

Bunun yanında, kadına yönelik şiddet haberlerinin yer alış biçimleri her iki kanalın haber bülteni içeriklerinde farklılık gösterebilmektedir. Kadına şiddet uygulamalarının, örneğin kocasından boşanma isteği vb. gibi nedenlere dayandırılarak gerçekleştiğine ilişkin haber söylemleri ise, hala eril bir haber dilinin haber bültenlerinde kullanıldığına kanıt olabilecek niteliktedir.

Kadına yönelik şiddetin ayrıntılı ve detaylı işlenmesi, haber anlatısının şiddeti betimleyerek aktarması ve hatta bu haberlerin sık sık tekrarlanması da şiddetin normalleştirildiğini ifade etmektedir.

Televizyon kanallarının yaşanan dönemin siyasal-toplumsal dönüşüm zamanlarında nerede konumlandıkları da önem taşımaktadır. Öyle ki, kanalların politik

duruşunun, kadınların temsil siyasetine, yani söylem çözümlemesinde kullanılan sözcüğün seçimine dek etki ettiği bilinmektedir. Haber metinlerinin yapısı, haber öykülerinin aktarımı toplumsal bir olayı betimleyebilmekte, biçimlendirebilmekte, inşa edebilmektedir. Dolayısıyla toplumda, cinsler arasındaki ilişkilerin yeniden üretiminde kitle iletişiminin öneminin hatırı sayılır bir nitelikte olduğu ortaya çıkmaktadır. Sözel ve görsel söylemlerin hakim ideoloji tarafından standartlaştırılmış biçimleri, kalıplaşmış yargıları, haberleri inşa eden göz tarafından kadını varolduğu birçok biçimde yansıtmamakta, eksik ve yanlış yansıtmaktadır. İdeolojik karakteri gizleyen eril bir dille şekillenen metin örgüleri kadınları dışlamaktadır.

Haber anlatılarında kadına atfedilen rollerin neredeyse hiç değişmediğini, toplumun “ötekileştirilmiş” kesimlerinin yok sayıldığını açıkça ifade edebileceğimiz bu çalışma da gösteriyor ki; medya yoluyla toplumsal cinsiyete dayalı bir dünya inşa edilmektedir. Bu dünya, o toplumun kültür, gelenek veya değerlerine en uygun davranışları gerçekleştiren bir temsille ve bu temsili korumaya çalışan bir yapıda hazırlanmakta ve medya aracılığıyla da sürekli ve yeniden bir döngü biçiminde üretim sağlamaktadır.

Son olarak çalışma, feminist medya çalışmalarını destekler nitelikte, medyada kadın temsil sorununa dair bir mücadele alanının varlığını kabul etmektedir. Bu mücadele alanı, feminist medya çalışmalarına dair araştırmaların akademik müfredatta yer buldukça, konuşuldukça, sorgulandıkça düzeltilmelere, iyileştirmelere gidileceğini ortaya koymaktadır. İncelenen kanallar içerisinden, CNN Türk’ün haber metinlerinde büyük bir ölçüde bu düzlemde bir yayın politikası izlediği görülürken yine de aşması gereken daha birçok sorunu bünyesinde barındırdığı ortaya konmaktadır.

KAYNAKÇA

- Alankuş, S. (1995). Türkiye’de Medya Hegemonya ve Ötekinin Temsili. *Toplum ve Bilim Dergisi*.
- Alankuş, S. (2012). *Kadın Odaklı Habercilik*. İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları.
- Alkan, A. (2005). *Yerel Yönetimler ve Cinsiyet: Kadınların Kentte Görünmez Varlığı*. Ankara: Dipnot Yayınları.
- Asker, A. (1990). *Kadın Gazeteciler*. İstanbul: Gazeteciler Cemiyeti yayınları.
- Aziz, A., & Köker, E., & Altun, A., & Gencel, M., & Küçük, N. T. (1994). *Medya Şiddet ve Kadın*. İstanbul: Dünya Kitle İletişimi Vakfı.
- Bek, M.G & Binark, M. (2000). Medya ve Cinsiyetçilik. Ankara: *KASAUM Yayını*
- Berktaş, T., Ecevit, Y., Hoşgör, A. G., Kümbetoğlu, B., Köker, E. vd. (2010). Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları. *Anadolu Üniversitesi*.
- Bhasin, K. (2003). *Toplumsal Cinsiyet: Bize Yüklenen Roller*. İstanbul: Kadın Dayanışma Vakfı Yayınları.
- Caporal, B. (1999). *Kemalizmde ve Kemalizm Sonrasında Türk Kadını*. İstanbul: Cumhuriyet Yayınları.
- Cherry, A. (2005). Examining Global Social Welfare. *Issues*, 157.
- Connell, R. (2002). Gender. Cambridge: *Polity Press*
- Çaha, Ö. (1996). *Sivil Kadın*. Ankara: Vadi Yayınları.
- Çakır, S. (1994). *Osmanlı Kadın Hareketi*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Çakır, S. (1995). *Türkiye’de Kadın Tarihi Yazmak: Kadın Araştırmalarında Yöntem*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Çelenk, S. (2010). Kadınların Medyada Temsili ve Etik Sorunlar. Ankara: AU *ILEF*.
- De Beauvoir, S. (1962). *Kadın Nedir?*. İstanbul: Düşün Yayınevi.
- De Beauvoir, S. (1980). *Kadın Genç Kızlık Çağı*. İstanbul: Payel Yayınevi.
- Dijk, V. (1988). News as Discourse. Hillsdale, 15.

- Donovan, J. (1997). *Feminist Teori*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Dökmen, Z. (2006). *Toplumsal Cinsiyet Sosyal Psikolojik Açıklamalar*. İstanbul: Sistem Yayıncılık
- Dursun, Ç. (2010). Kadına Yönelik Şiddet Karşısında Haber Etiği. *Fe Dergi*, Sayı:2
- Dursun, Ç., (2004). *Haberde Gerçekliğin İnşa Edilmesi Ne Demektir: Haber Hakikat ve İktidar İlişkisi*. Ankara: Elips Kitap yayınları
- Eliuz, Ü. (2011). Cinsel Kimlik Paniği: Kadın Olmak. *International Periodical For The Languages*, 221.
- Fairclough, N. (1992). *Discourse and Social Change*. Cambridge Polity Press.
- Gökulu, G. (2013). Basında Kadına Yönelik Şiddet Haberlerinin Analizi: Hürriyet Sabah Posta Gazeteleri Örneği. *International Journal of Social Science*.
- Gönenç, A. (2006). Fransa’da ve Türkiye’de Kadın Hareketleri. *İletişim Fakültesi Dergisi*.
- Gündeşlioğlu, B. (2011). Cinsiyete Dayalı İşbölümünün Sosyal ve Ekonomik Maliyetler Üzerine Etkisi. *Anadolu International Conference in Economics*.
- Hall, S. (2005). *Kodlama ve Kod Açıklama: Bitmeyen Tartışma*. Ankara: Vadi yayınları.
- Hartmann, H. (2006). *Marksizmle Feminizmin Mutsuz Evliliği*. İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Humm, M. (1978). *The Dictionary of Feminist Theory* Columbus. *Ohio State University Press*.
- Humm, M. (1992). *Modern Feminisms*. Columbia University Press.
- İmançer, D. (2002). Feminizm ve Yeni Yönelimler. *Doğu Batı*, 19.
- İnceoğlu, Y. & Korkmaz, Y. (2001). *Gazetecilik 24 Saat*. İstanbul: Türkiye Gazeteciler Yayınları
- İrvan, S. (2002). *Medya Kültür Siyaset*. İstanbul: Ark Yayınları.
- İrvan, S., & Binark, M. (1995). *Kadın ve Popüler Kültür*. İstanbul: Ark Yayınları.

- Kadıoğlu, S. (2005). 20.Yüzyıl ve Kadın: Batı Ülkelerinde Kadın Hareketi. Gri Yayınevi.
- Kayhan, F. (1999). *Feminizm*. İstanbul: BDS Yayınları.
- Köker, E. (2000). *Televizyon Şiddet ve Kadın: Medya Çalışmalarının Cinsel Şiddeti Yorumlama Biçimleri*. Ankara: Kiv Yayınları.
- Küçük, M. (1999). *Medya İktidar İdeoloji*. İstanbul: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Mackinosh, M. (1981). *Gender Economics: The Sexual Division of Labour and The Subordination Internationally and Its Lessons*. Londra: Routledge.
- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Mediz. (2008). *Medyada Cinsiyetçiliğe Son*. İstanbul: Çağın Matbaacılık.
- Michel, A. (1984). *Feminizm*. İstanbul: Kadın Çevresi Yayınları.
- Modleski, T. (1982). *Hınçla Sevmek: Kadınlar İçin Kitlesele Fantezi Üretimi*. İstanbul: Pencere Yayınları.
- Modleski, T. (1998). *Eğlence İncelemeleri: Kitle Kültürüne Eleştirel Yaklaşımlar*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Molyneux, M. (1992). *Ev Emeği Tartışması ve Ötesi: Kadının Görünmeyen Emeği: Maddeci Bir Feminizm Üzerine*. İstanbul: Kardelen Yayınları.
- Oktik, N. & Kökalan, F. (2002). *Devlet ve Feminizm. Doğu Batı*.
- Özden, Z. (2000). *Feminist Eleştirisi: Film Eleştirisinde Temel Yaklaşımlar ve Tür Filmi Eleştirisi*. İstanbul: Afa,
- Özer, Ö. (2001). *Haber, Söylem, İdeoloji*. Konya: Literatürk Yayınları
- Saktanbar, A. (1993). *Türkiye’de Medyada Kadın: Serbest-Müsait Kadın veya İyi Eş, Fedakar Anne: Kadın Bakış Açısından 1980’ler Türkiye’sinde Kadınlar*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Sançar, S. (2011). *Birkaç Arpa Boyu: 21. Yüzyıla Girerken Türkiye’de Feminist Çalışmalar*. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.

- Savcı, İ. (1999). *Toplumsal Cinsiyet ve Teknoloji. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilgiler Fakültesi*
- Sirkis, L. (1994). *Özerk Kadın Hareketi ve Kurumlar: Son On Yıl İçinde Fransa'daki Karşılıklı Etkileşimler: Kadın Hareketinin Kurumlaşması. İstanbul: Metis Yayınları.*
- Steeves, H. L. (1999). *Feminist Teoriler ve Medya Çalışmaları. İstanbul: Bilim ve Sanat Yayınları.*
- Steeves, L. (2005). *Feminist Medya Çalışmaları: Medya İktidar İdeoloji. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.*
- Sullivan, T. (2003). *Introduction to Social Problems: Six Edition: Person Edition. Boston.*
- Şimşek, H. (2011). Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğinin Kadın Üreme Sağlığına Etkisi: Türkiye Örneği. *Dokuz Eylül Tıp Fakültesi Dergisi.*
- Taborga, C & Beryl L. (2000). *Cins Bakışı Sözlüğü. İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları.*
- Tanrıöver, H. U. (2007). *Kadın Odaklı Habercilik: Medyada Kadınların Temsil Biçimleri ve Kadın Hakları İhlalleri. İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları.*
- Thebaud, F. (2005). *Büyük Savaş ve Cinsel Bölünmenin Zaferi: Kadınların Tarihi. İstanbul: Türkiye İşbankası Yayınları.*
- Thomsen, B. (2008). Kadın Emeginin Geleceği ve Kadına Yönelik Şiddet: Son Sömürge: Kadınlar. *Von Werlhof*, 178.
- Timisi, N. (1996). Medyada Cinsiyetçilik. Ankara: *Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü.*
- Tuchman, G. (1978). Making News: A Study in the Construction of Realty. *The Free Press.*
- Walby, S. (1990). *Theorizing Patriarchy. Oxford: Blackwell.*
- Wodak, R. (1997). Gender and Discourse. *Sage Publications.*

Yaman, M. (2012). Cinsiyete Dayalı İşbölümü Üzerine Notlar. *Feminist Politika Dergisi*.

Zoonen, L. V. *Medyada Feminist Yaklaşımlar*. İstanbul: Ark Yayınları

ÖZGEÇMİŞ

20 Nisan 1988 yılında İstanbul’da doğdu. Lise öğrenimini İstanbul Şehremini Lisesi’nde tamamladıktan sonra Türker İnanoğlu Sinema Televizyon (TÜRVAK) Okulu’nda Oyunculuk-Drama-Sahne ve Diksiyon dersleri aldı. 2010’da Yakın Doğu Üniversitesi Gazetecilik Bölümü’nde lisans eğitime başladı. Lisans eğitimi süresi boyunca çeşitli kurum ve kuruluşlarda stajyer olarak görev aldı. Yakın Doğu Üniversitesi Gazetesi ve Televizyonu’nda Muhabir, YDÜ Basın ve Halkla İlişkiler Dairesi Müdürlüğü’nde Editör olarak görev alırken, çeşitli röportajlar gerçekleştirdi. 2014’de Yakın Doğu Üniversitesi Gazetecilik Bölümü’nü fakülte birinciliği ile bitirdi. Aynı yıl öğrenimine ara vermeden Yakın Doğu Üniversitesi Medya ve İletişim Çalışmaları alanında yüksek lisans programına devam etti. Yüksek Lisans eğitimi boyunca Yakın Doğu Üniversitesi İletişim Fakültesi’nde Araştırma Görevlisi olarak görev almıştır.